ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

ŠTEVILKA: 8., LETO: XXVIII — JESENICE, DNE 1. MARCA 1979

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

ŽELEZARJI SE PRIPRAVLJAMO NA NOV SREDNJEROČNI IN DOLGOROČNI PLAN RAZVOJA

V letu 1980 se izteče izvajanje tekočega srednjeročnega plana za obdobje od 1976 – 1980. Zaradi načela stalnega, oziroma kontinuirnega planiranja, bo potrebno do izteka tega roka pripraviti in sprejeti srednjeročni plan razvoja vseh nosilcev planiranja za naslednje petletno obdobje 1981 – 1985.

V pripravah in sprejemanju planov za prihodnje srednjeročno plansko obdobje je potrebno zagotoviti dosledno izvajanje novega sistema družbenega planiranja, kar pomeni medsebojno samoupravno sporazumevanje in dogovarjanje o temeljih planov samoupravnih organizacij in skupnosti ter družbenih planov družbenopolitičnih skupnosti. To zahtevno obdobje bo potrebovalo več časa, zato je nujno, da takoj pričnemo s pripravami.

V ta namen je delavski svet Železarne že na svoji decembrski seji sprejel sklep o pripravi srednjeročnega plana delovne organizacije. Delavski sveti temeljnih organizacij združenega dela delovnih skupnosti pa bodo ta sklep obravnavali v marcu. V sklepih o pripravi srednjeročnega plana so predvideni nosilci planiranja in ustrezni roki poteka-nja njegove izdelave.

V okviru priprav za izdelavo srednjeročnega plana bo potrebno, da si kot prvo izdelamo delovni program, ki mora biti zaradi sočasnosti planiranja usklajen z roki, ki so določeni v odlokih zvezne, republiške in občinske skupščine.

Delo v zvezi s pripravami srednjeročnega plana bo potekalo v treh fazah.

1. Prva delovna faza se prične s sprejemanjem sklepov delavskih svetov o pripravi srednjeročnega plana, konča pa se s pripravljanjem prvih analitičnih gradiv o uresničevanju tekočega srednjeročnega plana in razvojnih možnosti za naslednje petletno obdobje ter sprejemanjem osnovnih smernic in okvirov za naslednje srednjeročno obdobje.

Glavne dejavnosti te delovne faze so:

(Nadaljevanje na 3. strani)

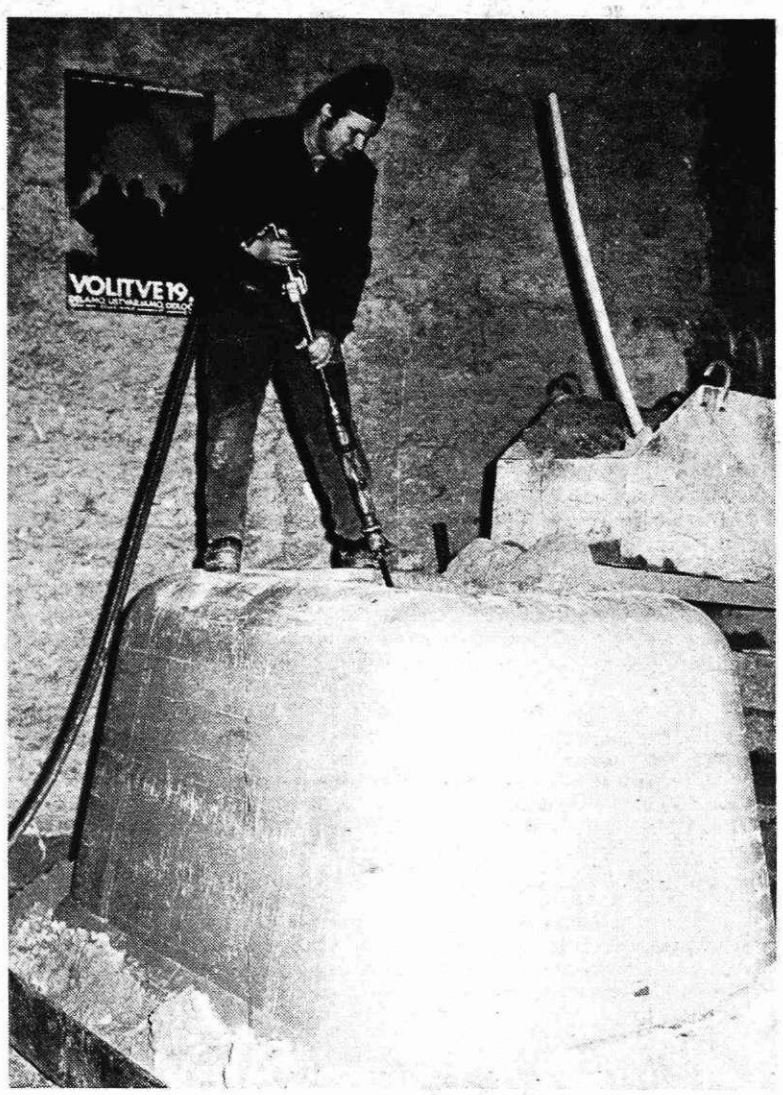

Sodelavec livar

ZAKAJ KASNITVE PRI GRADNJI KONTI LIVA

Na enem izmed zadnjih sestankov, ko smo obravnavali letni obračun železarne Jesenice za lansko leto, je predsednik izvršnega odbora osnovne organizacije delovne skupnosti za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje postavil vprašanje: »Kaj je pravzaprav s konti livom, zakaj kasnimo pri gradnji?«

Vprašanje je korektno. Saj od konti liva pričakujemo odpravo ozkega grla v valjarni bluming in s tem boljšo oskrbo končnih obratov s polizdelki, zmanjšanje proizvodnih stroškov, izboljšanje izplena v jeklarni in povečanje produktivnosti. Vsi navedeni faktorji pa vplivajo na finančni uspeh organizacije. Zato so prizadevanja, da konti liv čim preje začne obratovati v interesu vseh zaposlenih v naši železarni pa tudi širše družbene skupnosti.

Ideja za izgradnjo konti liva je stara nad deset let. Ideja se ni uresničila zaradi drugih investicijskih aktivnosti in še neizpopolnjene tehnologije vlivanja kvalitetnih jekel iz našega proizvodnega programa. Ob zaključevanju gradnje nove hladne

(Nadaljevanje na 2. strani)

IZVAJANJE ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU V OBČINI

Ustava in zakon o združenem delu s svojo uveljavitvijo urejata temeljne odnose naše družbe in samoupravni družbenoekonomski položaj delovnega človeka v združenem delu. S tem je bil storjen velik korak v preobrazbi naše družbe. Našo nadaljnjo pot in usmeritve v izvajanju zakona o združenem delu so začrtali tako republiški kot zvezni kongresi vseh družbenopolitičnih organizacij, ki so zasedali v preteklem letu.

Z 11. 12. 1978 je potekel rok, do katerega bi morali v organizacijah združenega dela sprejeti vse interne samoupravne akte, ki jih določa 660. člen zakona o združenem delu.

Sindikati so bili, poleg zveze komunistov kot idejnega usmerjevalca našega družbenega razvoja in odnosov, temeljni nosilec aktivnosti že v fazi javnih razprav ob sprejemanju zakona o združenem delu, po njegovi uveljavitvi pred dvema letoma pa smo sindikati temeljni nosilec akcij in prizadevanj za izvajanje zakona. Opravljeno delo je tako obsežno in zahtevno, da le težko dojamemo njegov pomen za že izvedeno preobrazbo v družbenoekonomskih odnosih in tudi nadaljnje naloge, ki nas še čakajo.

Analizo in oceno aktivnosti in opravljenih nalog, uspehov, pa tudi pomanjkljivosti in napak, ki smo jih sindikati opravili pri uveljavljanju določil zakona o združenem delu, smo opravili na skupni seji vseh nosilcev v občini Jesenice, to je predsedstva OS ZSS Jesenice in komiteja OK ZKS Jesenice, skupščinske komisije za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu in družbenega pravobranilca samoupravljanja, 17. januarja 1979.

(Nadaljevanje na 8. strani)

SINDIKAT TOZD ŽIČARNA O INFORMACIJSKIH PROCESIH

Analiza informacijskih procesov v temeljnih organizacijah je obvezno gradivo za naslednje seje poslovodnih struktur, samoupravnih delovnih skupin in družbenopolitičnih organizacij v vseh TOZD in delovnih skupnostih.

Takšen sklep je sprejel odbor za informiranje na seji, dne 2. februarja 1979 in sicer zato, ker na predčasno posredovano analizo (objavljena je bila tudi v Železarju, dne 9. in 16. novembra lani) iz TOZD ni bilo odziva. No, to analizo so ponekod obravnavali. Tistim, ki je še niso, bi, na primer, razprava, ki jo v celoti povzemamo po zapisniku sestanka izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Žičarna, z dne 24. januarja letos, lahko služila za zgled.

Izvršni odbor OOS v tej temeljni organizaciji je ugotovil, da delegati ne informirajo svojih skupin s **povratno informacijo.** Na sestankih nekaterih delovnih skupin je bilo poročanje delegatov o delu delavskega sveta in odborov sicer že vpeljano kot redna točka dnevnega reda. Zaradi prenatrpanosti dnevnega reda

(Nadaljevanje na 2. strani)

TUDI O SPLOŠNI PORABI BI SE MORALI IZJAVLJATI DELAVCI V ZDRUŽENEM DELU

»Da bi bili ustvarjeni pogoji za to, da lahko delavci pri odločanju o obveznostih za zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb spoznajo možnosti temeljne organizacije in potrebe njenega razvoja, se predlogi za te obveznosti enkrat na leto praviloma sočasno predložijo delavcem temeljne organizacije, da se o njih izjavijo.« (113. člen zakona o združenem delu)

O obveznostih za zadovoljevanje skupnih potreb, to je o dopolnilih k temeljnim planom samoupravnih interesnih skupnosti 1976–1980 za leto 1979 in 1980, je tekla razprava in izjavljanje v temeljnih organizacijah združenega dela od 26. oktobra do konca novembra lani. To je v skladu z zakonom, ki pravi, da mora biti delavcem v temeljnih organizacijah zagotovljenih najmanj 30 dni časa, da se izjavijo o obveznostih, ki se poravnavajo iz njenega dohodka. Tudi za izjavljanje o zadovoljevanju splošnih družbenih potreb, oziroma konkretno o proračunu občine Jesenice je bilo na voljo več kot trideset dni, to je od sprejema osnutka do končnega sprejema odloka, pa vendarle se o njem ni izjavila večina delavcev v združenem delu, oziroma o njem večina delavcev sploh ni razpravljala. Kdo je v tem odpovedal ali delegati, oziroma delegacije ali družbenopolitične organizacije ali odgovorni za samoupravno informiranje in komuniciranje v organih skupščine občine, bi kazalo zaradi premagovanja takih nepravilnosti in slabosti temeljito preanalizirati.

Dejstvo je tudi, da so bile v prvem delegatskem obdobju enkrat samkrat skupaj za razpravo oziroma izjavljanje delavcev v temeljnih organizacijah objavljene obveznosti za zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb v občini. Pri sprejemanju lanskoletnega občinskega proračuna pa je bilo na seji družbe-

(Nadaljevanje na 6. strani)

VODSTVENI DELAVCI IN ORGANIZATORJI DELA ODGOVORNI TUDI ZA RAZVOJ SAMOUPRAVLJANJA

Tudi v naših temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih je nemalokrat prisotno mnenje, kakršnega so ugotovili na političnem aktivu na Ravnah, namreč da sta za razvoj samoupravljanja, oziroma socialističnih družbenoekonomskih odnosov odgovorna le zveza sindikatov in zveza komunistov ali kakor smo še do nedavnega ozko pojmovali subjektivni faktor družbe. Edvard Kardelj pa je v svoji študiji Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja pojem subjektivni faktor, to je socialistično in demokratično ustvarjalno silo družbe zelo natančno opredelili. Subjektivne sile kot nosilke razvoja in napredka so poleg zveze komunistov, socialistične zveze, zveze sindikatov, zveze mladine in drugih družbenopolitičnih organizacij tudi državni organi, znanost, strokovne službe in vsi drugi organizirani faktorji idejnega, političnega, strokovnega, materialnega, znanstvenega in kulturnega ustvarjanja.

Tudi v družbeni dogovor o načelih za izvajanje kadrovske politike v občini smo zapisali pred štirimi leti, da bomo kadrovali za opravljanje najodgovornejših funkcij in nalog v družbenopolitičnih organizacijah, družbenopolitičnih skupnostih, v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih, samoupravnih interesnih skupnostih, krajevnih skupnostih, družbenih organizacijah in društvih ter v vseh drugih organizacijah in skupnostih kandidate, ki s svojim delom izpričujejo odnos do socialističnega samoupravnega razvoja. To je, da s svojim konkretnim delom in ustvarjanjem izpričujejo idejnopolitično opredeljenost za socializem, za uresničitev zgodovinskih interesov delavskega razreda, za razvijanje samoupravne socialistične demokracije ter delegatskega sistema, da aktivno sodelujejo pri uveljavljanju samoupravne organiziranosti združenega dela ... da so zgledni in uspešni delavci in občani v svojem delovnem in življenjskem okolju in da odgovorno izpolnjujejo sprejete naloge.

Iz tega nedvomno izhaja, da vodstveni delavci in organizatorji dela v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih, če izhajamo iz našega konkretnega prostora, niso odgovorni samo za organizacijo dela, oziroma za tehnološki in proizvodni proces, temveč enako za uresničevanje socialističnih družbenoekonomskih odnosov, oziroma zakona o združenem delu in drugih sistemskih rešitev.

Danes, ko presojamo oziroma ocenjujemo uspešnost gospodarjenja v preteklem letu, ob čemer ne moremo mimo ocene uresničevanja socialističnih družbenoekonomskih odnosov, bi morali ocenjevati tudi vpliv in vlogo vodstvenih delavcev in organizatorjev dela pri razvoju samoupravljanja v konkretnih sredinah.

NOV REKORD DELAVCEV NA PLAVŽU

Delavci temeljne organizacije združenega dela PLAVŽ so se z vso vnemo in odgovornostjo lotili naloge, da čimpreje popravijo izpadlo proizvodnjo surovega železa v januarju, ko jim je ponagajalo izredno mrzlo vreme, oziroma zmrzovanje vložnih surovin.

V mesecu februarju ne le, da so izpolnili svoje mesečne planske obveznosti, so dosegli tudi 23. februarja rekordno dnevno proizvodnjo s 576.200 ton grodlja.

Delavcem v TOZD Plavž k temu uspehu čestitamo in jim želimo, da bi čimpreje nadoknadili v januarju izpadlo proizvodnjo.

ŠE DVE SEJI SKUPŠČIN SIS

Prihodnji teden bosta na Jesenicah zasedali skupščina skupnosti otroškega varstva in skupščina telesnokulturne skupnosti. Osrednja točka dnevnega reda je poslovno poročilo in zaključni račun vsake skupnosti za leto 1978. V nadaljevanju objavljamo povzetek gradiv, o katerih bodo ta teden razpravljale ustrezne delegacije.

Tretja seja **skupščine skupnosti otroškega varstva Jesenice** bo v ponedeljek, 5. marca 1979, zjutraj istega dne pa bo v Železarni še konferenca delegacij za otroško varstvo.

Na osnovi poslovnega poročila ugotavljamo, da je skupščina skupnosti otroškega varstva Jesenice lani zasedala štirikrat (dvakrat v »stari« in dvakrat v »novi« sestavi). Med drugim so delegati na teh sejah sklepali o načinu združevanja sredstev za dejavnost otroškega varstva, o kreditih za sofinanciranje izgradnje vzgojnovarstvenega zavoda v okviru šolskega centra na Plavžu, o stroškovnih cenah vzgojnovarstvenih zavodov in podobno. Posebne komisije pa so ugotavljale upravičenost prejemanja otroškega dodatka, obravnavale problematiko prizadetih predšolskih otrok, odobrile kadrovske štipendije dijakinjam vzgojiteljske šole in drugo.

V 41 predšolskih oddelkih, dveh oddelkih dojenčkov in enem razvojnem oddelku je bilo lani vključenih skoraj 900 predšolskih otrok in 32 dojenčkov (to je 32 % vseh predšolskih otrok v naši občini). Poleg redne dejavnosti pa so organizirali

(Nadaljevanje na 4. strani)

Čeprav se ta čas poglobljene in razširjene ter vsestranske razprave in ocene o gospodarjenju in uresničevanju socialističnih družbenoekonomskih odnosov v preteklem letu v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih že iztekajo, v bistvu to pomeni šele začetek trajnega in rednega spremljanja uresničevanja planskih nalog in razvoja socialističnega samoupravljanja. Vsaka naslednja razprava — mesečna, trimesečna — pa mora biti še kvalitetnejša in zrelejša, pri čemer pa bomo morali prav tako poudariti izredne uspehe, ki smo jih dosegli na vseh področjih družbenega življenja, dela in ustvarjanja.

Žal je med nami še vedno nekaj takih, ki menijo, da so sedanje razprave o gospodarjenju v preteklem letu in uresničevanju socialističnih družbenoekonomskih odnosov nek izjemen ukrep, ki ga je narekovala neka izjemna situacija. Vsem tem pa tudi drugim, ki tega ne vedo, je treba povedati, da je to pravica in obveznost, ki izhaja iz zakona o združenem delu, ki v 139. členu pravi:

»Da bi delavci smotrno in racionalno odločali o dohodku temeljne organizacije, imajo v svojem, skupnem in splošnem družbenem interesu pravico in obveznost, nenehno spremljati rezultate svojega dela in rezultate poslovanja temeljne organizacije na podlagi kazalcev, ki jih določajo samostojno ali skupaj z delavci v drugih temeljnih organizacijah, s katerimi so sklenili samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev ali samoupravni sporazum o osnovah plana, v skladu z osnovnimi kazalci, določenimi v zakonu ali na podlagi zakona.

S kazalci iz prvega odstavka tega člena izkazujejo delavci rezultate svojega dela in poslovanja temeljne organizacije tako, da:

1. primerjajo rezultate, dosežene v tekoči dobi, z rezultati, ki so jih dosegli v ustrezni dobi prejšnjih let, ter s cilji in nalogami, določenimi v planu temeljne organizacije;

2. primerjajo dosežene rezultate z rezultati, ki so jih dosegle temeljne organizacije, s katerimi so združili delo in sredstva, s temeljnimi organizacijami, ki opravljajo enake ali sorodne dejavnosti, ali s samoupravnimi organizacijami in skupnostmi, s katerimi so sklenili samoupravni sporazum ali dogovor o osnovah plana samoupravnih organizacij in skupnosti oziroma družbenopolitičnih skupnosti.

OB KRITIČNI OCENI NAŠEGA GOSPODARJENJA V PRETEKLEM LETU, MORAMO POUDARITI TUDI VELIKE USPEHE, KI SMO JIH DOSEGLI V NAŠEM RAZVOJU

S kazalci iz prvega odstavka tega člena izkazujejo delavci tudi rezultate dela in poslovanja delovne organizacije ali druge organizacije, v katere sestavi je oziroma v katero je združena temeljna organizacija.«

V nadaljevanju pa je v 144. členu zapisano, da se vsi ti rezultati »morajo izkazovati na tak način in v takih rokih, da jih lahko delavci in organi upravljanja v temeljni organizaciji in v drugih organizacijah združenega dela, s katerimi so združili delo in sredstva, ter pristojni organi družbenopolitične skupnosti ugotavljajo, obravnavajo ter na tej podlagi ustrezno ukrepajo«. Še posebej pa je to poudarjeno v 150. členu zakona, ki pravi: »Pred ugotovitvijo periodičnega obračuna oziroma zaključnega računa delavci v temeljni organizaciji obravnavajo in ocenjujejo rezultate svojega dela in poslovanja temeljne organizacije na podlagi informacije in poročila njenega poslovodnega organa.«

Vsi ti citati iz zakona o združenem delu dokazujejo, da so sedanje in bodoče razprave oziroma ocenjevanje rezultatov dela delavcev in rezultatov poslovanja temeljnih organizacij zakonska pravica in obveznost in ne nek izjemen ukrep, ki ga narekuje neko izjemno stanje. Seveda pa, ker so rezultati dela delavcev in rezultati poslovanja temeljnih organizacij v tesni povezavi z uresničevanjem dohodkovnih odnosov oziroma sistema delitve po delu in sploh z uresničevanjem zakona o združenem delu v celoti, moramo sočasno obravnavati in ocenjevati tudi to, kako daleč smo prišli v posameznih temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnosti oziroma delovni organizaciji v celoti, pri uresničevanju vsega tega.

To se pravi, da bo vse to morala postati redna dejavnost temeljnih organizacij in delovnih skupnostih s ciljem, da bi dosegali še boljše rezultate na vseh področjih družbenega življenja, dela in ustvarjanja, oziroma, da bi dosegli hitrejšo rast splošne družbene produktivnosti, kar je jamstvo za še trdnejšo socialno varnost in srečnejše življenje vseh nas.

Da pa smo v tem obdobju ocenjevanja rezultatov dela in poslovanja predvsem izpostavljali slabosti in odstopanja od razvojne poti, je bilo to izključno z namenom, da bi z organiziranim akcijskim delovanjem hitreje premagovali vsa ta odstopanja, ki prav gotovo pomenijo zavoro za še hitrejši razvoj socialističnega samoupravljanja.

Pri vsem tem pa prav gotovo ne bi smeli pozabiti, da smo ravno v obdobju zadnjih petih let, to je v obdobju ko ves svet pretresajo velika vrenja in krize, dosegli izredne uspehe pri stabilizaciji naše družbe in socialističnega samoupravnega sistema. Da so bila ta leta eno najmirnejših obdobij našega razvoja. Prav to obdobje je tudi potrdilo pozitivne rezultate v delovanju socialistične samoupravne demokracije na podlagi delegatskega načela in nadaljevanje dinamičnega gospodarskega razvoja.

Tudi pri nas v Železarni smo v obdobju zadnjih let dosegli velike rezultate, naj si bo na področju razširjene reprodukcije, proizvodnih rezultatov ali pri krepitvi socialističnega samoupravljanja. Seveda se je vse to močno odražalo tudi v rasti osebnega in splošno družbenega standarda, oziroma na vseh področjih družbenega življenja, dela in ustvarjanja. Dovolj je, da le malo pogledamo okrog pa bomo dobili nešteto dokazov za to. Seveda pa bi bili rezultati dela delavcev in rezultati poslovanja temeljnih organizacij lahko še pomembno boljši, če bi se organizirano in zavestno uprli vsem slabostim, ki so spremljali naš dosedanji razvoj. Ravno zato pa so bile pri sedanjem ocenjevanju predvsem izpostavljene slabosti, da bomo proti njim začeli tudi organizirano in zavestno ukrepati. S temi pa se bomo morali spopadati tudi pri prihodnjih ocenjevanjih, saj je naša skupna želja, da bi še hitreje napredovali. To pa je tudi ena od kvalitet naše socialistične samoupravne demokracije.

SINDIKAT TOZD ŽIČARNA ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

pa so takšno prakso opustili.

Oglasne deske je odbor ocenil kot pomembno dopolnitev informiranja. Morale bi biti v vsakem oddelku enotne in sistematično urejene. Del oglasne deske naj bi bil odprt, del pa zaprt. Za urejanje oglasnih desk naj bi bili zadolženi vodja proizvodnje in tisti delovodje, ki delajo na dopoldanski izmeni.

Na vsebino lista **Železar** na sestanku ni bilo bistvenih pripomb. Izraženo pa je bilo mnenje, da bi kazalo objavljati odgovore na vprašanja delegatov temeljnih organizacij s sej zbora združenega dela skupščine občine.

V zvezi s **posebnimi informacijami** so člani odbora ugotovili, da so le-te v njihovi TOZD dnevnega ali mesečnega značaja. Nekatere so objavljene na oglasnih deskah, nekatere pa dobijo vodje samoupravnih delovnih skupin v pisni obliki. Pomanjkljivost je, da jih neredno objavljajo na oglasnih deskah. Tehničnih problemov pri razmnoževanju nimajo. Med posebne informacije štejejo tudi mesečno obveščanje delavcev o bolezenski odsotnosti in o neopravičenih izostankih z dela. Prav ta oblika je že pokazala določene uspehe. Zmanjšala se je bolezenska odsotnost tistih delavcev, ki so izostajali večkrat, po nekaj dni v roku enega meseca. Zelo primerno se jim zdi dnevno prikazovanje proizvodnje na diagramu, kazalo pa bi prikazovati tudi izpolnjevanje proizvodnje po mesecih v odnosu na letni plan.

V zvezi s **pogoji dobre informiranosti** so člani odbora ugotavljali, da se jezik gradiv približuje razumljivejši obliki. Pomanjkljivo pa se jim je zdelo informiranje o koriščenju sredstev različnih prispevkov za SIS in samoprispevkov. Zaradi lažje odločitve bi bilo potrebno prikazovati tudi posledice ene ali druge odločitve za TOZD. Gradiva za sestanke SDS, pripravlja jih vodja TOZD, so po njihovi oceni dobro pripravljena. To pa seveda olajšuje delo vodij SDS. Za tolmačenje zahtevnejših gradiv so v njihovi temeljni organizaciji zadolženi delavci iz vodstva TOZD.

Odbor je obravnaval tudi **postopek za obravnavanje zadev na različnih ravneh ter sestajanje delovnih skupin.** Mnenja je, da naj bi vodje delovnih skupin, ki sedaj delavce ustno obveščajo o času in dnevnem redu sestanka SDS, v bodoče (tako kot predvideva pravilnik o samoupravnem informiranju) obesili na oglasno desko tudi pisno obvestilo. Kot slabost sestankov nekaterih delovnih skupin ocenjuje tudi prakso, da obravnavajo le predlagani dnevni red, ne pa tudi problemov, ki nastajajo v skupini ali s katerimi se skupina sooča (npr.: disciplina). S prakso, da o zadevi, ki jo obravnavajo delovne skupine, najprej razpravlja ožji krog predstavnik vodstva in družbenopolitičnih organizacij in kasneje tudi IO sindikata, kaže tudi v naprej nadaljevati. Izkazalo se je, da je takšna praksa učinkovita. Kot zelo pomembno za določanje ravni odločanja pa se jim zdi pripomba, da bi moral center za proučevanje samoupravljanja in informiranje bolj konkretno določiti način obravnave pa tudi samo gradivo.

V analizi so bile navedene tudi nekatere ugotovitve o vlogi **sindikata, odborov samoupravne delavske kontrole** ter **delegacij** v informacijskih procesih. Odbor je zavzel stališče, da naj bi sindikalni poverjenik s kritično oceno informiranja delovne skupine skušal vplivati na izboljšanje le-tega. Slabosti naj bi analiziral izvršni odbor sindikata. Člani odbora menijo, da se je treba večkrat vprašati, če smo dobro informirani ali ne.

Glede delegacij je odbor ugotovil, da delegati težko dobijo stališče delovne skupine in da jo težko informirajo, ker niso iz vseh delovnih skupin. Izhod in te zadrege pa vidi v tem, da bi delegati pri važnejših zadevah skušali dobiti mnenje preko sindikalnih poverjenikov, oziroma članov delavskega sveta, ki so delegirani iz vseh delovnih skupin. Tudi povratna informacija bi se v delovne skupina lahko vračala po isti poti.

ZAKAJ KASNITVE PRI GRADNJI ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

valjarne pa je bila ideja zrela in so se začele intenzivne priprave za gradnjo. V letu 1976 je bil izdelan investicijski program. Predhodna dela so se nadaljevala v letu 1977, to je študije, raziskovanja, izdelava idejnih rešitev, iskanje ponudb, razgovori s potencialnimi dobaviteljev, koordinacijski razgovori z dobaviteljem naprav, izbira dobavitelj in izvajalcev itd. Zaradi važnosti investicije in pod vplivom uspešno izvajanega terminskega plana pri izgradnji nove hladne valjarne, je vodstvo Železarne postavilo zahtevo, da se konti liv zgradi v 18 mesecih. Start za začetek gradnje je bil dan v mesecu juniju 1977, ko je bila potrjena finančna konstrukcija in so bila odobrena sredstva za gradnjo. Takoj ob danem startu za pričetek gradnje, so bila glavnim dobaviteljem, s katerimi smo že imeli pripravljene pogodbe, izdana obvestila o začetku del in naročilnice za projektiranje tako, da so lahko začeli delati na projektih hal, žerjavov in naprav konti liva.

Sama gradnja se je začela v mesecu avgustu 1977, ko so bile od Ljubljanske banke izdane garancije izvajalcem, da so finančna sredstva zagotovljena. Torej rok za glavne dobavitelje opreme teže od junija 1977, za izvajalce dela pa od avgusta 1977. Po terminskem planu izgradnje, to je 18 mesecev, bi morali z deli zaključiti in začeti z vročim testiranjem v februarju 1979.

Med gradnjo smo s ciljem intenzivnejšega dela in skrajšanja časa gradnje nekoliko taktizirali. Za začetek gradnje smo namreč prikazovali prvotni termin, ko je bil dan start in ne dejanski termin ko smo gradnjo pričeli. Moramo pripomniti, da smo pri tem tudi delno uspeli. Saj je gradnja v zaključni fazi, na napravah izvajamo hladno testiranje in v mesecu marcu se začne vroče testiranje, oziroma poizkusno obratovanje. Dejanska kasnitev v gradnji je torej en mesec. Kasnitev ni velika vendar je kasnitev. Upravičeno se vprašamo, zakaj kasnitev, zakaj nismo uspeli skrajšati časa gradnje, saj je bila investicija dobro pripravljena. Za dobavitelje in izvajalce smo izbrali organizacije, ki so nudile najboljše jamstvo, da v predvidenih rokih opravijo svoje delo. Izdelan je bil mrežni terminski plan z upoštevanjem po pogodbah določenih terminov, oziroma so bili termini v pogodbah usklajeni z mrežnim planom. Naj naštejemo glavne razloge za kasnitev:

Težavnost gradnje: Gradnja je bila težja kot smo pričakovali. Temelje hal so kopali do globine osmih metrov. Pri tem so izpodkopavali temelje obstoječih hal in so jih morali sanirati. Gradnja se je vrinila v obratujočo jeklarno in ni smela motiti tekoče proizvodnje. V tej zvezi so bila potrebna dodatna dela, ki jih prej ni bilo možno predvideti.

Kasnitve dobaviteljev in izvajalcev: Vsi glavni dobavitelji domače opreme so kasnili pri dobavah od enega do štiri mesece. Temu se je pridružilo slabo izkorišanje delovnega časa s strani izvajalskih organizacij, nezainteresiranost za delo v nadurah in nesposobnost organizacije dela na več izmen. Pomanjkanje dobrih gradbenih in montažnih delavcev zaradi konjunkture investicijskih del v Sloveniji in Jugoslaviji.

Ostali vzroki: kasnitve izvedbenih projektov, spremembe, ki so nastale tekom gradnje, administrativno omejevanje uvoza opreme, dolgi dobavni roki serijske opreme na domačem trgu itd.

Med gradnjo je bilo mnogo urgenc in pritiska na dobavitelje in izvajalce za pravočasno izpolnjevanje pogodbenih obveznosti, tako s strani delavcev sektorja novogradenj kot s strani poslovodnega odbora. Urgence so bile uspešne in smo s tako majhno kasnitvijo gradnje kar zadovoljni. Poglejmo samo na nekaj velikih investicij v Sloveniji, koliko kasnijo, na primer, nuklearna elektrarna Krško, tovarna sladkorja Ormož, ki sta republiškega oziroma medrepubliškega pomena. Sicer naš konti liv ni tako velika investicija kot omenjeni, vendar je zadosti velika in kompleksna, da pridejo pri gradnji do izraza vse težave, ki nastajajo pri velikih gradnjah v naših razmerah.

S. F.

VERIGA VČERAJ, DANES IN JUTRI

V okviru programa strokovnih predavanj društva inženirjev in tehnikov, je društvo strojnih inženirjev in tehnikov v torek, 20. februarja povabilo glavnega direktorja tovarne Veriga Vinka Golca, ki je v svojem predavanju predstavil svojo delovno organizacijo.

Vinko Golc je v zanj značilnem slogu gospodarstvenika nadvse nazorno orisal začetke dela tovarne verig, ki segajo v leto 1922, njen predvojni razvoj, nazadovanje v času vojne, obnovo in razvoj danes. Tovarna je leta 1922 izdelala 360 ton verig s 55 delavci in dosegla leta 1939 proizvodnjo 2200 ton verig in poljedelskih strojev z okrog 200 delavci. Že pred vojno so slovenski kmetje visoko cenili lemeže, pluge in brane izdelane v leški tovarni.

Po vojni je tovarna šele leta 1949 z 2800 tonami proizvodov presegla predvojno proizvodnjo, danes pa proizvaja 1340 delavcev nad 15.000 ton izdelkov za trg.

Direktor Golc je poudaril, da imajo jasen koncept nadaljnega razvoja. Dosegli so evropski sloves v kvaliteti, posebno z avtomobilskimi snežnimi verigami in težkimi sidernimi verigami za ladje. Tudi v prihodnje bodo obdržali verige v sedanjem deležu skupne proizvodnje, da bodo opuščali proizvodnjo navadnih verig na račun kvalitetnih specialnih verig, pri katerih je stopnja predelave večja in zahtevnejša in ustrezno tudi ugodnejša prodajna cena.

Veriga je organizirana od leta 1976 kot sestavljena organizacija s šestimi TOZD in skupnimi službami. Tega leta se je priključila še TIO — tovarna industrijske opreme Lesce, kot sedma temeljna organizacija. Priključtev je pomembna še posebej zato, ker TIO nosi s seboj perspektivno zelo zanimiv proizvodni program, to je proizvodnjo hidravličnih in pnevmatskih sistemov v posameznih delih ali sklopih. Hidravlika in pnevmatika postajata kot krmilni ali sistem za prenos moči vse bolj obvezen sestavni del proizvodnih naprav, posebno še naprav za procesno industrijo. Dolgoročno načrtujejo združitev vijačnega programa proizvodnje s tovarno Plamen v Kropi. V dosedanjem razvoju je Veriga že dokazala, da je nosilec integracijskih procesov na področju kovinske predelave v tem koncu Gorenjske.

V živahni razpravi so izmenjali številne izkušnje in informacije. Med drugim so menili, da bi lahko jeseniška železarna v še večjem obsegu in z večjo zanesljivostjo oskrbovala Verigo z vložkom in tako posredno povečala svoj izvoz. Upoštevanja vredno je namreč to, da Veriga do 30 % svoje proizvodnje izvaža.

Ob sklepu so Vinko Golc in člani DIT iz tovarne verig povabili člane društva strojnih inženirjev in tehnikov Jesenice, da obiščejo Verigo.

NM

V FEBRUARJU BLIŽE OPERATIVNEMU PROGRAMU

V februarju se bomo pri skupni proizvodnji predvidoma zelo približali operativnemu programu, medtem ko bo gotova proizvodnja nekoliko bolj zaostala za planirano. Operativne programe skupne proizvodnje bodo predvidoma dosegle naslednje temeljne organizacije združenega dela: Plavž, Livarna, Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Jesenice, Žičarna, Vratni podboji, Jeklovlek, Žebljarna in Kovinoservis.

Mesečnih operativnih programov pa predvidoma ne bodo dosegle naslednje temeljne organizacije združenega dela:

JEKLARNA: Z gospodarskim načrtom predvidena proizvodnja bo sicer presežena, ne bo pa v martinarni dosežen operativni program. Vzrok je v težavah z vložkom, kar je pogojevalo daljše šaržne, oziroma izdelovalne čase.

VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL: Glavni vzrok, da načrtovana skupna proizvodnja ne bo dosežena, je v tem, da dobava predvidenih TVT iz tujih virov ni bila uresničena. Valjarna štekel bo z gospodarskim načrtom predvideno skupno proizvodnjo predvidoma dosegla, pri gotovi pa zaostaja poleg omenjenega vzroka tudi zato, ker je zaradi premajhnih dobav TVT iz tujih virov presegla načrtovano količino TVT za potrebe TOZD Hladna valjarna Bela in Profilarna. Zaradi težav z vložkom v februarju tudi ni bilo mogoče zagotoviti zadostno število šaržev, da bi bila dosežena načrtovana gotova proizvodnja pri blumih.

VALJARNA ŽICE IN PROFILOV: Edini vzrok za manjšo proizvodnjo v valjarni žice je bilo preveč raznih zastojev. Med njimi je bilo tudi 14 ur zastoja zaradi pomanjkanja vložka, ker iz železarne Sisak nismo pravočasno dobili zadostne količine iz naših ingotov prevaljanih blumsov. Valjarna profilov bo operativni program dosegla.

HLADNA VALJARNA BELA: Za operativnim programom sicer ne bo veliko zaostala, omeniti pa moramo težave s kvaliteto površine dinamo TVT pri valjanju na Sendzimir ogrodju.

PROFILARNA: Zaradi nujnih urgenc za posamezna naročila je bilo preveč menjav in nekaj težav je bilo tudi zaradi potrebne, sicer nepredvidene toplotne obdelave TVT kvalitete Č 0560.

ELEKTRODE: Zaradi uvajanja delavcev na novi liniji za oplaščanje elektrod, je bila skupna proizvodnja nekoliko nižja.

K.

ŽELEZARJI SE PRIPRAVLJAMO NA NOV SREDNJEROČNI IN DOLGOROČNI PLAN RAZVOJA

(Nadaljevanje s 1. strani)

– določanje delovnega programa,
– izdelava analize uresničevanja tekočega plana ter analize razvojnih možnosti za prihodnje petletno obdobje,
– določanje in sprejemanje smernic za srednjeročni plan temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti ter elementov za samoupravni sporazum o temeljih plana železarne Jesenice.

Ta faza bo trajala predvidoma do konca septembra 1979.

2. Druga delovna faza bo predstavljala obdobje usklajevanja stališč in posameznih skupnih interesov ter medsebojne izmenjave informacij. V tej fazi bo potrebno pripraviti in sprejeti samoupravni sporazum o temeljih plana železarne Jesenice.

Ta faza bo trajala predvidoma do aprila 1980.

3. Tretja faza je končna faza. V tem času bomo obravnavali in potrjevali predloge srednjeročnih planov temeljnih organizacij združenega dela, delovnih skupnosti in delovnih organizacij. V tem obdobju se bodo določali tudi predlogi družbenega plana Jugoslavije, družbenih planov republik in avtonomnih pokrajin ter planov vseh drugih subjektov planiranja.

Ta delovna faza zajema zadnja tri četrtletja leta 1980.

Poleg izdelave delovnega programa za pripravo srednjeročnega plana pa bo potrebno pričeti tudi s strokovnim delom na analizi dolgoročnih razvojnih možnosti naših temeljnih organizacij združenega dela, delovnih skupnosti in delovne organizacije kot celote. Ta analiza bo obravnavala razvoj od leta 1985 do 2000. Potrebno jo bo pripraviti do konca letošnjega leta. Roki za izdelavo in sprejem dolgoročnega plana so daljši. Tako predvidevamo, da bodo do novembra 1981 pripravili in sprejeli smernice za pripravo dolgoročnega plana temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti ter elemente za sklepanje samoupravnih sporazumov o temeljih dolgoročnega plana železarne Jesenice.

Dokončne in usklajene dolgoročne plane naših organizacij pa bomo obravnavali koncem decembra 1983.

Pri izdelavi srednjeročnega in dolgoročnega plana vseh temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti, kot tudi Železarne kot celote bomo izhajali iz planov temeljnih organizacij združenega dela, ki nam bodo izhodišče skupnega planiranja v delovni organizaciji. Od tod se bo gradila piramida k pripravi plana TOZD, samoupravnih skupnosti in dalje do celotnega procesa družbene reprodukcije. Da bi to zagotovili morajo plani TOZD vsebovati ne le njene razvojne cilje in naloge, ampak tudi elemente planov delovnih organizacij in planov vseh drugih samoupravnih organizacij in skupnosti.

Smernice planov TOZD morajo zato zajeti že vse bistvene elemente, ki jih bo vseboval plan, zlasti pa glede pridobivanja dohodka in njegove delitve, razvojne cilje in investicijsko politiko,združevanje dela in dohodka s temeljnimi organizacijami združenega dela s katerimi je povezana v reprodukcijskem procesu, obveznosti do širših organizacij združenega dela v odnosih proste menjave dela itd.

Na tej podlagi najprej izdelajo svoje plane druge samoupravne organizacije in skupnosti.

Izvajanje celotnega postopka izdelave planov do končnega sprejemanja planov vseh samoupravnih organizacij in skupnosti, družbenopolitičnih skupnosti in družbenega plana Jugoslavije, zahteva istočasno dobro usklajeno akcijo. Istočasnost planiranja je eno od temeljnih načel planiranja brez katerega ni mogoče sprejeti med seboj usklajenih in realnih planov.

Tega načela se moramo v Železarni vsi zavedati, zato moramo težiti k temu, da bomo pristopili k izdelavi planov s polno odgovornostjo. Proces priprav in sprejemanje planov mora izstopiti iz okvira delovnih skupnosti in poslovodnih organov.

V proces planiranja našega razvoja, v odločanje in prevzemanje obveznosti za naslednje plansko obdobje se morajo vključiti vsi delavci, ker le tako bodo lahko naši plani res realni in le tako se jih bomo vsi trudili res doseči.

M. Drolc

X. ZASEDANJE SKUPŠČINE SIS ZA NAFTO IN PLIN SRS

Samoupravna interesna skupnost za nafto in plin v SR Sloveniji – ISNAP – je bila ustanovljena s sprejetjem samoupravnega sporazuma o ustanovitvi ISNAP pri uporabnikih naftnih derivatov in energetskih plinov, ki so v letu 1974 skupno porabili več kot 60 % energetskih goriv in nafte in pri vseh dobaviteljih naftnih derivatov in energetskih plinov v SR Sloveniji.

Na prvem zasedanju skupščine delegatov članic ISNAP, dne 11. julija 1975 so bili konstituirani samoupravni organi ISNAP. ISNAP je začela z delom, ko je bil samoupravni sporazum o ustanovitvi objavljen v uradnem listu SRS št. 22 dne 26. 8. 1975.

Člani ISNAP so temeljne in druge organizacije združenega dela uporabniki naftnih derivatov in energetskih plinov, in to:
– 1350 TOZD in OZD s področja gospodarstva,
– 415 OZD s področja družbenih služb,
– 417 krajevnih skupnosti.

Polna predstavitev interesne skupnosti je potrebna zato, ker se letos izteka prva mandatna doba in je bila X. seja prejšnji četrtek ena izmed zadnjih. Pomembnejši del dnevnega reda te seje je bil:
– obravnava energetske bilance SR Slovenije za leto 1979,
– obravnava poročila o delu interesne skupnosti in zaključnega računa poslovanja,
– plan dela in nalog za leto 1979.

Skupščina je ocenila, da je izvršni svet Slovenije sprejel energetsko bilanco za leto 1979 s prevelikim optimizmom. V energetski bilanci je preveč alternativnih pokrivanj potreb po različnih vrstah energij, ki niso zajamčeno zagotovljene. V preveliki meri se računa, da bo uvedba zemeljskega plina prinesla že letos občutne prednosti na področju varovanja okolja ter omilila problem dobave in porabe kurilnih olj. Skupščina meni, da realna poraba zemeljskega plina v letu 1979 ne more bistveno povečati zanesljivosti bilance.

Med pomembnimi zaključki, ki jih je skupščina sprejela v zvezi z energetsko bilanco, so:
– Skupščina se zavzema za večjo odgovornost izvršnega sveta SR Slovenije in gospodarske zbornice Slovenije za zagotavljanje zadostnih količin vseh vrst energij po planirani dinamiki.
– Skupščina je odločila, da obvesti predsednika izvršnega sveta SR Slovenije Antona Vratušo o neprejemljivem odnosu komiteja za energetiko pri republiškem izvršnem svetu in gospodarske zbornice, ki ne cenita naporov interesne skupnosti na nafto in plin za kompleksno reševanje energetike; imenovana foruma nista smatrala za potrebno, da seji skupščine prisostvuje njihov predstavnik.
– S takimi pripombami je bila sprejeta energetska bilanca SR Slovenije za leto 1979, s posebnim poudarkom, da je treba v vseh načrtih razvoja za leto 1979 in v programu naslednjega srednjeročnega obdobja razvoja zagotoviti večja in zanesljivejša sredstva za raziskave.

Pri obravnavi poročila o delu v preteklem letu in o zaključnem računu poslovanja interesne skupnosti je skupščina ugotovila, da je interesna skupnost sicer pravočasno prisotna pri razreševanju energetske problematike, vendar je preveč deklarativna. Kljub temu, da že dalj časa opozarja na premajhno zmogljivost rezervoarjev za tekoča goriva in na pomanjkanje prevoznih sredstev za hitro dostavo večjih količin goriv do porabnikov, se stanje ne popravlja. Proizvajalci in dobavitelji energij premalo vlagajo v razširjeno reprodukcijo, zanašajoč se, da bodo interesne skupnosti organizirale združevanje sredstev od gospodarstva. Delegati so sprejeli poslovno poročilo in finančni načrt za delovanje v letu 1979.

V organizaciji strokovnih služb se načrtuje večje spremembe. Ukinja se poslovno združenje energetike za SR Slovenijo, predvsem iz razloga, ker nima enotne delegatske baze. Interesna skupnost za elektrogospodarstvo in planska skupnost za premog soglašata, da interna skupnost za nafto in plin izvede skozi svoj sistem članstva financiranje strokovne službe za vsa tri energetska področja. Na tak način bo ohranjena sedanja delovna skupnost in zajamčena enotna strokovna obdelava energetske problematike za SR Slovenijo. To je po eni strani priznanje interesni skupnosti za nafto in plin, po drugi pa tudi povečana odgovornost.

N. M.

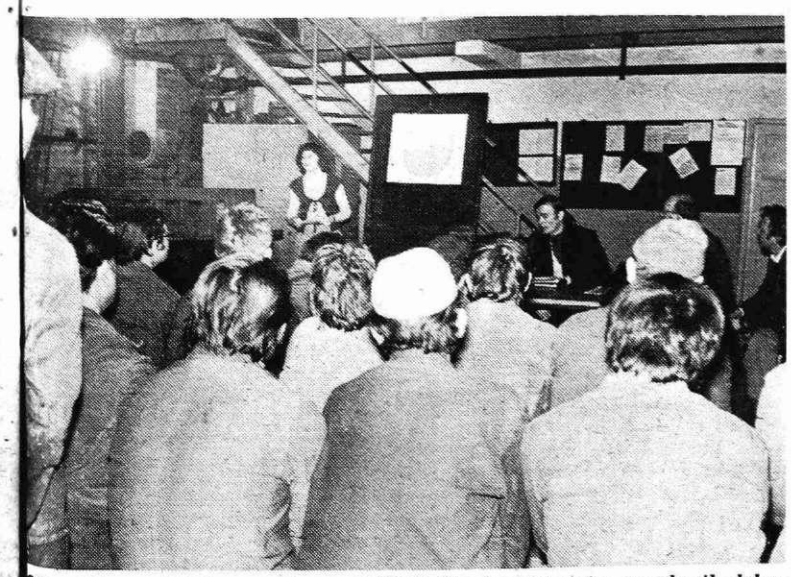

Obravnava zaključnega računa v TOZD Strojne delavnice na zborih delavcev, ki so bili od 16. do 19. februarja

ZAHVALA KOLEKTIVU IN UREDNIŠTVU

Pred nedavnim je uredništvu Železarja poslala Milica Primožič, žena pokojnega komunista in revolucionarja Jožeta Primožiča-Miklavža pismo, ki ga nekoliko v skrajšani obliki objavljamo:

»Srčna hvala za štiri izvode vašega cenjenega časopisa ŽELEZAR, ki sem jih prejela. Poslala jih bom bratu in sestram mojega dragega moža JOŽETA PRIMOŽIČA-MIKLAVŽA, ki so morali že v rani mladosti iskati kruha v daljnem svetu.

Želo vam je bil hvaležen, ker ste mu pošiljali vaš časopis. Zadnje mesece, ko je že močno opešal, sem mu vsak dan čitala ob bolniški postelji. Iz zadnje številke sem mu morala prečitati vse naslove.

VAŠE – NJEGOVE JESENICE SO BILE ZANJ DRAGOCENA ŠOLA IN BORBENI DUH JESENIŠKIH KOMUNISTOV GA JE SPREMLJAL SKOZI VSE NJEGOVO ŽIVLJENJE! To je neštetokrat povedal s posebnim ponosom in iskrenim komunističnim žarom!

Vljudno vas prosim, da mi še naprej pošiljate vaš cenjeni časopis.

Tovariško vas pozdravljam z najlepšimi željami. Vam in vsem jeseniškim delavcem in njegovim družinam pa želim, da bi bili srečni!«

Milica Primožič tudi sporoča, da bi rada izpolnila moževo naročilo oziroma željo in nakazala za tiskovni sklad časopisa Železar 1.000,00 din in proti plačilu tudi naprej prejemala Železar.

Spoštovana tovarišica!

Hvala za vaše tople in spodbudne besede. Železar, ki smo ga pošiljali vašemu možu in ki ga bomo z veseljem pošiljali tudi vam, je le majhen delček minulega dela vašega moža, zato bomo veseli, da boste prek našega glasila obdržala stik z železarskimi Jesenicami, ki so vašemu možu toliko pomenile.

Uredništvo Železarja

PRIPIS: Tovarišici Primožičevi smo poslali štiri izvode Železarja, v katerem smo objavili spominski zapis ob smrti Jožeta Primožiča-Miklavža.

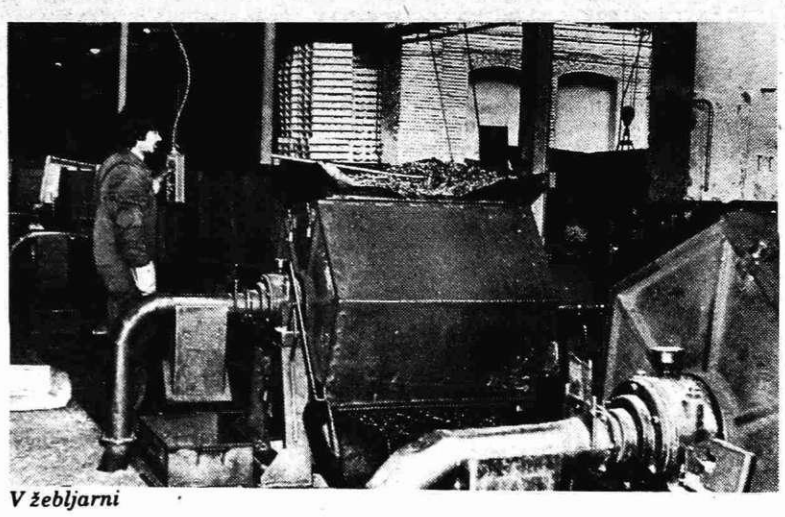

V žebljarni

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 5. 3.	URH MATIJA	ZUPAN MIRKO
TOREK – 6. 3.	DROLC MARJAN	ZIDAR JOŽE
SREDA – 7. 3.	DOLINAR SAŠO	ROTAR VINKO
ČETRTEK – 8. 3.	ZUPAN MIROSLAV	ARNEŽ FRANC
PETEK – 9. 3.	PREZDIRNIK JOŽE	BURJA ANTON, st.
SOBOTA – 10. 3.	KOSELJ ANTON	RAVNIHAR PETER
NEDELJA – 11. 3.	MARKEŽ VALENTIN	POGAČAR KAREL

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne-delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 5. do 10. marca bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopoldan: I. obratna ambulanta – dr. med. Branimir Čeh in II. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Furlan-Zidar;
popoldan: III. obratna ambulanta – dr. med. Želimir Cesarec in IV. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Sitar.

V soboto, 10. marca, samo dopoldan III. obratna ambulanta – dr. med. Želimir Cesarec in IV. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Sitar.

Od 5. do 10. marca dispanzer za borce od 13. do 15. ure – dr. med. Vesna Furlan-Zidar.

V zobni ambulanti:
dopoldan: I. zobna ambulanta – v. den. Viktor Stražišar,
popoldan: II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej.

V soboto, 10. marca, samo dopoldan I. zobna ambulanta – v. den. Viktor Stražišar.

V torek, 6. marca in v četrtek, 8. marca, dodatno za Železarno od 7. do 13. ure II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej in od 13. do 19. ure I. zobna ambulanta – v. den. Viktor Stražišar.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. do 19.30. V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

VABILO NA PREDAVANJE

Obveščamo vse člane ZIT občine Jesenice, da bo 6. marca ob 19. uri v spodnjih prostorih KAZINE predavanje z naslovom:

CESTNI PREDOR POD KARAVANKAMI IN UREDITEV OKOLJA.

Predaval bo Miran Marussig iz republiške skupnosti za ceste.

IO ZIT občine Jesenice

KORISTNIKOM GRADBENIH POSOJIL

Oddelek za družbeni standard obvešča koristnike gradbenega posojila dodeljenega v letu 1978, da morajo le-tega izkoristiti do 31. marca 1979.

KADROVSKI SEKTOR
Oddelek za družbeni standard

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja TOZD Remontne delavnice z dne 21. 2. 1979 in v skladu s samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih in odgovornosti delavcev v TOZD dajemo

OBJAVO

za proste delovne naloge

8883 U-3 gradbeni tehnolog 1 oseba
Pogoji za opravljanje delovnih nalog:
– TSŠ gradbene smeri ali
– delovodska šola gradbene smeri
– 5 let delovnih izkušenj v gradbeni dejavnosti

Čas uvajanja je 30 dni.

Prijave z osnovnimi podatki in podatki o strokovnosti pošljite v roku 15 dni na posebni prijavnici na Kadrovski sektor z oznako »za TOZD Remontne delavnice«.

RAZPIS INOVACIJSKE NALOGE

TOZD Hladna valjarna Bela razpisuje inovacijsko nalogo:

Izdelava tehnične rešitve za menjavo keramično oplaščenih valjčnic pri obratovalnih pogojih peči žarilne linije za Si-jekla.

Obrazložitev:

Da bi zmanjšali zastoje na žarilni liniji za Si-jekla, razpisujemo navedeno nalogo, ki naj reši problem menjave valjčnic na obratovalni temperaturi peči v atmosferi dušika v peči. Dodatne informacije in potrebno tehnično dokumentacijo dobite na vodstvu TOZD HV Bela najkasneje do 1. maja 1979. Najboljšo rešitev bo izbrala komisija za inovacijsko dejavnost HV Bela.

PREGLED SESTANKOV SDS

Tokrat v pregledu sestankov delovnih skupin dajemo le prikaz tistih zapisnikov, ki smo jih prejeli do četrtka 22. februarja. Prejeli smo jih namreč kar 92 in sicer iz trinajstih temeljnih organizacij in ene delovne skupnosti. Skupine so povsod obravnavale poslovna poročila, oziroma zaključni račun. Nekatere pa so na dnevni red svojih sestankov uvrstile tudi druge zadeve. Tako, na primer, pravilnik o delovnih razmerjih, pravilnik o informiranju in komuniciranju, pravilnik o lomu drobnega inventarja, pa informacije s sestankov organov samoupravljanja, evidentiranje članov za delavske svete ter volitve delegatov za konference osnovnih organizacij sindikata. Na sestankih je bilo, tako v zvezi z obravnavanjem zaključnih računov kot tudi pod razno, veliko govora o različni obratni in proizvodni problematiki.

Tudi v TOZD Jeklarna je pet delovnih skupin, od katerih smo prejeli zapisnike, obravnavalo zaključni račun. SDS **staro železo 2** meni, da bi se moralo za rezervni sklad nameniti več sredstev. SDS **peči 1** je med drugim zastavila vprašanje, zakaj se žlindre na plavžarskih ponvicah nič več ne posnema in da je vprašanje okrog beljenja banj potrebno v celoti zaostriti. Na sestanku SDS **ponvično gospodarstvo** je bilo govora o nevestnem delu zaradi katerega prihaja do večje porabe pomožnih materialov (zbita opeka in zlomi izolacijske plošče). Rečeno je bilo, da se že izrabljenih kolobarjev na obokih elektro peči ne menja. Skladišče 02 pa je predlagalo, da se nabavi moped s prikolico za dovoz materiala iz centralnega skladišča. SDS **priprava vložka** ugotavlja, da bi bili lahko proizvodni in poslovni rezultati mnogo boljši, če bi vsi zaposleni pokazali boljši odnos do dela in več discipline. Tudi primeri nepravilne priprave vložka so vplivali na višje proizvodne stroške in izgubo v proizvodnji. Omenjali so tudi lahke saržne teže, preveliko porabo kokil, kurjavo itd. Zato je bilo postavljeno tudi vprašanje, če se ukrepa proti takšnim pojavom — da v bodoče ne bi prihajalo po nepotrebnem do izpadov proizvodnje. Boljše delovne rezultate zagotavlja le dobro delo vsakega posameznika.

SDS **bluming 2** (TOZD Valjarna bluming štekel) se je na sestanku podrobneje pogovarjala zlasti o proizvodnji in kadrovski problematiki. Obravnavala je tudi pravilnik o delovnih razmerjih. Pripombe, ki jih je skupina imela na predlog, v pravilniku sicer niso zajete, vendar pa je skupina sklenila, da jih ponovno ne navaja.

V TOZD Valjarna žice in profilov, odkoder smo prejeli sedem zapisnikov, je prišlo zaradi ukinitve ene izmene, do zmanjšanja števila delovnih skupin. Tako imajo sedaj v valjarni profilov le dve skupini: progo in adjustažo. Skupine so obravnavale proizvodnjo v januarju ter zaključni račun. Na sestanku SDS **vodstvo TOZD** je bilo postavljeno vprašanje zakaj se jeseniški ingoti prevaljujejo v Sisku v profil 135, če je končni finančni efekt negativen in podan tudi odgovor. SDS **valjarna žice 1** v zvezi s proizvodnjo v januarju opozarja na veliko zastojev ter na veliko bolezensko odsotnost. Skupina je odgovorne zadolžila, da nabavljajo kvalitetnejša zaščitna sredstva. Opozarja zlasti na delovne obleke, ki so po pranju do deset centimetrov krajše. Pritožuje se nad dostavo čaja, ki ga največkrat ni niti do polovice kante, pa tudi, da je v garderobah premalo prostora. Razen tega skupina ugotavlja, da je za dobro delo potrebno dobro vzdrževanje strojev, kvaliteten vložek, izpopolnjen stalež ipd. SDS **valjarna žice 2** je skupaj z **adjustažo** od zaključnem računu obravnavala tudi vprašanje neizpolnjevanja plana s kazalci. Skupina predlaga da naj bi iz sklada, ki je po njenem mnenju že na razpolago, del oddvojili za povečanje vrednosti bona za toplo malico, ker sedanja vrednost bona ne dosega stroškov tople malice.

SDS **valjarna žice 3** nima spreminjevalnih pripomb k zaključnemu računu, želi pa dobiti pojasnilo, kdaj in kako bomo rešili problem vložka. Mislili so na vložek, ki ga vozimo na prevaljanje v Sisak in nazaj. To je povezano z velikimi stroški. Pogovarjali pa so se tudi o tem, zakaj je skupina v januarju in začetku februarja delala nekoliko slabše od ostalih. SDS **valjarna žice 4** ugotavlja, da je vzrok, da v januarju niso dosegli zastavljenih ciljev, poleg zastojev elektromehanskega značaja, tudi v pogostnem menjanju dimezij (prestavljanje prog!). Cilji pa bi bili dosegljivi z nekoliko boljšo disciplino glede vzdrževanja strojev in glede na dostavljanje vložka. Pripombe so bile tudi na garderobo. Skupina meni, da bi moralo vodstvo stopiti v stik z vzdrževalci glede garderobnega prostora poleg valjarne žice. SDS **lahka proga** (Kogoj, Zupan) v zvezi z zaključnim računom meni, da bo planske naloge težko doseči, v kolikor se stanje glede pomanjkanja vložka ne bi popravilo.

V temeljni organizaciji Valjarna debele pločevine se je sestalo osem delovnih skupin. Tu so skupine poleg zaključnega računa obravnavale tudi samoupravni sporazum o oblikovanju in uporabi prihodkov ter razporejanju skupnega prihodka v LB Temeljni banki Gorenjske. SDS **vodstvo TOZD** meni, da bo letos treba stremeti k sprotnemu obravnavanju zaostankov, zmanjšanju okvar in specifične porabe goriv ter k temu, da z boljšo tehnološko in delovno disciplino povečajo storilnost na posameznih področjih dela ter (še zlasti) na tistih agregatih, ki predstavljajo v proizvodnji ozko grlo. SDS **proga 2400-1** je imela pod razno pripombo na reparaturna dela. Vzdrževalci naj bi svoja dela opravljali kvalitetneje.

SDS **proga 2400-2** pa pod razno postavlja vprašanje, če se res ne da popraviti grupe za delovno mesto marker pločevine (vprašanje se vleče že celo leto). Poleg tega je tudi predlagala, da naj bi gospodarski odbor nagradil žerjavovodjo Ljubota Dušanić za osemmesečno delo na dveh žerjavih, ali pa mu dal vsaj priznanje. SDS **progra 2400-3** zahteva takojšnje nadomestilo za enega izmed svojih sodelavcev. V zvezi z izvajanjem reparaturnega dela ob sredah pa zahteva pojasnilo, koliko takšna popravila stanejo. Mišljenja je, da ta organizacija dela ni primerna pri čemer opozarja posebej na odnos ključavničarjev in vodstvenega kadra. SDS **adjustaža 2400-1** je zaradi pripomb na delo referentov za šport v sindikalni organizaciji predlagala novega referenta. SDS **odprema 2400** meni, da bi moral biti osnutek poslovnega poročila napisan tako, da bi bil delavcem bolj razumljiv. Skupina je bila seznanjena tudi s pregledom napak in reklamacij (največ jih je bilo količinskih) in opozorjena na večjo natančnost. Predlagala je, da bi se kontrola tehtnic na odpremi in v adjustaži vršila večkrat.

Iz TOZD Hladna valjarna Bela smo prejeli še zapisnik SDS **lužilnica 3.** Ta skupina zahteva, da imajo vsi varilci v temeljni organizaciji enake grupe, kajti po njenem mnenju je delo varilcev na SSAP ali SCAP enako zahtevno in odgovorno kot delo na CRNO. Ob tem je poudarila, da morajo njihovi varilci obvladati tudi elektroročno varjenje. Kritika je bila izrečena tudi na račun vzdrževanja in slabih remontov. Popravila trajajo preveč časa. Skupini se zdi nerazumljivo, da na popoldanski in nočni izmeni dežurata samo dva ključavničarja.

V TOZD Elektrode se je sestalo pet delovnih skupin. Vse so obravnavale proizvodnjo v januarju ter zaključni račun. Na skupnem sestanku SDS **vodstva TOZD, rezalnice 1** ter **oplaščevalnice 1** je bilo ugotovljenih več vzrokov zaradi česar januarski plan ni bil dosežen. Primanjkovalo je moške delovne sile. Oplaščevalci še niso dovolj izučeni. Nova linija je obratovala le na eno izmeno. Več so proizvajali tudi izdelke drobnih dimenzij. V zvezi z zaključnim računom pa so ugotovili da je bil čisti dohodek za 51,5 odstotka večji od planiranega. Za TOZD Hladna valjarna Bela bo TOZD Elektrode prispevala 5.000.000 din. Člani teh SDS pričakujejo, da se bodo notranja prizadevanja za izboljšanje stanja v HVB še povečala. Hkrati pa postavljajo »zahtevo po recipročnosti«, če bi bila njihova TOZD v izgubi. Nadalje so postavili tudi vprašanje, zakaj se daje denar za nerazvite republike, če so nerazvita področja tudi pri nas v Sloveniji (Iz poslovnega sklada bo šlo za nerazvite republike 3.454.000 din, za elektrogospodarstvo, železnice, ceste, luke pa 2.680.000 din; za rezervni sklad 1.720.000 din; za stanovanjski prispevek in skupno porabo 3.419.000 din; za celoten poslovni sklad 16.388.000 din ter za osebne dohodke 20.921.000 din, piše v zapisniku, ko je govora o delitvi čistega dohodka). Skupine so menile, vzporedno ko so omenjale podražitve, da so osebni dohodki prenizki. O dajatvah za SIS in porabi tega denarja so skupine zahtevale podatke. Ugotovljeno je bilo, da teh podatkov še ni. Delavce je poleg tega zanimalo še, kdo je odgovoren, da podboji ne gredo v prodajo. Opozorili so tudi na potrebo po popravilu vodovoda v sanitarijah. V skupnem zapisniku rezalnice 1 ter oplaščevalnice 1 pa je za januar navedeno, da je bil plan proizvodnje oplaščenih elektrod izpolnjen 84,4 odstotno, plan proizvodnje varilne žice pa 116,2 odstotno. Skupini omenjata, da so glede na osebne dohodke pristali na predzadnjem mestu.

Tudi SDS **rezalnica 2** opozarja, da se glede na večletno uspešno poslovanje temeljne organizacije ne more strinjati s tem, da so delo in naloge v njihovi temeljni organizaciji vseskozi tako nizko vrednotene. SDS **oplaščevalnica 2** pa meni, da plan oplaščenih elektrod ni bil dosežen zaradi velike odsotnosti in manjše storilnosti. Pripomba je bila, da bi v januarju lahko več delali v prostih sobotah. Tudi ta SDS je v razpravi zahtevala, naj se vrednotenje dela poveča. To pa utemeljuje s tem, da bi bilo to delo zagotovo bolje ocenjeno, če bi ga opravljali moški.

V TOZD Žebljarna so se sestale štiri delovne skupine. Na skupnem sestanku SDS **vodstva TOZD** ter **zavijalnice** na finančno poročilo ni bilo bistvenih pripomb. Zato pa se je pod razno več članov SDS pritoževalo, da ni prav, da imajo delavci v HVB v primerjavi z delavci žebljarne v istih kategorijah in ob enakem številu ur tudi za 1000 do 1500 dinarjev višje osebne dohodke. Posebno pa še zato, ker vedo, da HVB ne dela dobro in da ima celo izgubo, ki jo morajo pokrivati uspešne temeljne organizacije. Na sestanku SDS **žebljarna 1** je bilo v zvezi s poročilom največ govora o tem, kako izboljšati izplen ter kaj napraviti in kako ukrepati na delovnem mestu v čistilnici, da bi bilo čimmanj izmečka. Člani SDS so predlagali, da naj bi vsak teden odprli tudi kanale ter jih očistili, čimprej pa bi bilo potrebno napraviti tudi sušilnico za mokro žaganje. Pa tudi pokrove naj bi v bodoče sproti lepili. SDS **žebljarna 3** je imela največ pripomb na delo posameznikov v čistilnici. Še vedno se namreč dogaja, da so bobni zamašeni, da se čisti brez žaganja. Vendar se proti takšnim kršitvam disciplinsko ne ukrepa. Nadalje ugotavlja, da že dva meseca ni bil zalepljen noben pokrov, zaradi česar je še več izmečka. Skupina ponovno prosi za ureditev higienskih prostorov. Kopalnice namreč še vedno niso usposobljene za normalno umivanje. Na tleh še vedno ni desk. Pa tudi stranišča so kljub večkratni intervenciji še vedno neuporabna.

V TOZD Strojne delavnice je zaključni račun obravnavalo pet delovnih skupin. SDS **strugarna 1** in **2** nanj nista imeli pripomb, prav tako pa tudi ne SDS **strugarna valjev Javornik** in **Bela** ter **strugarna Javornik,** katerim je bilo povedano, da ima pomanjkanje kadrov za posledico tudi manjšo izdelavo rezervnih delov.

Iz TOZD Remontne delavnice smo prejeli 25 zapisnikov SDS. SDS **priprava dela** v zvezi s poslovnim poročilom opozarja na nezasedenost mest v oddelku za planiranje remontov žerjavov. Nadalje predlaga, da se ostanek sklada skupne porabe izloči v poslovni sklad ter se porabi za investicije v TOZD Remontne delavnice. Za tehnologe predlaga, da bi šli v obrate. Skupini se zdi način pridobivanja prihodka za njihovo TOZD neprimeren ter predlaga, da bi del dohodka pridobivali z udeležbo v skupnem proizvodu. SDS **ključavničarji 1** in **2** pa v zvezi z zaključnim računom pravita, da neizkoriščenih sredstev iz sklada skupne porabe, v kolikor bi se vračala v sklad za poslovanje, ne bi določevali za namenske porabe (nabava specialnih osnovnih sredstev). Ta sredstva naj bi se koristila tako, kot je določeno s pravilnikom o sredstvih poslovnega sklada. SDS **instalacija 1** predlaga postavitev delavnice na blumingu na Beli. Preskrbeti bi bilo treba ograjen prostor za vozične garniture (jeklenke in vozički), ki jih sedaj sproti vozijo na remont, razen tega pa nabaviti tudi omare za orodje. Pravijo, da so prostor na blumingu že imeli, vendar so jih odtod izrinili ključavničarji iz jeseniških obratov. Nadalje ugotavljajo, da potrebujejo tudi prostor za cevi. Zelo zamudno je, da jih sedaj vozijo iz centralnega skladišča, kjer jih izdajajo le po šest metrov. Največji problem za instalacijske delavnice pa je prevoz. Zato prosijo za avto. Pravijo tudi, da instalacijska delavnica ni centralno skladišče cevi za vse obrate in zunanje firme. Pritožujejo se, da visokokvalificirani instalaterji sami nosijo v skladišče cevi za svoje potrebe. Pripombo imajo tudi na prenizko vrednost bona za prehrano.

SDS **montaža 1** je imela precej pripomb na zaključni račun (na formiranje poslovnega sklada, na preveč kompliciran celotni pregled; akumulacija, ki je bila 4,3 % se jim zdi prenizka; nezadovoljni so s celotnim prihodkom, ki znaša 98,8 % planiranega). Skupina meni, da bi bilo v bodoče treba dati v razpravo zaključni račun v spremenjeni obliki, tako da bodo neposredni proizvajalci nanj lahko dajali svoje pripombe in resnično odločali o višini namenskih sredstev za sklade. Skupina predlaga, da se iz sredstev skupne porabe namenijo sredstva za nabavo avtodvigala. Tako bi bilo delo bolj varno, pa tudi bolj uspešno opravljeno. Delovna skupina meni da sedanji način gospodarjenja v njihovi temeljni organizaciji glede na samostojnost gospodarjenja in odločanja s sredstvi, ki jih ustvarjajo, ni v skladu z zakonom o združenem delu. SDS **žerjavni 1** in **2** med drugim menita, da imajo premajhne osebne dohodke (glede na življenjske stroške). Zanima ju, kdaj bodo dobili avtodvigalo, svoje sindikalne poverjenike pa pooblaščata, da nasprotujejo predlaganemu načinu opisa delovnih nalog.

SDS **hidravlika in pnevmatika** se ne strinja s predlagano razdelitvijo sredstev iz leta 1978 (za TOZD), ker ne vidi sredstev za razširitev delavnice HIP-a, čeprav so bila že v lanskem letu zagotovljena. Delavci, ki dežurajo doma, menijo da za tovrstno dežurstvo dobe premajhno stimulacijo ter groze, da bodo prenehali dežurati, če se to vprašanje ne bo uredilo do konca februarja. Skupina pa se pritožuje tudi nad slabo in enolično prehrano v kantinah, nad nizko vrednostjo bonov ter nad tem, da so tuje firme s strani železarne ravno tako regresirane kot železarji. SDS **elektrodelavnica** pa je razpravljala o kandidatih, ki so se prijavili za opravila in naloge vodje elektrodelavnice. Od odbora za delovna razmerja zahteva odgovor, zakaj za vodjo ni bil izbran S. A. ter predlaga, naj se za vodjo izbere T. A. Ta predlog utemeljuje s stališčem, da je bil po njenem mnenju V. C. nedelaven, in z bojaznijo, da tak utegne ostati tudi še za naprej. Sklenila je, da ne menja stališč, ki so jih člani SDS izrazili na treh prejšnjih sestankih in ki so zapisana v zapisnikih. Zaključni račun je skupina obravnavala skupaj s SDS **elektroženjavni** in **delavnico elektrostrojev.** Predlagale so, da bi se iz sklada skupne porabe izločilo namensko v poslovni sklad 1,000.000 dinarjev za nabavo avtodvigala, vendar šele in edinole takrat, ko so izpolnjene vse obveznosti, ki izhajajo iz sklada skupne porabe. Zavzele so se tudi za pravilnejši in bolj stimulativen način pridobivanja dohodka TOZD. Podobnega mnenja je tudi SDS **delavnica elektrostrojev 2,** ki ugotavlja, da način pridobivanja celotnega prihodka za TOZD Remontne delavnice, računan na izdelavno uro, ni stimulativen. Delovne skupine **vodstvo gradbenoremontnih delavnic, tesarji, mizarji, zidarji, kleparji** in **plastike** so se strinjali s predlogom, da se več sredstev nameni v poslovni sklad. Vendar pod pogojem, da ostane v skladu skupne porabe toliko sredstev, da bodo izplačani vsi dodatki po »sindikalni listi« v isti višini, kot za člane drugih TOZD, ter da se bo skladno s prizadevanjem sindikalnih organizacij povečala vrednost bona za hrano. Iz presežkov in osebnih dohodkov zaposlenih v SIS je razvidno, menijo skupine, da so prispevki za SIS preveliki. Glede nabave avtodvigala pa predlagajo, da naj bi se sredstva zanj združevala v okviru celotne železarne ali pa naj bi ga nabavila TOZD Transport.

SDS **gradbenoremontne delavnice Javornik** se ne strinja s predlogom, da bi se za avtodvigalo prekontirala sredstva iz sklada skupne porabe v poslovni sklad. SDS **RTA 1** se pritožuje nad osebnimi dohodki. Med drugim meni, da je njihovo delo v tehničnem poročilu TOZD skopo obravnavano. Na podlagi tega sklepa, da je njihovo delo marsikomu nepoznano in s tem premalo vrednoteno. Zaključni račun naj bi bil v bodoče bolj temeljit in konkreten. Izpuščene naj bodo postavke kot »ostalo«, »druge«, obravnavali pa naj bi se tudi rezultati obratov in oddelkov. Skupina predlaga, da naj bi se zmogljivost kantine na Beli prilagodila dejanskim potrebam, s čimer bi sedanji čas za malico, ki traja tudi do ene ure, skrajšali na predvideni čas. Pritožuje se tudi nad kvaliteto hrane in predlaga, da se v kolikor TOZD Družbena prehrana ni zmožna zagotavljati kvalitetnejših uslug, angažira konkurenčno organizacijo. Člani SDS **RTA 3** so med drugim razpravljali o doseganju boljših rezultatov pri vzdrževanju tehtnic. Skupina, katere delo je vezano na območje celotne železarne, ugotavlja, da zaradi prevozov do objekta, ki je v delu izgubi tudi 20 % delovnega časa. Težave imajo zato, ker je veliko dela neplaniranega, prevoz pa je treba naročati dan prej. Nezadovoljni so tudi z dežurnim avtomobilom, ker ga je zjutraj do sedmih težko dobiti in ker gre z Jesenic že malo po dvanajsti uri. SDS **RTA 5** med drugim ugotavlja, da je premalo informirana o delu svojih delegatov v SIS in naproša pristojne službe, da rešijo pereče kadrovsko vprašanje njihovega oddelka. SDS **RTA 6** je postavila zahtevo po ustrezni stimulaciji za opravljeno delo. Tu utemeljuje s 50 odstotno nezasedenostjo delovnih mest vzdrževalcev in z delovnimi napori. Prav zaradi takšne kadrovske problematike pa je sklenila zaostriti tudi delovno disciplino.

Podobno kot več skupin v TOZD Remontne delavnice tudi SDS **vodstvo TOZD** v TOZD Vzdrževanje ugotavlja, da je način pridobivanja celotnega dohodka za njihovo TOZD neustrezen in nestimulativen. Čimprej je potrebno izdelati tudi katalog delovnih nalog. Skupina predlaga, da naj bi v bodoče prikazovali uspešnost poslovanja Železarne (z vsemi podatki, tako kot v poslovnem poročilu) kvartalno. Predlaga pa zato, da se informacije ob koncu leta in v poslovnem poročilu ne bi razhajale.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

ŠE DVE SEJI SKUPŠČIN SIS

(Nadaljevanje s 1. strani)

še različne druge oblike vzgojnega dela.

Lani je bil dograjen in opremljen vrtec na Koroški Beli, usposobljeni prostori za vrtec v Kranjski gori, skupnost pa je prispevala tudi sredstva za nabavo učil, opreme in podobno za ostale vrtce v občini.

Iz pregleda prihodkov in odhodkov (oz. zaključnega računa) skupnosti otroškega varstva za leto 1978 pa je razvidno, da bi po planu morali lani združiti vsega skupaj približno 12 milijonov dinarjev, vendar je bilo zbranih nad 13 milijonov (10 % več kot je bilo planirano). Višina presežkov iz prispevne stopnje družbenega in zasebnega sektorja znaša 924.450 dinarjev. O tem presežku bo treba še posebej odločati po sprejetju zaključnega računa.

Letošnje leto je proglašeno za mednarodno leto otroka, saj poteka 20 let razglasitve deklaracije o pravicah otrok. Zato je zveza skupnosti otroškega varstva SR Slovenije pripravila predlog dejavnosti na vseh področjih, s čimer bi omogočili vsestranski razvoj vseh otrok. Še posebno pozornost bo treba posvetiti fizično, mentalno in socialno prizadetim otrokom, seveda v skladu z našimi možnostmi in potrebami otrok. Za vse otroke bo treba uresničiti ustrezno enotno najmanjšo vsestransko družbeno skrb.

Delegati bodo obravnavali še predlog za izdajo zakona o družbenem varstvu otrok in skupnostih otroškega varstva ter predlog za izdajo zakona o vzgoji in varstvu predšolskih otrok. Predloga za izdajo obeh zakonov sta bila objavljena v prvi številki priloge Poročevalca 29. 1. 1979.

S predlogi za izdajo zakonov so opredeljena šele izhodišča za pripravo osnutkov zakonov. Konkretne predloge bo možno podati še kasneje, v razpravi o osnutkih zakonov.

V torek, 6. marca 1979, pa bo 5. seja **skupščine telesnokulturne skupnosti Jesenice**. Pred tem se bo v Železarni sestala zjutraj še konferenca delegacij za SIS za telesno kulturo.

Iz poslovnega poročila za leto 1979 ter iz pregleda prihodkov in odhodkov v letu 1978 je razvidno, da znaša presežek združenih sredstev iz osebnega dohodka približno 750 tisoč dinarjev, o čemer bo treba še posebej odločati ali bodo ta sredstva vrnjena ali bodo poračunana v letu 1979.

Poleg redne športne dejavnosti so bila sredstva porabljena za odplačevanje anuitet za najete kredite (za streho športno-kulturne hale in telovadnico ŽIC), po dodatnem programu pa za anuitete bazena in dograditev športno-kulturne dvorane. Sredstva, namenjena za adaptacije in investicijsko vzdrževanje, pa so bila usmerjena za dograditev novih površin in ureditev nekaterih objektov. Podroben pregled porabljenih sredstev imajo vodje delegacij v gradivu za 5. sejo skupščine.

Delegacije bodo obravnavale tudi predlog letnega načrta izvajanja srednjeročnega programa razvoja telesne kulture občine Jesenice v letu 1979. Sestavni del tega načrta je finančni načrt. Pri sestavljanju predloga so bile precejšnje težave zaradi prevelikih zahtev nekaterih izvajalcev telesnokulturne dejavnosti (svoje zahtevke so v primerjavi s prejšnjim letom nekateri povečali tudi za 300 %).

V letnem načrtu pa so pomembne naloge: razvijanje in utrjevanje samoupravnih odnosov, uresničevanje svobodne menjave dela, uresničevanje prioritetnih nalog na področju telesno-kulturnih dejavnosti in investicij, razvijanje tekmovalnega, množičnega in rekreativnega športa, soočiti pa se bo treba tudi s kadrovskimi problemi.

Po predlogu sklepa o podeljevanju Gregorčičevih plaket bi bil postopek podeljevanja Gregorčičevih plaket podrobno opredeljen za stalno, medtem ko so lani delegati sprejeli podoben sklep le začasno.

Na prejšnji seji skupščine telesnokulturne skupnosti so delegati sprejeli kandidaturo Kranjske gore in Koble za izvedbo svetovnega prvenstva v alpskem smučanju leta 1982. Sredstva bodo združena v vsej Sloveniji, vendar pa je treba že predhodno zagotoviti 2 milijona dinarjev (predvsem za reklamo) s kreditom, ki ga bi naj najela telesnokulturna skupnost Jesenice, odplačevala pa ga ne bo le ona.

V skladu z družbenim načrtom občine Jesenice in letnim načrtom telesnokulturne skupnosti naj bi letos nadaljevali z izgradnjo pokritega kopališča na Ukovi. Zato bo treba najeti 16 milijonov kredita, v letih 1979 in 1980 pa bo treba v naši občini zbrati 20—25 % lastnih sredstev od predvidene investicije.

Skupščina telesnokulturne skupnosti bo imenovala še posebno komisijo za pripravo ustreznih dokumentov pri planiranju za naslednje srednjeročno in dolgoročno obdobje.

Nada DEJAK
Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

PO POTEH XIV. DIVIZIJE

Po odloku vrhovnega komandanta NOV in POJ tovariša Tita je bila 13. julija 1943 ustanovljena na slovenskem ozemlju XIV. divizija. Sestavljena je bila iz brigad Toneta Tomšiča, Ljuba Šercerja, Ivana Gradnika, kasneje se je pridružila še brigada Franceta Prešerna. Divizija se je zadrževala na področju Dolenjske in Notranjske zaradi italijanske vojske, belogardistov in plavogardistov.

Po prvih akcijah sta iz divizijskega sestava odšli Gradnikova in Prešernova brigada, vanj pa sta prišli Loška in Rabska brigada — le-ta je bila sestavljena iz internirancev taborišča na Rabu. Zaradi onemoglosti internirancev je bila kmalu razformirana.

Šestega januarja 1944 se je začel pohod XIV. divizije iz vasi Suhor v Beli Krajini. Divizija se je premaknila na hrvatsko stran v Vivodino. 8. januarja pa je iz Vivodine krenila na mnogo daljšo pot čez Prokuplje, Turo polje, Slavonijo, Kolnik in Hrvatsko Zagorje na Štajersko. Pohod čez Hrvatsko je trajal mesec dni. Po hudih bojih se je umaknila na severna področja Bohorja. Divizija je šla nato preko Bohorja v visokem snegu in strašnem snežnem metežu do Poljan, Radeža in Okroglic. Kljub težkim bojem številčno veliko bolj močnega sovražnika, se je diviziji uspelo prebiti do Saškega Kozjaka. Pot jo je vodila tudi na Pohorje; 21. februarja je odšla proti Ravnam. Pri vasi Žlebnik je padel tudi vodja kulturne skupine Karel Destovnik-Kajuh.

Divizija je na pohodu v hudih bojih izgubila 345 borcev, imela je 132 ranjencev, zato se je na Graški gori 23. marca zbralo le 548 borcev, od teh pa je bila za boj sposobna le polovica.

Štirinajsta divizija je sodelovala v zaključnih operacijah za našo osvoboditev, za zasluge je bila leta 1951 proglašena za proletarsko divizijo.

Petintrideset let je minilo od takrat in njihova pot se je v teh dneh obnovila. Po poteh XIV. divizije so v zadnji etapi sodelovale naslednje OK ZSMS: Zagorje, Trbovlje, Hrastnik, Maribor, Mozirje. Poleg teh je bilo v četah OK ZSMS vključenih več kot 40 mladih iz ostalih občin (Krosuplje, Ljubljana-Vič in Šiška, Jesenice).

Iz jeseniške občine smo šli na pohod štirje mladinci, ki smo vključeni v enoto teritorialne obrambe: Franci Mežek, Andrej Beg, Bojan Renier in Katja Žmitek.

Že v sredo smo odšli z Jesenic v Trbovlje. Tam so nas sprejeli predstavniki OO ZSMS Trbovlje. Le-ti so nas tudi povabili na ta pohod, da bi s tem začeli tesnejše sodelovanje med dvema pobratenima občinama.

V četrtek, 22. februarja se je naš pohod začel. Z avtobusi smo se najprej pripeljali do Zavodenj, kjer so se nam pridružili pohodniki III. etape. Skupaj smo odšli proti Žlebniku, kjer je padel Kajuh. Tam je bila slovesnost ob predaji prapora — od III. etape smo prevzeli prapor mi, pohodniki IV., to je zadnje etape. Na slovesnosti je govorila Vera Pavlin-Brina, ki je bila Kajuhova soborka in spremljevalka v tistih težkih časih. Prisostvovali smo tudi svečani zaprisegi tridesetih mladink in mladincev iz Velenja, ki so bili sprejeti v enote teritorialne obrambe.

Po kosilu smo nadaljevali pot. Ustavili smo se še pri kmetiji Raspodovnik in poslušali pripoved kmeta o času, ko je šla mimo XIV. divizija. Naša pot se je končala v Belih vodah, kjer je bil ob spomeniku krajši kulturni program, ki so ga pripravili učenci osnovne šole.

Večer je potekel v prijetnem razpoloženju. Ob harmoniki in pesmi smo zaplesali kolo v ozkem hodniku osnovne šole. Kmalu pa nas je spanec pregnal v spalne vreče, kjer smo zaspali. Zjutraj smo prav težko vstali, kajti bolele so nas vse kosti, pa še tako zgodaj je bilo. Šele harmonika nas je do kraja prebudila. Krenili smo proti Šmihelu, od tam pa naprej v Žekovc. Tam so štirje predstavniki iz Žet imeli streljanje z zračno puško. Trboveljska četa (v kateri smo bili tudi mi) je dosegla v streljanju lep uspeh. Zasedli smo drugo mesto. Na Suhem dolu smo imeli spet kratek kulturni program. Naša zadnja postaja je bila Rečica ob Savinji. Tam je bila zaključna slovesnost IV. etape pohoda »Po poteh XIV. divizije«.

Zvečer smo poslušali še predavanje Zdravka Novaka o pohodu XIV. divizije na njihovem področju. Zaradi požara nam je odpadel miting, ki bi moral biti za vse pohodnike. Bili smo malo utrujeni, tako da se zaradi tega ni nihče preveč jezil. Pohod se je končal v soboto na proslavi v Bohovem pri Mariboru. Domov smo se vrnili malo oženjeni, utrujeni, a vendar zadovoljni.

Katja

SEJA PREDSEDSTEV OO ZSMS TOZD V ŽELEZARNI

TOZD JEKLARNA

Člani osnovne organizacije ZSMS Jeklarna, so na svoji zadnji seji pregledali svoje dosedanje delo in ugotovili, da delo OO ni potekalo tako kot bi moralo, šepalo pa je tudi v predsedstvu OO ZSMS. Iz poročila je bilo razvidno, da so se za večjo aktivnost OO ZSMS Jeklarne borili le predsednik in sekretar ter nekaj mladincev. Na ostale člane predsedstva je bilo izrečeno precej kritičnih besed, kajti organiziranih sestankov sta se udeleževala le predsednik in sekretar OO ZSMS, ostali pa so se obnašali neodgovorno do zaupanih nalog. Mladi jeklarji so dali predlog, naj se neaktivni člani predsedstva zamenjajo in dajo zadolžitve tistim mladincem, ki kažejo zanimanje za delo v ZSMS. Na predlog predsednika OO ZSMS Meha Hasanovića so po razpravi, ki je bila precej kritična, enoglasno izvolili novo predsedstvo. Predsednik in sekretar ostaneta ista, za ostale člane predsedstva pa so izvolili: referent za informiranje Stanislav Nemec, IPD Halih Varmaz, kultura Eftim Dačev, šport Elvir Fajković in SLO ter DS Jakob Čandžić. Po izvolitvi so poudarili, da mora novo predsedstvo bolje delati kot staro.

TOZD REMONTNE DELAVNICE

Obravnavali so material za programsko konferenco KS ZSMS Železarne in niso imeli večjih pripomb. Dali so predlog naj se na področju SLO in DS naredi več, oziroma okrepi sodelovanje s pripadniki JLA in da naj se komisija vključi v akcijo »Nič nas ne sme presenetiti«, ki jo organizira RK ZSMS. Izvolili so dva delegata za konferenco Železarne.

Zaradi odhoda sekretarja OO ZSMS so na osnovi razprave izvolili novega sekretarja in sicer Brankota Ambrožiča iz RTA. Razpravljali so o poživitvi aktivnosti v OO ZSMS Remontne delavnice. Precej pripomb je bilo na predsednika enega izmed aktivov, ki je svoje delo opravljal precej neodgovorno. Pregledali so delo komisij in predlagali naj delo komisij pregledajo še po aktivih. Skupaj z OO sindikata bodo organizirali razstavo »Človek delo kultura« in zadolžili posameznike za organizacijo. Aktiv ZSMS gradbeni oddelek bo naredil nove panoje, aktiv strojne remontne delavnice pa nove podstavke.

Ugotovili so, da se raznih seminarjev udeležujejo stalno eni in isti mladinci in da je treba v tem pogledu uvesti večjo načrtnost, da bodo postopno zajeti vsi mladi.

TOZD VZDRŽEVANJE

Mladi iz OO ZSMS TOZD Vzdrževanje so na svoji seji predsedstva govorili o sodelovanju z OO ZSMS Iskra TOZD Blejska Dobrava. V zvezi s tem imajo že izdelane predloge, katere pa morajo še uskladiti z OO ZMSM Iskra TOZD Blejska Dobrava. Predlagali so, da sodelovanje pričnejo ženske tako, da bi skupaj praznovale 8. marec, nakar bi sodelovanje razširili še na športno in kulturno področje.

Pregledali so tudi zaključni račun in imeli nekaj pripomb, katere bodo posredovali OO sindikata. Pregledali so gradivo za drugo številko internega glasila in gradivo za programsko konferenco KS ZSMS Železarne in niso imeli pripomb.

Vasjo Hribar

OO ZSMS Hrušica je pretekli teden organizirala že drugi kviz — tokrat so udeleženci odgovarjali na vprašanja o kulturi (Foto J. Rabič)

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje . . . 5

Tito

VOJNE MLEKARNE IN SIRARNE

Najsmotrnejši način predelovanja mleka je proizvodnja sira. Toda pri proizvodnji večine vrst sirov moramo upoštevati zorenje (ki traja od nekaj dni do nekaj tednov) kot neogibno potrebno tehnološko fazo; zato bi bilo potrebno proučiti način hitrejšega sirenja mleka in obdelave strdka, pa tudi hitrejši način transportiranja sirne mase in njene obdelave po transportu.

Predelava mleka je lahko pomembna tudi kot metoda za dekontaminacijo kontaminiranega mleka. Ker vsebuje kontaminirano mleko večina radioaktivni jod (in manjše količine radioaktivnega stroncija), ki spada v skupino radio-nukleidov, ki trajajo le malo časa, je najbolje, da mleko predelamo v mleko v prahu in ga hranimo v skladišču, vse dokler njegova radiaktivnost z naravnim razpadanjem ne upade na dovoljeno raven. Če pa to ni mogoče, je treba mleko predelati v sir in ga hraniti v skladišču, dokler radioaktivnost ne upade z naravnim razpadanjem. Ob predelavi mleka v sir je ugodno to, da radioaktivni cezij ostane v sirotki, tako da ga v siru praktično ni.

Tehnološki proces pridobivanja nekaterih izdelkov iz mleka (mleko v prahu, zgoščeno, kondenzirano mleko idp.) je zahteven in terja, da imamo za to posebno opremo; zato lahko take izdelke proizvajamo samo v določenih mlekarskih obratih. Za druge izdelke iz mleka, (kislo mleko, kajmak, surovo maslo in nekatere vrste sirov) je proizvodni proces enostaven in ne zahteva posebne opreme; te proizvode lahko pridobivamo tudi pod oteženimi delovnimi razmerami, v manjših adaptiranih in improviziranih mlekarnah ali v okviru domače obrti. V hribovsko-planinskih krajih se večina mleka še danes predeluje v gospodinjstvih.

V splošni ljudski obrambni vojni naj bi nadaljevali z mirnodobno organizacijo odkupa in predelave mleka v obstoječih mlekarnah, vendar pa bi moral vsak mlekarski obrat že v času miru predvideti in materialno zagotoviti alternativne rešitve za predelavo vseh količin mleka, ki jih odkupuje iz rajonov svoje surovinske baze v miru.

V rajonih, v katerih ni večjih mlekarskih obratov, naj bi organizirali odkup mleka in njegovo predelavo v majhnih kmečkih mlekarnah, na zbiralnih postajah, planšarijah ipd. Tam pa, kjer ni pogojev za centralizirano predelavo mleka, je treba organizirati izdelavo mlečnih izdelkov v domači obrti.

Sir pridobivamo najpogosteje tako, da mleku dodamo sirilo, katerega ferment ima takšno sposobnost, da lahko spremeni mlečno beljakovino kazein v parakazein, ki se useda kot neraztopljiv sesedek, strdek, pri čemer se izloči sirotka (v kateri ostaneta raztopljivi beljakovini albumin in globulin). Sesedek se pozneje obdeluje glede na vrsto sira, ki bi ga radi dobili.

(se nadaljuje)

3. MARCA PROGRAMSKA KONFERENCA KS ZSMS ŽELEZARNA

V četrtek, 22. februarja, je bila v sejni sobi pri Jelenu seja predsedstva koordinacijskega sveta ZSMS Železarne. Prisotni so govorili predvsem o pripravi na programsko konferenco KS ZSMS, ki bo 3. marca. Zadolžili so nekaj članov predsedstva, da bodo na konferenci spregovorili o sodelovanju v TOZD in družbenopolitičnih organizacij, kolektivnem vodstvu, problematiki OO ZSMS Plavž in Jeklarne, delo mladih delegatov, ter o delu komisij za DEO pri sindikatih.

Določili so tudi delovne organe konference, komisije ter zapisnikarja. Dogovorili so se, da na konferenci podelijo tudi nekaj priznanj in knjižnih nagrad najbolj aktivnim mladincem, OO ZSMS in vsem tistim, ki so pomagali pri aktivnosti mladih v Železarni. Pregledali so tudi predlog programa dela KS ZSMS, na katerega niso imeli pripomb in so mnenja, da je dobro izdelan.

Vabilu trboveljskih mladincev za tekmovanje v streljanju z zračno puško se žal železarska mladina ne more odzvati, ker ne dobijo prostih dni, dogovorili pa so se, da bodo v bodoče z njimi tesneje sodelovali, kar je tudi želja trboveljskih mladincev.

Vasjo Hribar

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI

ROJSTVO SONČNEGA SISTEMA 2

Na drugi strani omogoča žarčenje že obstoječih, posebno na masi bogatih in svetlih zvezd v njihovi bližini, nastanek novih zvezd. Močno ogreti plin s hitrim povečanjem prostornine omogoča na zunanjih mejnih ploskvah take zgostitve, da je možen pričetek nastajanja nove zvezde.

Nadaljnji važen pogoj za nastanek zvezde je odstranitev vrtilnega impulza oblaka, ki se krči. Vsak oblak se vrti in to vrtenje postaja v sistemu, ki se krči vedno hitreje. Pri trajnem vrtilnem impulzu in vedno manjšem premeru postane končno sredobežna sila enako velika kot notranja težnost in je zato krčenje ustavljeno. Predpostavljajo tudi, da preide vrtilni impulz v prvi fazi krčenja, zaradi vrtinčenja magnetnih polj, v medzvezdno magnetno polje. V kasnejših fazah učinkuje na nadaljnje zaviranje, poleg delovanja magnetnih polj, verjetno tudi vrtinčasto trenje med vrtečim se sistemom in stacionarno okolico.

Specifična protozvezda, iz katere je nastalo sonce, je bila vrteči se, sploščeni elipsoid s premerom okoli deset milijard km. S tem je bil preko 10.000 krat večji kot je sonce danes. Delci prahu (verjetno silikati in grafit) so za nadaljnji razvoj takšnega sistema osnovnega pomena. Ti sevajo pri težnostnem krčenju stalno naraščajočo kinetično energijo plinskih molekul kot infrardečo svetlobo in se zato lahko plin postopno ohlajuje. To ima v približno 100 letih za posledico hiter razpad protozvezde. Vzrok je v tem, ker pritisk plina ne naraste dovolj, da bi deloval proti s težnostjo pogojenemu krčenju. Ko doseže gostota kritično vrednost, nastane naglo naraščanje temperature in to ima za posledico pritisk, ki deluje proti razpadanju. Nadaljnje krčenje poteka v središču oblaka pri stalnem povišanju temperature sorazmerno počasi, medtem ko se zunanji deli vrtečega se elipsoida ohlajajo še nadalje hitro. Na osnovi teh nasprotujočih se delovanj, se odcepi osrednji del od ostanka sistema in nastane nova, nestabilna zvezda, ki žarči velike količine materije.

Ta zvezdni veter, ki je bil v začetku mnogokrat večji kot je danes, je razpihal plin in prašne delce bližnjih oblakov v medzvezdni prostor. V okolici mladega sonca je ostala samo kondenzirana materija v velikih tvorbah, iz katerih so se končno razvili planeti. V središču sonca je naraščala temperatura naprej, dokler ni prišlo pri nekaj milijonih stopinj do razvitja termonuklearnih reakcij, med katerimi se je ob močnem oddajanju energije pretvoril vodik v helij. S tem se je sonce tudi ustalilo pri današnjem premeru.

Kot je bilo omenjeno, so imele pri nastanku sonca določeno vlogo tudi na masi zelo bogate zvezde, ki jo danes imenujemo supernova. To je zvezda, ki verjetno nastane zaradi jedrskih procesov, kar ima za posledico izredno povišanje temperature in naknadno eksplozijo, pri kateri se sprosti stoti do deseti del njene celotne energije. Supernova izžari v nekaj dnevih toliko energije kot sonce v milijonu let. Pri tem je površinski del zvezde (ki mora biti bolj bogat na masi kot sonce, ker sicer se ne bi mogel razviti v supernovo), katerega masa ustreza približno masi sonca s hitrostjo 10.000 km na sekundo, vržen v vesoljski prostor.

Z veliko takšnih dogajanj v prvih pet do sedem milijard letih naše galaksije, se je sončni oblak plina in prahu obogatil s težkimi elementi. Brez eksplozij cele vrste zvezd na področju naše galaksije ne bi bilo na zemlji tako važnih elementov kot so: nikelj, baker, cink, molibden, srebro, zlato, živo srebro, kositer, jod, tantal, wolfram, platina in uran. Tudi vrsta drukositer, jod, tantal, wolfram, platina in uran, Tudi vrsta nekaterih drugih elementov je lahko nastala samo pod ekstremnimi pogoji, ki jih je povzročila eksplozija supernove.

NASTANEK PLANETNEGA SISTEMA

Kondenzacija planetov, ki je zajela samo okoli 1/743 sončne mase, je pričela s kopičenjem plina in prašnih delcev in sčasoma so zaradi velikega števila medsebojnih trčenj nastajale vedno večje gmote. Pred 4,6 milijardami leti, je žarčenje sončnih delcev takorekoč očistilo prostor med mladimi planeti še ne kondenzirane materije. Vendar je bilo takrat že nešteto mikro in mini planetov s premerom od področja metra do nekaj tisoč kilometrov. Nahajali so se na ekstremnih tirnicah in so končno trčili z osnovnimi planeti, ki so krožili po slabo eliptičnih tirnicah. To kozmično bombardiranje, ki je bilo med prvimi 500 milijoni let obstoja sončnega sistema zelo intenzivno, je kasneje močno popustilo.

Že takrat je bil sončni sistem v glavnem takšen kot je še danes. Sonce je zvezda s površinsko temperaturo 5.780 stopinj K (Kelvinova temperaturna skala služi med drugim tudi za izražanje temperature zvezd in ima nič stopinj pri absolutni ničli oziroma — 273 stopinj C), temperaturo v središču 15 milijonov stopinj in maso z okoli 2.10^{-33} grama. Obdajajo ga planeti, ki imajo skupaj vsaj 33 trabantov, tisoče asteroidov ter mini planetov in to predvsem v prostoru med planetoma Marsom in Jupitrom. Ti planeti, ki krožijo okoli sonca, imajo kljub svoji majhni masi okoli 98 % energije premikanja (tako imenovani vrtilni impulz) sončnega sistema.

Daleč izven poti planeta Plutona se končno nahajajo oblaki z milijoni manjših ali večjih delavcev, ki jih sestavljajo zmrznjeni plini in prah. To so kometi. Nekateri izmed njih pridejo zaradi delovanja težnosti planeta Jupitra vsako leto na tirnico, ki je blizu sonca in jih je mogoče videti skupaj z njihovim spektakularnim repom.

Glede na maso in oddaljenost od sonca, se je razvijal vsak planet in trabant na svoj značilen način. Pri tem so lažji elementi na notranjih, soncu bližjih planetih, zaradi delovanja sončnega vetra in žarčenja skoraj popolnoma izpareli. Planeti pa so ogrevani tudi od znotraj, ker so vsebovali velike količine radioaktivnih izotopov, ki pa so danes že v veliki meri razpadli. Težke kovine, kot sta železo in nikelj, so se pri tem raztalile in so se premaknile zaradi velike gostote proti središču planetov medtem, ko je zunanja skorja oksidov in silikatov zaostala. Naš mesec predstavlja mejni slučaj. Kaže, da je bil premalo bogat na masi, da bi se lahko močno ogrel in zato nima velikega železnega jedra.

KONEC

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Vratni podboji

28. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik Janez Vidmar je 26. februarja sklical sejo delavskega sveta in predlagal v obravnavo naslednji dnevni red: pregled sklepov zadnje seje, osnutek statuta splošnega združenja TOZD Črne in barvaste metalurgije in livarn SR Slovenije, zaključni račun za leto 1978, samoupravni sporazum o oblikovanju in uporabi prihodkov ter razporejanju skupnega dohodka v LB temeljni banki Gorenjske, pravilnik o samoupravnem informiranju in komuniciranju, pravilnik o delovnih razmerjih, razpis volitev v samoupravne organe TOZD, poročilo odborov pri DS, predlogi sklepov o izvedbi revalorizacije in obračunu amortizacije OS, odgovor DS Profilarna, ponovna ocenitev delovnih opravil in nalog delovodje vzorčne delavnice in voznika viličarja, potrditev računa za dvig OD, predlog za povečanje vrednosti kategorij kot osnovno merilo OD in razno.

Člani DS se z izvajanjem sklepov 27. seje strinjajo, vendar ponovno zahtevajo od prodajnega sektorja podatke o porabi denarja, ki je bil namenjen za reklamo vratnih podbojev v letu 1978.

Pavel Dimitrov je seznanil delegate z osnutkom statuta splošnega združenja TOZD Črne in barvaste metalurgije in livarn SR Slovenije. Delegati na osnutek niso imeli pripomb in so z njim soglašali.

Po obravnavi poslovnega poročila za leto 1978 so sprejeli naslednje sklepe in ugotovitve:

1. Potrdi se zaključni račun TOZD za leto 1978, ki je sestavljen iz: bilance uspeha, bilance stanja, posebnih podatkov k bilanci uspeha, dopolnilnih podatkov k bilanci uspeha, zaključnega lista, obračuna davka iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela, obrazca PO obračun davka proizvodov in storitev, obrazca SF obračun sredstev sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin, obrazca za obračun obveznega posojila za kreditiranja hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin, poročila o revalorizaciji, obračuna obveznosti o združevanju sredstev za financiranje razvoja elektroenergetike za obdobje 1976 do 1980, poslovnega poročila.

2. Potrdi se bilanca uspeha z delitvijo obravnavano na sestankih samoupravnih delovnih skupin.

3. Soglašajo s prenosom neizvršenega dela investicijskega vzdrževanja v obliki pasivnih časovnih razmejitev v višini 841.576,34 din.

4. Delavski svet ugotavlja, da so bili na samoupravnih delovnih skupinah obravnavani kazalci uspešnosti, na katere ni bilo pripomb.

5. Soglašajo, da se denarna sredstva iz delitve bilance uspeha v letu 1978 namenjena za skupno porabo, začasno uporabljajo v poslovne namene.

6. Akontacije OD, ki so bile izplačane v letu 1978 ter poračun, ki je bil realiziran v mesecu decembru, se upoštevata kot definitivno in dokončno izplačilo OD, ki je v skladu s sporazumom in ustreza poslovnemu rezultatu.

7. Soglašajo, da je razlika pri kalkulativnem odpisu specifičnega orodja z inventurno ugotovljeno vrednostjo tega orodja v znesku 1.859,20 din kot presežek poračuna s stroški proizvodnje.

Soglašali so s samoupravnim sporazumom o oblikovanju in uporabi prihodkov ter razporejanju skupnega dohodka v LB temeljni banki Gorenjske.

Delegati so bili seznanjeni s pravilnikom o samoupravnem informiranju in komuniciranju in so ga potrdili.

Pravilnik o delovnih razmerjih je bil sprejet z naslednjim sklepom: pri členih 30, 37 in 243 se upoštevajo naslednje delovne naloge — člen 30: delovne naloge, za katere se zahteva preizkus, so: pleskar, varilec, in voznik viličarja. Člen 37: delovne naloge, za katere odbor za delovna razmerja lahko uvede poizkusna dela, so: urejevalec linije, tajnica, vodja proizvodnje, asistent za delovne naprave, referent OPP, odpremnik, kalkulant in delovodja. Poizkusno delo za te naloge se izvede za dobo dveh mesecev. Člen 243: delavci TOZD lahko sklenejo s kandidatom pogodbo o začasnem delu za naslednje delovne naloge: strojni delavec, strojnik lakirnice, adjuster in ročni varilec.

Ker je potekel dveletni mandat samoupravnih organov, je DS sprejel sklep:

1. DS TOZD Vratni podboji razpisuje volitve v samoupravne organe TOZD — DS, odbor samoupravne delavske kontrole, odbor za gospodarstvo in odbor za delovna razmerja.

2. Volitve bodo v soboto, 14. marca

3. Volitve izvede volilna komisija, katera je bila imenovana za splošne volitve v lanskem letu.

V nadaljevanju so predsedniki odborov pri delavskem svetu podali svoja poročila, katera je DS potrdil. Potrdil je tudi predlog odbora za LO in družbeno samozaščito in soglašal s financiranjem skupnih potreb LO v občini Jesenice.

Glede predlogov sklepov o izvedbi revalorizacije in o obračunu amortizacije OS je DS sprejel naslednje sklepe:

a) revalorizirajo se tudi osnovna sredstva in sredstva skupne porabe, ki so v celoti odpisana, a so še v uporabi in jih amortiziramo.

b) revalorizirajo se vsa osnovna sredstva, ki jih zakon o revalorizaciji predvideva za revalorizacijo, ne glede na to, da so bili indeksi cen za preteklo leto nižji od 110,

c) revalorizacijo gradbenih objektov in opreme, katerih gradnja je trajala dalj kot eno leto, revalorizirano z indeksom leta, v katerem je bilo nabavljeno več kot 75 % vrednosti objekta oz. opreme,

d) amortizirajo se vsa tudi že amortizirana OS, ki so še v uporabi, po predpisanih minimalnih amortizacijskih stopnjah

e) amortizirajo se tudi OS iz skupine gradbenih objektov, katerih vrednost se ne prenaša na proizvode, ker niso zgrajena le iz sredstev amortizacije.

DS TOZD Vratni podboji je skupaj z vodstvom pregledal predlog DS Profilarna in sprejel naslednje sklepe, ki jih bo kot odgovor posredoval TOZD Profilarna:

a) Zalogo vložka lahko zmanjšamo, če TOZD Profilarna skrajša dobavni rok na deset dni od prihoda naročila v DO Železarna.

b) Zalogo bi morali celo povečati, če hočemo čim uspešnejše plasirati kovinske podboje na tržišče.

V TOZD Vratni podboji smo mnenja, da je interes celotne DO Železarne imeti čim uspešnejši plasma naših proizvodov na tržišču in pri tem ne smemo ozko gledati na mišljenje posameznih DO TOZD.

DS predlaga vodju TOZD, da se ponovno ocenijo delovna opravila in naloge delovodja v vzorčni delavnici in voznika viličarja.

Delegati so soglašali, da se sredstva za izplačilo OD dvigajo preko prehodnega računa 700, ki je odprt na ravni delovne organizacije.

Soglašali so s sklepi odbora za gospodarstvo pri DS Železarne.

1. Da se s 1. februarjem 1979 poveča vrednost kategorij kot osnovnega merila za 10 %,

2. DS in vse družbenopolitične organizacije v TOZD se morajo zavzemati za doslednejše izvajanje sprejetih obveznosti tako po količini, asortimentu in rokih, za zniževanje vseh vrst stroškov in za večjo aktivno prisotnost na delu. DS TOZD Vratni podboji zadolžuje odbor za gospodarstvo za izvajanje in spremljanje teh sklepov. Odbor za gospodarstvo mora mesečno obravnavati te rezultate in jih posredovati DS TOZD.

H. K.

19. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V četrtek, 22. februarja, je predsednica odbora za delovna razmerja Karolina Zorko sklicala sejo, na kateri so reševali kadrovno problematiko TOZD.

Odbor je sprejel dve prošnji za prekinitev delovnega razmerja in to od Hudijete Ordić, katera opravlja delovne naloge žerjavovodje in Jožeta Trpana z delovnimi nalogami voznika viličarja.

Odbor je sprejel naslednja sklepa:

— ker trenutno ni ustrezne zamenjave za delovne naloge žerjavovodje, Hidajeta Ordić ne more prenehati delovnega razmerja toliko časa, dokler nekateri kandidati iz TOZD ne naredijo izpita za žerjavovodja oz. izpita iz varnosti za voznika žerjava. Tudi Jožetu Trplanu odbor ni ugodno rešil prošnje zaradi tega, ker v TOZD ni ustrezne zamenjave za to delovno mesto.

— Jelka Brišar se za nedoločen čas razporedi na delovno mesto strojnega varilca v vzorčni delavnici in Dragico Hitrovič zaradi bolezenske odsotnosti posodi v TOZD valjarna debele pločevine.

Odbor je na 19. seji potrdil predlog kvote plačane odsotnosti za športno, kulturno in ostalo dejavnost ter predlog za izredno plačani dopust za udeležbo na občinski konferenci ZSM in udeležbo enega mladinca na mladinski delovni akciji.

K. H.

TOZD Valjarna debele pločevine

23. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja pri DS TOZD Valjarna debele pločevine je imel 16. februarja 23. redno sejo, ki jo je vodil predsednik Ivan Malej. Najprej so pregledali izvrševanje sklepov zadnje seje in ugotovili, da so bili v glavnem izvršeni.

V nadaljevanju so rešili vprašanje Hašima Mujkića tako, da mu ostane odločba za I. pomočnika zarisovalca pločevine, opravljal pa bo dela in opravila brusilec in pripravljalec specialne pločevine (kotlovske), usposobiti pa ga je treba tudi za dela in opravila rezalec na ročnem sekatorju.

Za zasedbo del in nalog kartoner sta kandidatinji Majda Hrovat in Ljudmila Intihar. Sklenili so, da se na ta dela razporedi tisto kandidatinjo, ki bo uspešneje opravila teste.

Ker nadomestila za opravila strojnik odbrizgovalne naprave še nismo dobili, ostane sklep odprt do zasedbe.

Obravnavali so odsotnost v mesecu januarju, ki je bila 809 dni in poročilo oddelka za varstvo pri delu za leto 1978 in ugotovili, da se je število poškodb zmanjšalo za štiri primere, število izpadlih dni pa je večje zaradi poškodbe, ki se je pripetila v letu 1977.

Odbor je obravnaval poročilo oddelka za varstvo pri delu v katerem so predložene nekatere izboljšave in preureditve in priporoča odboru za gospodarstvo v TOZD, da pri razdelitvi sredstev amortizacijskih zamenjav upošteva tudi te predloge.

Ponovno so opozorili vse neposredne vodje dela, da se strogo držijo predpisov o nošenju zaščitnih sredstev in predpisov o varstvu pri delu ter v primeru neupoštevanja ustrezno ukrepajo.

Soglašali so, da se Franc Čepka ponovno sprejme v TOZD Valjarna debele pločevine na prosta dela in opravila žerjavovodja.

Iz TOZD Valjarna žice in profilov sta bila premeščena v TOZD Valjarna debele pločevine Ilija Egredžija na žerjav št. 3 in Rudi Prezelj na žerjav št. 1. Soglašali so še s premestitvijo Cilke Slemnik na dela in opravila evidentičar s tem, da bo opravljala dela in naloge, do ukinitve valjarne profilov na Javorniku, v vsaki TOZD po štiri ure.

Odbor je v zvezi s prošnjo planiškega komiteja odobril izredno plačano odsotnost Jožetu Zidarju štiri delovne dni za delo pri organizaciji petega svetovnega prvenstva v smuških poletih v Planici. Prav tako je odbor okvirno odobril Slavku Mavčecu deset delovnih dni izredno plačanega dopusta v letu 1979 za hokej s tem, da mu vodja TOZD odobri vsak dan posebej, odvisno od tega, če ga na delu lahko pogrešajo.

Kadrovik valjarn je odbor seznanil s problematiko izrednega sprejemnega postopka in koriščenja letnega dopusta delavcev, ki pridejo iz drugih DO ali TOZD. Le-ti morajo za vsako četrtletje izkoristiti četrtino letnega dopusta v DO ali TO, kjer so bili predhodno zaposleni, ter prinesti potrdilo o koriščenju letnega dopusta.

(IS)

TOZD Strojne delavnice je imela v soboto, 17. februarja sindikalno konferenco, na kateri so obravnavali poslovanje TOZD v letu 1978 in zaključni račun. Ob tej priliki sta predsednik IO OO sindikata Valentin Klinar in vodja TOZD Janez Malenšek podelila vsem, ki so v letu 1978 odšli v pokoj spominska darila.

TUDI O SPLOŠNI PORABI BI SE MORALI IZJAVLJATI DELAVCI V ZDRUŽENEM DELU

(Nadaljevanje s 1. strani)

nopolitičnega zbora celo poudarjeno, da bi morala biti informacija o občinskem proračunu opremljena tudi s podatki koliko delavcev je o njem razpravljalo oziroma se zanj izreklo. Vse to je bilo rečeno tudi na zadnji seji družbenopolitičnega zbora pa vendarle je ostalo brez posebnega odmeva. To le kaže, da se obnašamo še tipično proračunsko, kajti tudi razlage delavcev občinske uprave niso bile prepričljive o tem — zakaj tako.

Komentarje k tem ugotovitvam bi poleg zakonske zahteve, morali iskati v stališčih in sklepih decembrske seje centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije in predsedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije.

Že predsednik Tito je na XI. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije opozoril na preobremenjenost gospodarstva in pretirano visoko splošno in skupno porabo in da se še mnoge odločitve s področja pridobivanja in delitve dohodka sprejemajo mimo delavcev ali samo z njihovim formalnim soglasjem. Tako so take odločitve ločene od neposredne gospodarske odgovornosti, čeprav je prav v povezovanju odločanja in odgovornosti osnova učinkovitosti sistema samoupravljanja. Pri tem pa seveda ne gre le za dohodkovne odnose znotraj temeljnih organizacij združenega dela oziroma delovnih organizacij, temveč za celovitost dohodkovnih odnosov, kamor sodita tudi skupna in splošna poraba, oziroma celotna družbena reprodukcija.

Tako v jugoslovanskem kot v slovenskem prostoru, pri čemer prav gotovo jeseniška občina ni izvzeta, se kot posledica takega stanja ugotavlja oslabitev reproduktivne sposobnosti gospodarstva in bistveno zmanjšana udeležba gospodarstva v financiranju razširjene reprodukcije. V zvezi s tako ugotovitvijo, je Vladimir Bakarić na drugi seji centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije decembra lanskega leta dejal:

»Akumulacija in sredstva za produkcijo organizacij združenega dela veliko počasneje naraščajo kot narašča družbeni proizvod in dohodek. Udeležba sredstev, ki jih organizacije združenega dela izločajo za enostavno in razširjeno reprodukcijo (akumulacija in amortizacija), se je v obdobju 1975—1977 zmanjšala od 25,6 odstotka na 24,3 odstotke. Takšna gibanja se nadaljujejo tudi v letu 1978. Pevelika izločanja iz dohodka gospodarstva za splošne družbene potrebe so eden temeljnih vzrokov za ta pojav. Prav te razmere pa mnoge temeljne organizacije združenega dela potiskajo v položaj, ko nimajo lastne akumulacije ali pa jo imajo zelo malo.

V takšnih razmerah gospodarstvo ni sposobno financirati svojega razvoja s pomočjo združevanja dela in sredstev, temveč se čedalje bolj zateka h kreditom tako v domovini kot v tujini. Odplačila investicijskih kreditov naraščajo znatno hitreje od družbenega proizvoda in dohodka, neprimerljivo hitreje pa od amortizacije in izločanj za krepitev materialne podlage združenega dela, kar še posebej velja za obdobje 1975. do 1977. leta. Podobni odnosi se nadaljujejo tudi v letu 1978. Zavoljo tega je udeležba odplačil v ustvarjenih sredstvih za investicije oziroma za reprodukcijo dosegla v letih 1976 in 1977 kar 63 %, v letu 1978 pa v prvih šestih mesecih 53 odstotkov. Vse to efektivno zmanjšuje sredstva gospodarstva za nova vlaganja v razvoj materialne podlage dela iz lastnih virov organizacij združenega dela.

Lastna sredstva organizacij združenega dela so bila v letu 1977 udeležena s 47,1 odstotka v poprečno angažiranih sredstvih — tako osnovnih kot obratnih — medtem ko so tuji viri udeleženi z 52,9 odstotki. Pojav, ki spremlja takšne odnose, so visoki stroški proizvodnje na podlagi zapadlih anuitet in obveznosti kot tudi slabitev konkurenčne sposobnosti gospodarstva na tujem tržišču, deficit blagovne in plačilne bilance in podobno. Nizka materialna podlaga združenega dela je pogost vzrok za poslovne izgube.«

To je le kratek odlomek iz njegovega referáta, ki dovolj nazorno opozarja na posledice, če bi s takim trendom nadaljevali. Če ne bi zaustavili nadaljnjega obremenjevanja gospodarstva, bi še nadalje upadala njegova akumulacijska sposobnost in vlaganja v razširjanje materialne osnove proizvodnje. To pa pomeni stagnacijo narodnega dohodka in sploh razvoja družbe. Ravno to so razlogi, zaradi katerih so že lanskoletni kongresi zveze komunistov in zveze sindikatov opozarjali na zmernejšo rast skupne in splošne družbene porabe, na krepitev materialne osnove proizvodnje in samoupravljanja in s tem v zvezi na dosledno uresničevanje zakona o združenem delu in socialističnih družbenoekonomskih odnosov, oziroma vlogo delavcev, da bodo resnično zagospodarili nad celotno družbeno reprodukcijo.

Dejstva, da je splošna poraba porasla v občini v razdobju 1975—1978 za 75 %, da so se konstituirale samoupravne interesne skupnosti z lastnimi strokovnimi službami in s tem bistveno razbremenile občinsko upravo, kar je neprimerno več kot pa je občina dobila novih nalog in da je iz proračuna v teh letih izpadla celotna komunalna dejavnost, za katero združeno delo plačuje po posebni prispevni stopnji, narekujejo zahtevo, da bi se tudi o tej pomembno visoki porabi, ki za letošnje leto znaša 59.800.000 din ali 21,5 % več kot lani, oziroma z upoštevanjem prenosa neporabljenih sredstev proračuna 1978 — 18,7 %, morali kritično izjaviti delavci v združenem delu.

Seveda bo v tem trenutku, ko je občinski proračun za letošnje leto že sprejet to razmišljanje za mnoge pomenilo »zvoniti po toči«. Vendar pri tem ne gre za zvonenje po toči, niti za kakršnokoli nezaupanje do predlagateljev proračuna, ki so ga končno potrdili delegati vseh treh zborov skupščine občine po optimistični oceni vsaj po razpravah v svojih delegacijah, temveč predvsem za to, da iz tega, da smo se pri sprejemanju letošnjega proračuna ponašali dosti nesamoupravno, še manj pa v duhu sedanjih celotnih družbenih prizadevanj, potegnemo bogato šolo za naše nadaljnje delegatsko delovanje in spoštovanje zakonskih določil.

Žica pripravljena za nadaljnjo predelavo

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

DELOVNA SKUPNOST ZA EKONOMIKO TKR IN NOVOGRADNJE

Delovna konferenca osnovne organizacije sindikata je bila 26. januarja. Konference so se udeležili delegati ter gostje, med njimi tudi Štefan Ščerbič, predsednik konference osnovnih organizacij sindikata Železarne.

Potem ko so izvolili organe delovne konference, so prebrali poročila o opravljenem delu.

V obširni razpravi je sodeloval tudi predsednik sindikata Železarne Štefan Ščerbič. Iz njegove razprave povzemamo nekatere misli. Povedal je, da sicer veliko govorimo o slabostih, seznanjeni pa moramo biti tudi z napredkom na različnih področjih družbene dejavnosti. To velja predvsem za usklajevanje samoupravnih aktov z določili zakona o združenem delu, kjer smo v primerjavi z drugimi precej napredovali. V razpravi je namenil precejšnjo pozornost tudi strokovnim kadrom v Železarni in poudaril, da jih je treba tako razporediti, da bodo s svojim delom kar največ prispevali k razvoju celotne Železarne. Utemeljene ali neutemeljene kritike na račun strokovnega kadra je treba obravnavati in razrešiti probleme. Včasih ugotavljamo, da je na nekaterih področjih premalo delavcev, na drugih pa preveč, kar pa bi morali urediti z boljšo organizacijo dela. Ta ugotovitev ne velja le za strokovne kadre, ampak za vse delavce. Tov. Ščerbič je v nadaljevanju razprave opozoril na 38. člen samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih, ki bo veljal za starejše delavce, ki zaradi zmanjšanja svoje delovne sposobnosti ne morejo biti slabše nagrajeni. Omenjal je še sindikalno listo za leto 1979 in menil, da bo treba nekatere zadeve rešiti enotno na jugoslovanski ravni (dnevnice, regresi ipd.).

Opozoril je na pomen in vlogo samoupravnih interesnih skupnosti in poudaril, da bo treba bolj dosledno razvijati svobodno menjavo dela. To še posebej velja za SIS raziskovalne dejavnosti. Dobro organizirano inovacijsko dejavnost imamo le v Železarni, kar pa pripisujemo ugodnejšemu sistemu nagrajevanja v zadnjem času. Strokovne službe so opravile precejšnje delo ob pripravi različnih samoupravnih aktov, še bolj pa si bo treba prizadevati za nadaljnji razvoj delegatskega sistema in za boljšo povezanost med delegati znotraj Železarne. TOZD se ne smejo zavzemati za svoje posebne interese, ampak morajo misliti na skupne interese na ravni Železarne.

Razpravo je nadaljeval tov. Strajnar, ki je govoril o porastu inovacij in številu inovatorjev ter poudaril, da je to tudi rezultat boljše materialne stimulacije avtorjev.

Dr. Gabrovšek je govoril o kadrovski problematiki vrednotenja del in nalog na RO. Opozoril je na to, da je raziskovalno delo premalo vrednoteno in zato težko pridejo do ustreznih strokovnih kadrov. Razrešiti je treba dilemo, ali je raziskovalna dejavnost njihova delovna dolžnost ali ne, odnosno treba je najti ustrezna merila za vrednotenje dela.

V sklepnem delu konference je predsednik tov. Košir pozval k boljšim medsebojnim odnosom in pri tem omenjal vprašanje pripadnosti kolektivu ter lov za boljšim zaslužkom in podobno. Če bodo raziskovalci bolj usklajeni, se bo to poznalo tudi v boljši proizvodnji in pri nagrajevanju.

Tov. Niko Sok je govoril o vlogi in pomenu sindikalne skupine. Opozoril je, da je mladina prepuščena sama sebi in jo bo treba vključiti v večji meri na področje sindikalnega dela. Večjo povezavo naj bi dosegli tudi s krajevno skupnostjo, kjer zadovoljujemo svoje potrebe in interese. Med razpravljalci je bil tudi vodja delovne skupnosti Boris Bregant, ki pa je v razpravi namenil največ pozornosti koristenju delovnega časa. Zagotoviti bo treba večjo prisotnost na delovnih mestih in izboljšati disciplino. Nagrajevanje naj bo rezultat obsega opravljenega dela. Ob sklepu konference so izvolili štiri delegate, ki se bodo udeležili delovne konference sindikata Železarne. V izvršni odbor sindikata delovne skupnosti za ekonomiko TKR in SN so izvolili Pavla Gasarja in Marijo Vovk.

VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

V četrtek, 25. januarja je bila letna konferenca osnovne organizacije sindikata. Konference se je udeležil tudi Daniel Črv, ki je zastopal izvršni odbor sindikata Železarne.

Iz poročila predsednika je razvidno, da so imeli devet sej izvršnega odbora in eno skupno sejo z družbenopolitičnimi organizacijami. Poročilo ugotavlja, da so bili aktivni na področju samoupravljanja. Osnova za delo so bili sklepi sprejeti na lanski konferenci osnovne organizacije sindikata, poleg tega pa napotilo za akcijo predstavljajo tudi sklepi 8. kongresa zveze sindikatov Jugoslavije in 9. kongresa zveze sindikatov Slovenije. V uvodnem delu poročila je bilo poudarjeno, da so največ pozornosti namenili delu samoupravnih organov, ker je od njih v veliki meri odvisno celotno dogajanje v TOZD, tako pri sprejemanju letnih planov, med drugim tudi na področju proizvodnje, pri delitvi po delu in kadrovanju. V lanskem letu so imeli manj težav in samoupravni organi delujejo na osnovi že sprejetega statuta TOZD in samoupravnih sporazumov, ki urejajo odnose z ostalimi TOZD in delovnimi skupnostmi na ravni Železarne.

Manj podatkov imajo o delu delegatov v SIS. Poročilo ugotavlja, da je to področje dela manj poznano, ker sprejeto gradivo ni posredovano v bolj ustrezni obliki niti ni poznano, kakšni so sklepi delegacij in kako svoje delo opravljajo delegati. Povratnih informacij osnovne organizacije sindikata ne dobivajo. Uspešno sodelujejo tudi z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami, tudi v zadnjem času, čeprav je bilo zamenjano vodstvo v OO ZSMS.

Poročilo referenta za oddihe in izlete ugotavlja, da so nameravali izvesti štiri izlete, ki pa jih ni bilo, ker niso mogli upoštevati mnenj vseh zaposlenih. Manj problemov so imeli z razdeljevanjem rokov v počitniških domovih.

Spregovorili so še o rekreacijski in športni dejavnosti. Da bi stanje izboljšali, bo treba spremeniti način dela in delavce obveščati o tekmovanjih in organizirati ustrezne ekipe. To velja tudi za področje kulturno prosvetne dejavnosti.

V razpravi so obravnavali delo izvršnega odbora sindikalne organizacije. Največ pripomb so imeli zaradi izletov.

Tov. Vilman je navzoče seznanil z izpolnjevanjem proizvodnih nalog v lanskem letu, obrazložil pa je tudi naloge za letošnje leto, ki pa so zaradi predvidenega remonta precej večje.

Tov. Črv in Finžgar ter še nekateri drugi razpravljalci so opozorili na napotke in smernice republiškega in zveznega sindikata ter na večje sodelovanje s SRS. Pripombe so imeli tudi zaradi kulturno-prosvetne dejavnosti, ker so o raznih prireditvah propozno obveščeni. Sprejeli so tudi program dela za letošnje leto.

VZDRŽEVANJE

V torek, 30. januarja, je bila delovna konferenca sindikalne organizacije. Poleg delegatov sta se konference udeležila tudi tov. Štefan Ščerbič, predsednik konference osnovnih organizacij sindikata Železarne in Stane Torkar, upokojeni sodelavec.

Navzočim udeležencem konference so bila posredovana poročila o opravljenem delu. Obširnemu poročilu predsednika Francija Pogačnika so sledila še poročila posameznih referentov. Iz poročila referenta za oddih in izlete je bilo razvidno, da so organizirali enodnevni izlet na Vogel, tridnevni izlet na Mali Lošinj ter dvodnevni izlet v Stubice in piknik na Pristavi. Udeležba je bila spodbudna, poročilo pa omenja več težav s problematiko letovanja, ker je bilo na razpolago premalo prostih mest v nekaterih terminih. V letošnjem letu nameravajo organizirati izlet v Prago, smučanje na Krvavcu in jeseni piknik ter še en izlet.

Referent za šport in rekreacijo tov. Ličof je povedal, da je bila dejavnost zelo pestra. Dosegli so več uspehov v posameznih panogah, kar velja predvsem za smučanje, sankanje ter kegljanje na asfaltu. Dobre rezultate so dosegli tudi nogometaši, balinarji, igralci namiznega tenisa, šahisti in kegljači na ledu. Pozabili niso tudi na množično rekreacijsko dejavnost, ki jo organizirajo v dvorani TVD Partizan na Javorniku.

Predsednica komisije za kulturo Tjaša Kalan je povedala, da se ne morejo pohvaliti z opravljenim delom, ker komisija ni samoiniciativno zaživela. Pobude so dobivali od komisije za kulturo na ravni Železarne, težave pa imajo z obveščanjem o dogajanjih, ker so člani komisij na večizmenskem delu, medtem ko v HVŽ sploh nimajo določenega člana za obveščanje.

V razpravi je sodelovalo več sodelavcev, poleg njih pa tudi predsednik sindikata železarne tov. Ščerbič. Le-ta je poudaril, da je bila njihova TOZD aktivna. Tov. Ščerbič meni, da imajo dovolj ustreznega kadra in bi zato lahko v večji meri dopisovali v glasilo Železar. V lanskem letu so bili uspešni na delovnih tekmovanjih varilcev, strugarjev in orodjarjev. V prihodnje bo Železarna Jesenice organizator takšnega tekmovanja v republiškem merilu in bo zato treba vključiti širši krog, predvsem mlajših sodelavcev. Poleg sodelavcev Jakopiča in Kastelica je v razpravi sodeloval tudi tov. Markovec, ki je opozoril na to, da premalo skrbimo za naše okolje in ljudi. Odpraševalna naprava ne deluje, gradimo konti liv, gradbišče pa je polno dima.

Predsednik Franci Pogačnik meni, da bi vodilni morali tesneje sodelovati z vodji SDS, da bi tako delovne skupine bolje zaživele. Glede biltena, ki ga izdaja OO ZSMS pa meni, da bi morali izboljšati vsebino in kvaliteto tiska. Vodja TOZD Franc Brelih je v razpravi poudaril, da imajo v TOZD Vzdrževanje več problemov glede sestajanja samoupravnih delovnih skupin. Vodja TOZD tudi meni, da je veliko materialov, ki jih morajo obravnavati na sestankih SDS, opozarja pa na to, da bi morali biti za razpravo bolje pripravljeni vsi delavci. Prav tako naj imajo delavci pripravljena tudi stališča in morebitne predloge.

V sklepnem delu letne konference sta sodelovala še tov. Pretnar in Vehar. Govorila sta o benifikaciji nekaterih delovnih mest. Razen tega je bilo omenjenih nekaj tekočih zadev in vprašanj, ter predlog, naj bi se delegati za zbor združenega dela občinske skupščine v Železarni sestajali pred sejo, kjer naj uskladijo mnenja, da bi tako dosegli boljše uspehe. Ugotavljajo tudi, da se razprava o novi investiciji, to je o gradnji Elektrojeklarne še ni začela. Dolgoletnemu sodelavcu Stanetu Torkarju pa so ob sklepu konference izročili skromno darilo.

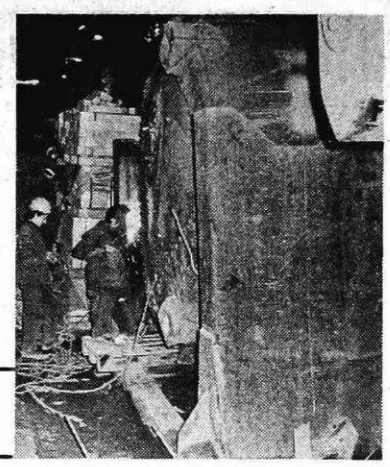

Obzidava in priprava ponvic

KRAJEVNA SKUPNOST IN VARSTVO ČLOVEKOVEGA OKOLJA

V naši družbeni aktivnosti smo že zdavnaj odkrili, da ima človekovo okolje večstransko pomembno vlogo tudi pri obrambi dežele. Vpliva predvsem na zdravstveno stanje in psihofizično vzdržljivost prebivalstva, možnost uporabe naravnih izvirov oziroma zalog (vode, hrane idr.), s tem pa tudi na osnovne potrebe splošne ljudske obrambe in vodenje oboroženega boja nasploh.

Tudi naša socialistična družba se ukvarja s številnimi problemi, ki so posledica onesnaženja človekovega okolja in ki se bolj ali manj odražajo tudi na njenih pripravah za splošno ljudsko obrambo.

Toda, ker ne poznamo dovolj te problematike, ker jo podcenjujemo, ker ne spoštujemo določenih norm, ker naša družbena organiziranost in aktivnost v tem pogledu ni zadostna in ker še niso rešena nekatera sistemska vprašanja, še vedno ne dosegamo zadovoljivih uspehov na tem področju, čeprav imamo povsem dobre zasnove in jasne opredelitve.

Kot je bilo poudarjeno na posvetovanju v Kuparih, takšno stanje negativno vpliva tudi na priprave družbe za splošno ljudsko obrambo in se kaže v naslednjem:

— številni proizvodni kompleksi in objekti so neustrezno locirani,

— ustvarjamo velike in goste komplekse, kar bi utegnilo biti usodno ob elementarnih in vojnih nesrečah,

— posamezni individualni in stanovanjski objekti so postavljeni v ogroženih in nevarnih conah,

— posamezni objekti, ki ogrožajo človekovo okolje, se postavljajo v naseljih,

— premalo skrbimo za pogozdovanje in izboljševanje gozdnega sklada,

— varstvo rezerv pitne vode je neustrezno, pa tudi njihovo izkoriščanje ni racionalno, kar povzroča intenzivno onesnaževanje vode in ogroža oskrbovanje s pitno in zdravo vodo.

Razen tega z množično, premalo usklajeno, neracionalno in premalo kontrolirano uporabo sodobnih agrotehničnih ukrepov ter uporabo raznih dodatkov se čedalje bolj kontaminirajo živila, zaradi kontaminacije zemljišča, vode in zraka pa se tudi ruši ravnovesje v okolju.

V mestnih in industrijskih predelih je čedalje bolj onesnažen zrak zaradi motornih vozil, industrije in kurišč, ki nimajo ustreznih zaščitnih naprav.

Kljub pomembnemu izboljšanju v povojnem obdobju, zdravstveno stanje prebivalstva s stališča splošne ljudske obrambe ni zadovoljivo, ker se še vedno pojavljajo razne nalezljive bolezni, tudi epidemijske, kar je posledica nesaniranega okolja. Hkrati se pojavljajo tudi bolezni sodobne industrijske družbe, ki jih je deloma povzročilo tudi onesnaženo okolje, pa tudi razne kronične in degeneracijske množične bolezni, travmatizem pri delu in v prometu ter razne poklicne bolezni itd., kar povzroča povečanje števila invalidov prav v tistem delu prebivalstva, ki je najbolj zdravo, najbolj produktivno in velikega pomena za splošno ljudsko obrambo.

Vsi ti problemi bolj ali manj vplivajo na življenje in delo vsake krajevne skupnosti. V tej osnovni celici naše družbe, ne glede na to, kje občani delajo in s kakšnim delom se ukvarjajo, se najbolj izraža tudi njihov skupni interes, da živijo v čim ugodnejših razmerah. Razen tega je krajevna skupnost tudi v družbenopolitičnem pogledu baza za usklajevanje različnih interesov in za iskanje skupnih odgovorov in izvajanje akcij za uresničevanje najboljših rešitev vseh bistvenih vprašanj, ki se nanašajo na človekovo okolje — čistot zraka, vode, zemljišča, hrane itd.

Če takšen interes objektivno obstaja, se zastavlja logično vprašanje: zakaj ga z družbeno akcijo ne bi hitreje spremenili v konkretno prakso?

Ker so krajevne skupnosti poleg organizacij združenega dela nosilci nalog tudi na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, so tudi naloge, ki se tičejo zaščite in izboljšanja človekovega okolja, sestavni del aktivnosti s področja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. To so doumeli tudi v nekaterih družbenopolitičnih skupnostih, o čemer pričajo primeri, da so se v številnih krajevnih skupnostih v zvezi s tem lotili enotnih akcij, kot so: nič nas ne sme presenetiti, zbiranje, papirja, odpadnih materialov, čiščenje terena, izvirkov in zbiralnikov vode, itd. Zaželeno bi bilo, da bi se takšna plodna aktivnost nadaljevala v vseh družbenih okoljih, za kar imamo vse potrebne družbene pogoje.

Krajevna skupnost kot primarna samoupravna skupnost delovnih ljudi se mora aktivno postaviti po robu vsakomur, fizični ali pravni osebi, ki onesnažuje človekovo okolje (na primer, vsakomur, ki onesnažuje zrak ali vodo, uničuje zelenice ali predmete splošne rabe). Ker naj bi si krajevne skupnosti prizadevale preprečiti in odstraniti takšne pojave, imajo pravico in dolžnost zahtevati intervencijo pristojnih organov družbenopolitičnih skupnosti, predvsem občinskih. V tem pogledu morajo mobilizirati svoj samoupravni mehanizem in prek svojih delegacij in delegatov aktivirati tudi skupščine družbenopolitičnih skupnosti.

Delovni ljudje in njihove organizacije v krajevni skupnosti v sodelovanju z zainteresiranimi organi in organizacijami določajo program ukrepov in akcij, ki bi bile potrebne ne le na njihovem ozemlju, temveč tudi širše, da bi zavarovali in zboljšali človekovo okolje. Te ukrepe bi lahko razdelili na dve skupini: tiste, ki jih izvajajo občine, regije in republike in tiste, ki jih izvajajo same krajevne skupnosti.

Občine in republike so pri izvajanju akcij in ukrepov dolžne:

— spodbujati temeljne organizacije združenega dela in sodelovati z njimi v zvezi s tistimi ukrepi, ki prispevajo k preprečevanju onesnaženja okolja. To sodelovanje je zelo pomembno v vseh fazah aktivnosti, od prostorsko-urbanističnega planiranja, družbenega in gospodarskega planiranja, projektiranja in graditve do izkoriščanja objektov in opreme ali pa ob njihovi rekonstrukciji;

— zahtevati od organov občinskih skupščin, naj sprejmejo ukrepe za zaščito in napredek človekovega okolja in dajati pobude v zvezi s tem;

— spodbujati izločevanje in združevanje sredstev za financiranje skupnega programa preventivne zaščite in sistematičnega boja za preprečevanje in odstranjevanje posledic posameznih oblik onesnaževanja človekovega okolja;

— dajati pobude za sprejemanje normativnih aktov na ravni občine in širše družbenopolitične skupnosti zaradi urejanja osnovnega ravnanja vseh dejavnikov v zvezi z varstvom in izboljšanjem človekovega okolja. To področje je zelo pomembno in daje široke možnosti za proces statutarnega odpiranja organizacij združenega dela, interesnih skupnosti in drugih organizacij do krajevnih skupnosti, in sicer v zvezi s pomočjo pri ugotavljanju interesov delovnih ljudi in občanov na področju civilne zaščite in izboljševanju človekovega okolja ter ustvarjanja možnosti za njihovo konkretno aktivnost.

Delovni ljudje in občani morajo v krajevni skupnosti neposredno izvajati naslednje ukrepe in opravljati tele naloge:

— sprožati akcije na področju komunalne higiene (higiena naselij in stanovanjskih hiš, gradbišč in raznih obratov gospodarskih in storitvenih dejavnosti, objektov za oskrbovanje šol in šolskega prostora, javnega prometa in objektov družbene prehrane, gostinstva in trgovine, parkov in bolnišnic ter drugih zdravstvenih ustanov, higiena tržnic itd.);

— sprožati razne akcije za napeljavo vodovodov in kanalizacije, za graditev cest in opremljanje naselij s potrebno komunalno opremo in objekti družbenega standarda, pri čemer je treba dobiti sredstva iz samoprispevkov, uvajati prostovoljno delo ipd.;

— delovati morajo za ustvarjanje navad in družbene zavesti o varstvu človekovega okolja in ustvarjanje t. i. ekološke etike;

— razvijati morajo razne oblike samoorganiziranja občanov (prijatelji narave, gorska straža, taborniki, prijatelji posameznih krajev ali pomnikov ipd.);

— varovati morajo izvirke, gozdove, naravne in spomeniške vrednote na svojem območju v okviru ukrepov samozaščite in splošne ljudske obrambe;

— popularizirati in organizirati morajo zaščitne ukrepe ter pritegniti k temu občane, mladino in druge organizacije (ekološke delovne akcije ipd.);

— organizirati morajo tekmovanja občanov, organizacij združenega dela in družbenopolitičnih in drugih organizacij v krajevnih skupnostih, občini in širše zaradi realizacije programa zaščitnih ukrepov in zboljšanja človekovega okolja.

Pravica in obveznost vsakega občana je dajati organom krajevne skupnosti in občinskim organom predloge in pripombe v zvezi z varstvom okolja. Organi krajevnih skupnosti in občinski organi morajo takšne predloge, pobude in zahteve predložiti pristojnim upravnim organom in tako omogočiti občanom, da postanejo subjekti in ustvarjalci politike na tem področju.

Za opravljanje vseh teh nalog se v krajevnih skupnostih ustanovijo posebna telesa za varstvo in napredek človekovega okolja (sveti, odbori, komisije). Ta telesa s telesi za varstvo potrošnikov sprožajo razne akcije za pravilno obveščanje občanov o vseh proizvodih in živilih za široko porabo, ki niso uporabna.

Splošna želja in pripravljenost za sodelovanje pri proučevanju posameznih problemov varstva človekovega okolja se tu in tam izkorišča tudi za zbiranje tajnih podatkov vojaške in obrambne narave. Zaradi tega je tudi na tem področju nujno razvijati elemente samozaščite in ne smemo dopustiti, da se podatki o varstvu in napredku človekovega okolja izkoristijo proti interesom naše države in njene varnosti.

Nadvse je potrebno, da se ne le razne strokovne ustanove in strokovnjaki, temveč tudi občani usposobijo za prepoznavanje uporabe bioloških, kemičnih in meteoroloških orožij, in da se hkrati zagotovijo sredstva in mehanizmi za obrambo pri njihovi morebitni uporabi.

Zlasti bi morali imeti pred očmi problem t. i. ekoloških nesreč. V takšnih primerih je zelo težko oceniti, ali gre za t. i. ekološko nesrečo, povzročeno zaradi nepazljivosti, tehnološke napake, nezadostnih zaščitnih ukrepov, ali pa za sovražnikovo delovanje — diverzijo. Takšne nesreče pa utegnejo v miru povzročiti ogromno materialno in drugo škodo ter otežiti obrambne priprave (ogrožanje oskrbe z vodo, kontaminacija hrane ipd.). Zaradi tega je treba tem dejavnikom posvetiti največjo pozornost, kar je tudi sestavni del ukrepov družbene samozaščite.

Na ta način se lahko onemogoči, da bi potencialni napadalec zelo učinkovito povzročal motnje in zmedo in tako slabil ukrepe za odpor in obrambo.

Na podlagi izkušenj iz nekaterih ekoloških nesreč je treba poudariti, da še ni ustreznih dobro organiziranih in učinkovitih ukrepov in tudi ne služb, ki bi se lahko postavile po robu tej stihiji. V takšnih razmerah je bil največji učinek dosežen z uporabo enot teritorialne obrambe in civilne zaščite ter enot JLA. Poleg tega pa bi bile potrebne tudi druge službe, pritegniti bi bilo treba pravzaprav vse ljudi.

Pomen, zahtevnost in dolgoročnost nalog na področju varstva in napredka človekovega okolja in prostorskega urejanja so terjali, da se opredelijo akcije, s katerimi se bo ukvarjala celotna fronta socialističnih sil pri tem delu, saj je to neposredno pomembno za krepitev države v miru in za njeno še večjo pripravljenost za obrambo.

Povzeto iz revije:
»Obramba in zaščita«
Jože URH

IZVAJANJE ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU V OBČINI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na tej skupni seji smo ugotovili, da smo z rezultati lahko v glavnem zadovoljni, saj v občini ni OZD, ki ne bi sprejela temeljnih konstitutivnih aktov. Iz opravljene analize sprejetih internih samoupravnih aktov pa smo ugotovili, da v nekaterih OZD svoje naloge vendarle niso opravili tako, kot so si to začrtali v svojih akcijskih programih in tako kot to določa zakon.

Ko ocenjujemo rezultate izvajanja zakona o združenem delu moramo v bistvu oceniti troje:

1. Kvantitativna ocena — to je, ugotoviti katere interne samoupravne akte organizacije združenega dela imajo in katerih še nimajo — konkretno.

2. Kvalitativna ocena internih samoupravnih aktov — to je ugotovitev zakonitosti določb v teh aktih, oziroma, če so določbe v teh aktih v skladu z zakonskimi predpisi in če vsebujejo vse potrebne določbe za posamezni samoupravni akt.

3. Ocena izvajanja internih samoupravnih aktov v OZD v neposredni vsakodnevni samoupravni praksi. Oceno zakonitosti in oceno izvajanja internih samoupravnih aktov v neposredni samoupravni praksi moremo podati šele po tem, ko ugotovimo, da imajo OZD vse potrebne akte, zato v tej fazi v prvi vrsti ocenjujemo, če OZD ima vse potrebne ISA in če so ti akti zakoniti.

Za sindikate je pomembno tudi, kako so bili interni samoupravni akti obravnavani in sprejemani v OZD, važen je torej tudi postopek pri nastajanju in sprejemanju teh aktov.

Analiza izvajanja zakona o združenem delu v občini Jesenice je ugotovila naslednje:

— Sestavljalci predlogov internih samoupravnih aktov so v preveliki meri prepisovali določila zakona, prepisovali akte iz drugih sorodnih OZD po dejavnosti ali pa za pisanje teh aktov najemali »strokovnjake«, ki so življenje in specifičnosti konkretne organizacije združenega dela premalo poznavali ali pa jih sploh niso poznali. Pri tem ugotavljamo, da je bil v OZD prisoten formalizem, da so interne samoupravne akte sprejemali zaradi aktov samih.

— Iz nekaterih aktov se vidi, da so jih delavci ali organi organizacij združenega dela sprejemali z naglico in serijsko, po več aktov na isti seji brez potrebne poprejšnje obravnave. Tudi v tem primeru kaže na formalizem. Odgovornost za tak način sprejemanja aktov nosijo v prvi vrsti družbenopolitične organizacije, med njimi zlasti sindikat, ki so to dopustili.

— Analiza je tudi ugotovila, da je za večino zamud pri sprejemanju internih samoupravnih aktov in za to, da OZD posameznih aktov še nima, kriva neaktivnost odborov oz. komisij za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu v OZD, ki ni sproti opravljala nalog po samoupravno sprejetih akcijskih programih, v katerih so bile določene naloge, nosilci nalog in roki.

— Ugotovili smo tudi, da se v OZD, ki še nimajo vseh predpisanih aktov, ni nihče obrnil na nikogar za konkretno pomoč ali za posredovanje konkretne strokovne pomoči pri izdelavi teh aktov.

— Statusne samoupravne akte — to je samoupravne sporazume o združevanju dela delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela in skupnih služb o združevanju v delovno organizacijo so sprejele vse OZD.

— Statuse so sprejele vse TOZD, delovne organizacije in enovite DO ter DSSS razen dveh OZD, kjer pa so v zaključni fazi pred sprejemom.

— Interne samoupravne akte s področja planiranja je sprejelo komaj 63 % OZD.

— Pravilnike o delovnih razmerjih je sprejelo 74 % OZD.

— Interne samoupravne akte s področja dohodkovnih odnosov so sprejele vse OZD, analiza pa je pokazala, da so marsikje pozabili na temeljni pogoj, da mora delavec odločati o celotni družbeni reprodukciji — o pridobivanju in razporejanju dohodka v TOZD in ne na nivoju delovne organizacije, kot se to ponekod še dogaja.

— V internih samoupravnih aktih je pomanjkljivo pa tudi neustrezno obdelano področje svobodne menjave dela tako med delavci TOZD in delavci delovnih skupnosti skupnih služb ter med delavci OZD materialne proizvodnje in med delavci OZD družbenih dejavnosti.

— Interni samoupravni akti o razvidu del — nalog in opravil oz. katalog del in opravil je sprejelo 67 % OZD, čeprav je ta akt sestavina aktov o dohodkovnih odnosih in pomembna za organizacijo dela ter planiranja.

— V internih samoupravnih aktih, ki urejajo inovacije, stanovanjske zadeve in druga področja, pomembna za družbenoekonomski položaj delavca v združenem delu, so zabeležene tako odsotnosti teh aktov kot velike pomanjkljivosti in odstopanja od že sprejete in uveljavljene zakonodaje.

— Po obširni analizi stanja in ugotovitvi, da nekatere OZD še danes kasnijo s sprejetjem internih samoupravnih aktov, je komisija izpostavila in opredelila odgovornost individualnih poslovodnih organov, strokovnih služb, samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij.

Individualne poslovodne organe zadolžuje za zakonito poslovanje že sam zakon. Zato bo treba proti vsem ki niso spoštovali določb zakona o združenem delu, ukrepati po 652. členu točke zakona o združenem delu.

Občinska konferenca ZKS Jesenice je na svoji seji, dne 30. januarja 1979 sprejela program aktivnosti občinske konference zveze komunistov pri spremljanju in izvajanju zakona o združenem delu in iz članov družbenopolitičnih organizacij formirala 28 tričlanskih delovnih skupin (84), ki bodo v dneh od 20. februarja do 30. marca 1979 obiskali vseh 107 OZD, delovnih skupnosti in poslovnih enot ter po enotni metodologiji ocenile stanje v OZD, poročilo pa posredovale občinskemu svetu ZSS Jesenice, ki bo po končanih obiskih pripravil poročilo o izvajanju zakona o združenem delu v občini Jesenice.

Občinski svet ZSS Jesenice pa je na svoji 2. seji, dne 6. februarja 1979 sprejel zaključke, predloge in naloge za nadaljnjo aktivnost sindikatov pri izvajanju zakona o združenem delu v občini Jesenice kot napotek za izvajanje programa osnovnih organizacij zveze sindikatov in občinskega sveta ZSS Jesenice, do njegove dokončne uveljavitve v vsakodnevni praksi.

Zaključki, predlogi in naloge so bili posredovani vsem osnovnim organizacijam zveze sindikatov kot sestavni del sprejetega programa dela za leto 1979.

ZAKLJUČKI, PREDLOGI IN NALOGE

skupnega sestanka članov komiteja občinske konference ZKS Jesenice, predsedstva občinskega sveta ZSS Jesenice, družbenega pravobranilca samoupravljanja Jesenice, komisije za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu pri skupščini občine Jesenice, z dne 17. januarja 1979, za nadaljno aktivnost pri izvajanju zakona o združenem delu v občini Jesenice.

I. SAMOUPRAVNA ORGANIZIRANOST ZDRUŽENEGA DELA

1. Oceniti samoupravno organiziranost združenega dela v občini Jesenice:

— povezovanje OZD sorodnih dejavnosti, po tehnološki in dohodkovni povezanosti, na primer: kovinska predelava, komunalna dejavnost, gradbeništvo, trgovina, gostinstvo in turizem;

— povezovanje na področju družbenih dejavnosti, na primer: področje vzgoje in izobraževanja po stopnjah:

- predšolska vzgoja in varstvo,
- osnovno šolstvo (VIZ),
- usmerjeno izobraževanje (ŽIC, center srednjih šol, zdravstvena šola);

— skupne službe samoupravnih interesnih skupnosti;

— proučiti možnosti za konstituiranje TOZD v enotah OZD, ki za to izpolnjujejo pogoje po 320. členu zakona o združenem delu (TP Tobak, Špecerija Bled . . .);

— oceniti ustreznost organiziranosti že konstituiranih TOZD glede na izpolnjevanje določb 320. člena zakona o združenem delu (premajhno število delavcev v TOZD na primer: delavska univerza, ipd.);

— oceniti ustreznost organiziranja TOZD v delovno organizacijo (na primer: KP Kovinar Jesenice);

— oceniti možnost nadaljnjega povezovanja DO v SOZD;

— preučiti možnosti samoupravne povezave manjših samostojnih skupnosti z do pet delavci, na primer: (kino, radio, knjižnica, ipd.).

2. Oceniti ustreznost samoupravne organiziranosti OZD glede na dejanske možnosti izvajanja samoupravljanja (ocena — ugotovitev, če je vsem delavcem v vseh delih delovnega procesa dejansko omogočeno neposredno samoupravljanje, organiziranost in funkcioniranje samoupravnih skupin).

II. KVANTITATIVNA IN KVALITATIVNA ANALIZA INTERNIH SAMOUPRAVNIH AKTOV

3. Ugotoviti v vseh OZD (101), če imajo vse po zakonu zahtevane (predpisane) samoupravne splošne akte po seznamu. Obenem ugotoviti, kateri akti so samostojni in kateri so združeni.

4. Ugotoviti postopek nastajanja in sprejemanja aktov. Kako je bila opravljena poprejšnja obravnava, kdo in kako je v njej sodeloval (strokovne službe, poslovodni organ, ZK, sindikat, mladina idr.).

5. Kvalitativna analiza aktov. Pregledati, če so določila aktov skladna z zakonskimi predpisi (pregled po OZD in aktih).

Pri ugotavljanju pomanjkljivosti in neskladnosti dati pobudo za spremembo in dopolnitve.

III. URESNIČEVANJE SAMOUPRAVLJANJA IN ZAKONITOSTI

6. Uresničevanje aktov v neposredni praksi — ocenjujejo:

— družbenopolitične organizacije OZD,

— samoupravni organ,

— samoupravna delavska kontrola,

— komisija za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu v OZD,

— individualni poslovni organ,

— strokovne službe,

— delavci neposredno,

— in navedeni organi na nivoju delovne organizacije (če so) na nivoju TOZD,

— družbenopolitične organizacije na nivoju občine (ko so opozorjene ali ugotovljene same),

— družbenopolitična skupnost in njeni organi: skupščina občine, izvršni svet SO, komisija za samoupravljanje izvajanja zakona o združenem delu, statutarna komisija, komisija za samoupravne akte,

— družbeni pravobranilec samoupravljanja (na nivoju občine in republike),

— sodišče združenega dela in drugi organi.

7. Oceniti idejnopolitično in samoupravno usposobljenost delavcev OZD:

— kaj in koliko je v OZD narejenega za usposabljanje samoupravljavcev, za pravilno razumevanje in uporabljanje aktov;

— kdo v OZD skrbi za idejnopolitično in samoupravno usposabljanje in izobraževanje delavcev in kdo to izvaja;

— ugotoviti, če so samoupravljalci že v dovoljni meri usposobljeni za razumevanje svojih samoupravljalskih dolžnosti in pravic ter usposobljeni za neposredno samoupravljanje.

8. Oceniti samoupravno planiranje v OZD:

— ali so planski dokumenti sprejemani skladno z zakonskimi določili ali samo formalno,

— ali so plani odraz realnih možnosti in pogojev ali le odraz želja ali so usklajeni z možnostmi za realizacijo,

— ali plani zagotavljajo smotrnost porabe (razpolaganja) družbenih sredstev in ali so v interesu delavcev, OZD in širše družbene skupnosti,

— ali so planski dokumenti obravnavani in sprejemani na vseh nivojih v OZD in če so delavci imeli možnost vplivati pri nastajanju in odločanju o planskih dokumentih.

9. Posebej oceniti svobodno menjavo dela med delavci TOZD in delavci skupnih služb ter med delavci v OZD materialne proizvodnje in delavci v OZD družbenih dejavnosti:

— ali je opredelitev menjava dela v aktih taka, da odraža dejansko menjavo dela za opravljanje storitve po sprejetih ovrednotenih (cenikih) ali pa še prevladujejo v naprej določeni proračunski odnosi.

10. Posebej oceniti določila in izvajanja teh določil v aktih s področja dohodkovnih odnosov, če le ti že odražajo delitev osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe po vloženem delu in rezultatih dela posameznika oz. skupine:

— ugotoviti, ali izvajanje nagrajevanja po delu in rezultatih dela omogoča in ustvarja večjo produktivnost dela in kako vpliva na medsebojne odnose med delavci v OZD.

IV. NADZOR, ZAOSTROVANJE ODGOVORNOSTI IN UGOTAVLJANJE KRŠITEV

11. Pri izpostavitvi odgovornosti za izvajanje zakona o združenem delu ugotoviti:

— katerih aktov OZD nima,

— katere in kakšne so pomanjkljivosti, napake in neskladnosti določil aktov z zakonskimi predpisi,

— zakaj določil aktov v OZD ponekod ne izvajajo.

OCENITI TEŽO KRŠITEV

— ali je s tem grobo kršeno samoupravljanje,

— ali je ogrožen družbeni interes,

— ali in koliko so kršene samoupravne pravice delavcev.

Opredeliti konkretne odgovornosti posameznika na kršitve:

— individualni poslovodni organ,

— strokovne službe (kdo?),

— samoupravni organ,

— komisija za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu v OZD,

— organ samoupravne delavske kontrole.

12. V OZD, ki nimajo aktov, določenih po zakonu, ugotoviti:

— ali so zaprosili za pomoč zunanje činitelje (konkretno koga in za kateri akt, v kakšni obliki, kdaj in kdo je pomoč zahteval)?

— kdo ni nudil konkretne pomoči, za katero je bil zaprošen in kakšen je bil razlog za odklonitev pomoči?

— koliko stroškov je imela OZD z zunanjimi sodelavci za samoupravne akte (v celoti) v din?

— ali se je kdo iz OZD udeležil seminarja (kdo, kdaj, kakšni seminarji, stroški)?

SODELAVCI RTA NA OBISKU V ŠTORAH

Sneg je padel med dežjem, ko nas je v soboto, 27. januarja, Viatorjev avtobus zapeljal na pot čez Trojane v štorsko železarno. Predsednik osnovne organizacije sindikata TOZD Energija nas je že čakal zunaj tovarniškega prostora: »Bali smo se že, da ste se ustrašili vremena in ostali doma.« »Nismo na izletu, ampak na strokovni ekskurziji, sicer pa imajo tovarniške hale strehe!«, smo ga potolažili.

Tov. Ravnihar, vodja TOZD Energija v štorski železarni nas je po nagovoru v grobem seznanil s preteklostjo in sedanjostjo železarne. Potem smo pogledali obratovanje konti liva, saj nas že v prihodnjih dneh čaka začetek poskusnega obratovanja podobnega agregata na Jesenicah, nekateri naši pa že dalj časa sodelujejo pri montaži.

Nekaj novega za železarje je bila hala za proizvodnjo traktorjev, katere Štorčani proizvajajo v kooperaciji z italijanskim Fiatom. Tudi nova energetska postaja za pripravo zemeljskega plina in distribucijo po tovarni, je bila za nas novost. Naši fantje, ki pripravljajo zemeljskemu plinu vstop v obrate naše železarne, so bili še posebej pozorni. Štorski elektro plavž je bil to pot v remontu in ker pri nas takega ne poznamo, nam je bilo žal, da nismo videli njegovega obratovanja. V drugih obratih, bi lahko rekel, nismo videli kaj posebnega. Livarna je podobna livarni, valjarna valjarni. Zanimale so nas pa podrobnosti iz področja meritev in regulacij in seveda smo brž delali primerjave.

Gostitelji so nas razdelili po interesnih skupinah in nam ob ogledu razlagali razporeditev dela in nalog vzdrževalcev merilne in regulacijske opreme ter elektronike. Naši telefonisti pa so pokukali v novo telefonsko centralo. V štorski inštrumentni delavnici smo z razgovorom z instrumentalci zaključili strokovni del ekskurzije.

V drugem delu je bilo resda na programu kosilo v tovarniškem domu, toda med in po jedi smo s sindikalnimi delavci TOZD Energija predelali vso sindikalno problematiko. Med drugim smo ugotavljali možnosti menjave mest za oddih na morju. Štorski železarji letujejo v svojem domu na otoku Rabu.

Po pozdravnih nagovorih, izmenjavah daril in zdravicah, ki so oznanjale kar nekakšno pobratenje, so nam Štorčani obljubili, da se odzovejo našemu vabilu in nam vrnejo obisk.

Misel, da bi pogledali, kako v sosednjih železarnah živijo delavci sorodne stroke, se v RTA goji že najmanj deset let. Vseskozi je ostalo pri dobrem namenu in pobožnih željah, zataknilo pa običajno pri izvedbi. Pobuda, da bi letos končno to izpeljali, je prišla s strani odbora sindikalne grupe, ki je bila potem tudi organizator ekskurzije. Ker pa je bil osnovni namen le strokovnega značaja, je vodstvo obrata s sistematičnim programom poskrbelo, da se je ekskurzija čimbolj približala zadanim ciljem. Odbor za kadre in družbeni standard je vsem udeležencem odobril polovico dnevnice (ta denar ni bil razdeljen med delavce, ampak je bil koriščen za stroške prehrane), sredstva za prevoz in darila pa je prispevala osnovna organizacija sindikata. Delavci smo izkoristili prosto soboto.

Pri pripravah in ob sami ekskurziji sem na različnih mestih slišal različne pripombe. Če začnem pri »bazi«, ugotovim, da je bil odziv izreden, večji kot na kateremkoli sindikalnem izletu, saj je bil petdeset odstoten. Bil bi še višji, če bi padel na ugodnejši termin (pohod na Stol, izpiti pri izobraževanju ob delu, redno vzdrževanje na delovnem mestu). Tudi zadovoljstvo udeležencev dokazuje, da je bila pobuda organizatorjev pozitivna.

Vodja Energije v Štorah nam je v nagovoru omenil, da je naš poskus zbližanja naletel na izreden odmev ne samo v njihovi TOZD, ampak v celotni štorski železarni. Kako pa pri nas? Če prezrem nekaj posmehljivih pripomb kot, na primer, »kaj se spet greste pri vas v RTA«, moram omeniti, da je vodja naše TOZD Miroslav Noč resda odobraval našo odločitev, vendar pa je takoj kritično pristavil, da mu ni všeč, da se naš obrat odpravlja sam in v svojem imenu, ne pa pod okriljem temeljne organizacije.

Ta in še nekaj akcij, ki jih je odbor sindikalne grupe RTA letos pripravil, so najbrž med vzroki, da je vodja TOZD na nekem sestanku obsojal rušenje homogenosti TOZD s strani posameznih obratov. Za to ekskurzijo zagovarjam mišljenje našega odbora, da je bil tu izključno interes obrata RTA kot vzdrževalcev specifičnega značaja in bi bilo razširjanje akcije na nivo temeljne organizacije čisti nesmisel, povrh pa zaradi številčnosti tehnično neizvedljiv. Posamezni predstavniki ostalih obratov so bili vabljeni, pa se nihče ni odzval.

Ko me je pred leti nadrejeni poslal na prvo službeno pot mi je dejal: »Če prineseš eno samo dobro idejo, si pot opravičil!« Iz Štor najbrž nismo prinesli petdeset novih idej, vemo pa vsaj kanček več, kje smo danes v primerjavi z drugimi. Veliko nam je pomenil tudi topel in prijateljski sprejem naših sodelavcev po stroki in nehote imamo občutek, da smo si mnogo bližji, kot se včasih počutimo.

Prvi korak je storjen. Kaj pa zdaj? RTA v letošnjem sindikalnem programu predvideva še take oblike izobraževanja. (Presneto, zakaj pa spet smo ta RTA in ne vsa temeljna organizacija?) Koliko bo mogoče to kadrovsko in finančno realizirati je drugo vprašanje.

M. G.

Delavci RTA in domačini pred domom železarjev v Štorah

Železarski globus

JAPONSKA

V japonski železarni Mizushima, ki pripada družbi Kawasaki, kontinuirno vlivajo blume dimenzije 560 × 400 mm, za katere smatrajo, da so največji tako odliti blumi na svetu. Uporabljajo jih za proizvodnjo brezšivnih cevi srednjih dimenzij in velikih nosilcev. Raziskave so pokazale, da je kvaliteta kontinuirno odlitih blumov dobra, saj imajo manj nekovinskih vključkov in manjšo podvrženost nastanku izcej.

VENEZUELA

V novembru preteklega leta je pričela obratovati v mestu Puerto Ordaz, ki leži ob reki Orinoco v vzhodnem delu Venezuele, nova naprava za proizvodnjo peletov iz železove rude. Z letno proizvodno zmogljivostjo 6,6 milijona ton je največja na svetu. Dobavila in montirala jo je avstrijska železarna VOEST-Alpine AG. Pri gradnji je iz te železarne sodelovalo 12 strokovnih delavcev.

O NEKATERIH POMANJKLJIVOSTIH SVOBODNE MENJAVE DELA V OKVIRU ORGANIZACIJ ZDRUŽENEGA DELA

V nasprotju z nekaterimi prejšnjimi poskusi izdelave besedila republiškega zakona (o skupnih osnovah svobodne menjave), ki so se omejevali predvsem na svobodno menjavo dela med uporabniki storitev družbenih dejavnosti in seveda izvajalci teh storitev, je obravnavano področje v besedilu osnutka v obravnavi širše opredeljeno. 4. člen besedila osnutka zakona tako vključuje pridobivanje dohodka s svobodno menjavo dela še na področjih:

— opravljanja storitev določenih strokovnih del skupnega pomena v temeljnih ali delovnih organizacijah za širše organizacijske oblike,

— opravljanje administrativno-strokovnih, pomožnih ali tem podobnih del skupnega pomena v delovnih skupnostih za temeljne ali druge organizacije v okviru širše organizacije združenega dela,

— opravljanja del, ki jih delavci delovnih skupnosti izvajajo za samoupravne interesne skupnosti, družbenopolitične organizacije, itn.,

— nekaterih dejavnosti materialne proizvodnje (komunalne, energetike, itn.), v katerih delovanje tržnih zakonitosti ni edina podlaga za usklajevanje dela in potreb in za vrednotenje delovnih uspehov, ter

— opravljanja del, ki jih delavci v delovnih skupnostih izvajajo za organe družbenopolitične skupnosti.

OŽJA OPREDELITEV NAMENA RAZPRAVE

V skladu z naslovom bomo v nadaljevanju nekoliko pobliže pogledali nekatere značilnosti svobodne menjave dela, ki poteka v okviru gospodarskih organizacij. Značilnosti te menjave so v skupnih osnovah podobne ali celo izenačene z značilnostmi svobodne menjave dela na drugih področjih, so pa v nekaterih pogledih vendarle tako svojstvene, da zaslužijo posebno pozornost.

Naš namen je bolj konkretno spregovoriti o nekaterih pomanjkljivostih svobodne menjave dela na področjih, ki jih v uvodnem delu te razprave najdemo navedene pod prvo in drugo od navedenih alinej. V izogib nejasnosti naj ponovimo, da gre za svobodno menjavo dela, v kateri se kot izvajalci določenih storitev pojavljajo delavci v delovnih skupnostih organizacij združenega dela, delavci v temeljnih in drugih organizacijah skupnega pomena, pa tudi delavci v delovnih skupnostih, ki opravljajo takšna dela v kmetijski ali drugi (npr. obrtno nabavni-prodajni) zadrugi, banki ali zavarovalni skupnosti. Z opredelitvijo izvajalcev storitev smo več ali manj nakazali tudi njegove uporabnike: delavce v temeljnih ali drugih organizacijah, pa samoupravne organe zadrug, bank in zavarovalnih skupnosti, ki seveda zastopajo interese širšega kroga delavcev ali kooperantov.

PRAVILNA IZBIRA OBLIKE SAMOUPRAVNE ORGANIZIRANOSTI

Glede na besedilo 36. člena osnutka zakona, po katerem je vrsto del z opredelitvijo obsega in zahtevnosti, temeljne pogoje o številu in strokovni usposobljenosti delavcev – izvajalcev storitev v tovrstni svobodni menjavi ter osnove in merila za pridobivanje celotnega prihodka oziroma dohodka delovne skupnosti (oziroma temeljne organizacije) potrebo določiti v samoupravnem sporazumu o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih delavcev-izvajalcev in delavcev-uporabnikov, smo dolžni opozoriti na pravilno zaporedje v usklajevalnih postopkih.

V skladu z dejanskim potekom tega usklajevanja se nam kot prva sporazumska stopnica pojavlja sam sporazum o združevanju temeljnih organizacij v delovno organizacijo ali takšnemu sporazumu ustrezen sporazum pri drugih oblikah samoupravne organiziranosti. Že v takih sporazumih, ki vedno (tudi v okviru sestavljene organizacije) ne potekajo nujno povsem istočasno in usklajeno, je potrebno določiti dela oziroma funkcije, ki jih temeljni nosilci pravic in dolžnosti – delavci temeljnih organizacij nameravajo sporazumno poveriti v izvajanje delavcem delovne skupnosti ali temeljnih organizacij skupnega pomena. Ta okvirna določitev skupaj z značilnostmi del, ki naj bi jih opravljali namesto delavcev temeljnih organizacij (vsake zase) delavci delovnih skupnosti ali temeljnih organizacij skupnega pomena, je prva in prava podlaga za odločitev o obliki samoupravne organiziranosti.

NAČELO UČINKOVITOSTI NAJ DOLOČA MESTO OPRAVLJANJA POSAMEZNIH DEL

Zakon o združenem delu poskuša v 400. in 403. členu ponuditi usmeritev glede tega, za katera dela naj se kot organizacijski okvir pojavlja delovna skupnost in za katera dela temeljna organizacija skupnega pomena. Zdi se nam, da moramo pred tem odločitvenim procesom končati z drugim procesom odločanja. V tem nam pritrjuje tako prej navedeno zaporedje samoupravnega sporazumevanja kot dolžnost do smotrnega poslovanja celotnega obravnavanega gospodarskega sistema, to je delovne ali sestavljene organizacije, interne banke, itn. Ta proces odločanja mora dati odgovor na eno izmed temeljnih organizacijskih dilem: centralizacija ali decentralizacija izvajanja posameznih poslovnih in drugih spremljajočih funkcij. Pri tem sploh ni nujno, da tako (temeljne) poslovne funkcije kot so nabava, prodaja, financiranje, kadrovanje in investiranje, ali spremljajoče funkcije, npr. računovodsko ali informacijsko, obravnavamo kot nedeljivo celoto.

Razvoj tehnične delitve dela in v zvezi s tem različne strokovne in materialne (opremljenosti s proizvajalnimi sredstvi) zahteve objektivno vodijo k bolj »specializiranemu« dogovarjanju glede posameznih del in nalog v okviru teh funkcij. In ne samo to, že organizacijska teorija trdi, da centralizacija in decentralizacija nista dve silnici, ki si nasprotujeta, ampak je to sistem dveh silnic, ki jih moramo smotrno uskladiti. Prav tako tudi matrično načelo organiziranosti kaže na to, da se vsako strokovno delo povezuje oziroma usklajuje vsaj v dveh smereh, t. j. v okviru posameznih organizacijskih oblik in funkcionalno v okviru posameznih poslovnih funkcij, ne glede na to, kje se posamezna dela izvajajo.

Bolj konkretno rečeno, ni nujno, da vsa dela in naloge kadrovske funkcije opravljamo v temeljni organizaciji ali delovni skupnosti, ampak lahko del te funkcije, npr. usposabljanje ob delu zadržijo v izvajanju delavci vsake temeljne organizacije, nekatera dela in naloge, npr. štipendiranje, izdelavo planov kadrovanja, pa poverijo v izvajanje delovni skupnosti ali (redkeje) ustrezni organizaciji skupnega pomena. Pri odločitvah o mestu izvajanja posamezne (pod)funkcije moramo – kot smo že rekli – upoštevati tudi danes in potencialno razpoložljive strokovne kadre, ustreznost prostorov in opreme, možnosti uspešnega sodelovanja z zunanjimi strokovnimi institucijami, itn.

KJE ISKATI VZROKE ZA NEUSTREZNE REŠITVE

Lahko rečemo, da so vzroki za neustrezne rešitve glede samoupravne organiziranosti različni. Med njimi najdemo take, ki jim je vzrok predvsem neznanje, pa tudi take, za katere lahko mirno rečemo, da so pogojeni z obrambo dosedanjega načina dela. Pod tem pojmom razumemo odpor proti vsem tistim rešitvam, ki bistveno spreminjajo odnose tako med temeljnimi organizacijami – uporabniki in delovnimi skupnostmi (temeljnimi organizacijami) – izvajalci, kot med delavci samimi. Namesto s korektno oceno sedanjih in bodočih potreb po določenih delih in nalogah, s katero razumemo tudi upoštevanje načel učinkovitosti ter možnosti samoupravnega nadzora, se srečujemo z obrambo dosedanjega načina dela. Ta dosedanji način dela pa pomeni pogosto različno obremenjenost posameznih delavcev, bolj ali manj zaprte tokove informacij, neupravičeno prilaščanje pravice do pomembnejših odločitev, itn. Zaradi teh slabosti, ki tlijo v vsakem okolju, odločitev o takšni ali drugačni samoupravni organiziranosti ne bi smela biti sprejeta brez analize in razprave o tem, kako zagotoviti njih odpravo.

Brez take analize, brez take razprave je sklicevanje na porazdelitev izvajanja neke poslovne funkcije na temeljne organizacije kot najbolj demokratične rešitve lahko zelo vprašljivo. Ob tem ni namreč odveč spomniti na ugotovitve, ko so se ob ustanavljanju temeljnih organizacij znotraj podjetij pogosto ob zmanjšanem pomenu cesarja pojavili baroni. Na drugi strani pa srečujemo z begom izvajalcev nekaterih del v delovne skupnosti ali temeljne organizacije skupnega pomena, pa čeprav je jasno, da gre pod krinko »večjih« možnosti za strokovno delo za običajno prenašanje odgovornosti za svoje rezultate na druge.

Naj tu kot primer navedemo različno organiziranost služb (oddelkov, sektorjev) za vzdrževanje strojev in naprav. Le-ti so pogosto organizirani kot temeljne organizacije skupnega pomena in to tudi tam, kjer to ni potrebno. Na ta način so odmaknjeni od interesov delavcev, ki delajo na strojih in drugih napravah, saj jim je skrb za dodatni prihodek – ob zagotovljenem iz »svobodne« menjave dela – bližja od skrbi za čimvečji prihodek in s tem dohodek delavcev temeljnih organizacij samih. Praksa kaže, da je dosti bolje pustiti del vzdrževalne funkcije v samih temeljnih organizacijah in zadržati na »centraliziranem« mestu le manjši del izvajalcev te spremljajoče funkcije.

Dosedanja delitev dela med »upravo« in temeljne organizacije je pri delavcih »uprave« često pogojevala miselnost, da so edino oni pravi varuhi interesov delovne ali sestavljene organizacije. Takšna razmišljanja, ki jim ne gre v celoti podtikati negativnega predznaka, so v praksi naletela na »prijazen« odziv pri zagovornikih skupinsko kolektivne miselnosti v temeljnih organizacijah. Prav zato je potrebno, da se čimprej uveljavi stališče, po katerem so dela in naloge, izvajanja v delovnih skupnostih in organizacijah skupnega pomena, v funkciji potreb in interesov delavcev temeljnih organizacij-uporabnikov, pa tudi delavcev-izvajalcev.

SPORAZUMEVANJE O IZVAJANJU DEL IN NALOG PO NAČELIH SVOBODNE MENJAVE DELA MORA BITI KONKRETNO

Iz ugotovitve, da so (bolj) centralizirano izvajane naloge in dela vedno v funkciji delavcev temeljnih organizacij, lahko izvajamo sklep, da se o vrsti in obsegu del ter njihovi zahtevnosti ne moremo pogovarjati kar na splošno. Posamezne temeljne organizacije imajo bodisi različne potrebe bodisi različne možnosti glede izvajanja posameznih del, kar pomeni, da se interes za centralizirano izvajanje (vedno pa v funkciji delavcev temeljnih organizacij) posameznih del in nalog kaže pri posameznih poslovnih in spremljajočih funkcijah v različni meri. Določene službe ali oddelki so kot centralizirane zanimive za vse temeljne organizacije, nekatere le za določeno število temeljnih organizacij, za nekatere od dosedanjih služb pa morda velja striktna zahteva po decentraliziranem izvajanju.

Iz tega sledi, da je potrebno izražene potrebe (ne smemo pa prepričevanja in dokazovanja prepustiti le delavcem temeljnih organizacij) po delu posameznih (pod)funkcij osvetliti z vseh zornih kotov, jim določiti njihovo vsebino, pa obveznosti, odgovornosti in pravice delavcev-izvajalcev in delavcev-uporabnikov.

Potreba po dobrih osnovah in merilih za pridobivanje celotnega prihodka oziroma dohodka delovnih skupnosti ali organizacij skupnega pomena nas objektivno vodi k (obojestranskemu) določanju del in nalog vsaki funkcionalni enoti posebej. Merila učinkovitosti dela oddelka za raziskavo trga so že zaradi narave dela bistveno različna od meril služb vzdrževanja ali kadrovskih služb. Zanikanje teh razlik vodi k takim »rešitvam«, ki skoraj nujno začno prej ali slej zastrupljati odnose v svobodni menjavi del.

KONKRETNOST RAZPRAVE PO FUNKCIONALNIH ENOTAH NI SAMA PO SEBI JAMSTVO ZA DOBRE REŠITVE

Toda s tem, ko smo svobodno menjavo dela približali posameznim funkcionalnim enotam v okviru delovne skupnosti ali organizacije skupnega pomena se še nismo izognili vsem pastem, ki jih postavlja površen ali neodgovoren pristop k urejanju tega vidika dohodkovnih odnosov. Poglejmo si nekaj takih primerov, ki jih lahko označimo kot pomanjkljivosti svobodne menjave dela nekoliko podrobneje.

Plansko-analitski-organizacijski sektor kot funkcionalna enota delovne skupnosti v neki delovni organizaciji predlaga delavcem temeljnih organizacij (na vsega 1 tipkani strani) celoten program dela za leto 1979. Naj kot primer navedemo nekaj ponujenih (za razpravo delavcem v temeljnih organizacijah) nalog iz programa:

— izdelava osnutka Samoupravnega sporazuma o temeljih plana za obdobje 1981–85 za temeljne organizacije in delovno skupnost,

— izdelava četrtletnih analiz (II., III.) v letu 1979,

— izdelava posebnih analiz na zahtevo temeljnih organizacij ali zunanjih inštitucij,

— izpolnjevanje naslednjih statističnih podatkov za temeljne organizacije in delovne skupnosti (našteto je nekaj desetin statističnih in drugih obrazcev),

— zbiranje, urejanje, usklajevanje in hranjenje podatkov,

— sodelovanje s programsko-organizacijskim področjem sestavljene organizacije na področju organizacijskih postopkov ter drugih organizacijskih rešitev (šifriranje, dokumentacija, organizacijski prepisi, sistem avtomatske obdelave podatkov),

— reševanje posameznih organizacijskih problemov v temeljnih organizacijah in delovni skupnosti,

— delo na poenotenju razvida del in nalog v temeljnih organizacijah in delovni skupnosti,

— itn.

Poznavajoč dosedanjo prakso programiranja del v delovnih skupnostih uporaba črno-belega ocenjevanja v danem primeru ne bi bila na mestu. Spisek nalog in nekoliko manj tudi del, ki naj jih v okviru plansko-analitsko-organizacijskega sektorja opravijo delavci delovne skupnosti, je v večini primerov prav gotovo vsaj pol koraka naprej od

Sodelavka v žebljarni

stanja, ki smo mu priča v naših organizacijah.

Dobra informacija, to je namensko, usmerjeno in naslovljeno sporočilo, pa to gotovo ni. Kakšne pomanjkljivosti opazimo v navedenem spisku že, če uporabimo vsaj nekatera prej navržena teoretična izhodišča?

Prva opaženih pomanjkljivosti je gotovo v tem, da ponujeni program izhaja iz določenega »smozadostnega« položaja delovne skupnosti. V programu je namreč odločna večina nalog takih, da bo njih izvedba še kako zadevala sodelovanje delavcev temeljnih organizacij. Ne moremo si namreč predstavljati, da lahko osnutek Samoupravnega sporazuma o temeljih plana 1981–85, izdelava četrtletnih analiz, sodelovanje s programsko-organizacijskim področjem sestavljene organizacije na področju organizacijskih postopkov ter drugih organizacijskih rešitev ali delo na poenotenju razvida del in nalog v temeljnih organizacijah, pa tudi v delovni skupnosti (vsaj za nekatera dela in naloge) poteka brez sodelovanja delavcev v temeljnih organizacijah.

Če torej uvrščamo v program določene naloge (ne velja pa to v celoti za dela!), moramo v načelu vedno navesti tudi planirani obseg (v urah ali dnevih) delavcev temeljnih organizacij. Pri tem opredelitev tega sodelovanja že spet ne sme biti podana v eni sami številki, ampak je potrebno opredeliti tudi vrste del (s tem pa seveda vsaj približno tudi delavce), s katerimi bodo posamezne temeljne organizacije sodelovale pri izvedbi nalog.

Druga pomanjkljivost je sicer opazna že pri prvi, jo pa navajamo posebej, ker se pojavlja lahko tudi povsem samostojno. Gre za časovno opredelitev in to v dvojnem smislu. Delavcem temeljnih organizacij je namreč potrebno nekoliko natančneje predstaviti predvideno porabo časa (delavcev v delovni skupnosti!) za izvedbo posameznih nalog in del obenem z oceno sestavljenosti del. Takšna predstavitev je namreč pomemben korak tako k postopnemu oblikovanju pravih normativov v svobodni menjavi dela, kot tudi k merilom delovnega prispevka delavcev. Drug vidik časovne opredelitve pa zadeva terminsko (koledarsko) opredelitev izvedbe posameznih nalog in del. Ta terminska opredelitev ni namreč potrebna le zaradi uskladitve v sodelovanju, ampak je njena naloga pogosto prav v tem, da disciplinira obe strani glede na potrebe delovnega procesa v najširšem smislu. Še kako je namreč potrebno, da opredelimo (ali pa se sklicujemo na!) določene roke pri izdelavi osnutka sporazuma o temeljih plana, začetek del na šifriranju, razpoložljiva koledarska obdobja za izdelavo posameznih analiz, itn. ...

Pa smo že pri tretji pomanjkljivosti: nezadostna jasnost posameznih od navedenih nalog. Že omenjeno nalogo izdelave osnutka sporazuma o temeljih plana je namreč moč razumeti sila različno: ali gre tu le za določena rutinska dela, oblikovanje besedila ali pa tudi za kreativen prispevek, iskanje določenih inačic rešitev, pa sodelovanje v različnih pogovorih, itn. Ni vseeno, če pod to isto nalogo vključujemo tudi vsaj delno analizo dogajanj v tem srednjeročnem obdobju ter dolžnost priučitve (in uporabe!) teh in teh širše sprejetih družbenih dokumentov ali ne. Delavci temeljnih organizacij se tudi ne bi smeli kar tako zadovoljiti z nalogo: izbiranje, urejevanje, usklajevanje in hranjenje podatkov. Tu je moč predvideti v primeru zaostrenih odnosov večje število interpretacij, ki lahko v obsegu porabljenih ur pomenijo 200 ali 5000 ur.

Vedeti moramo, da je natančnejša časovna opredelitev le nujen predpogoj za določitev meril količinskega in kakovostnega prispevka. Dober smerokaz bi bilo delo »dopolnitve razvida del in nalog«, v katerem bi bilo predvidenih 120 ur časa AC kategorije za izdelavo podrobnega opisa 30 različnih del.

Četrta, skorajda neopazna, pomanjkljivost zadeva nedoločenost načina sodelovanja in ugotavljanja konkretne odgovornosti delavcev ene ali druge strani. Konkretno je potrebno napisati, da se za izvedbo te naloge vrše sestanki vsak torek v tednu ali enkrat mesečno, da jih sklicuje ta in ta, udeležba pa je obvezna za te in te delavce. Na ta način se delno določa način spremljanja izvedbe posameznih nalog in del, ugotavlja opravljeno delo in lahko tudi objektivno delovni prispevek skupin ali posameznikov. Želimo pa še enkrat opozoriti, da gre tu za obojestransko odgovornost ter neredko tudi za obojestransko ugotavljanje delovnega prispevka.

Prav gotovo v tem hitrem sprehodu nismo navedli še drugih pomanjkljivosti in s tem možnosti za izboljšanje poteka in vsebine svobodne menjave dela v okviru organizacij združenega dela. Naučili pa smo se ali vsaj bolje spoznali pa smo že prej navedeno pravilo, da je za dober program, ki naj resnično prispeva k učinkovitosti delovnega procesa v temeljnih organizacijah, potrebno odprto in odgovorno sodelovanje obeh strani.

Miran Mihelčič
(Gospodarski vestnik, 22. februarja)

Železarski globus

ROMUNIJA

Letos v juniju je pričela v največji romunski železarni Galati obratovati tretja naprava za kontinuirno vlivanje slabov. Ima dve žili in lahko vliva slabe široke 1300 do 1700 mm in debele 200 do 300 mm. Letna proizvodna zmogljivost vseh naprav za kontinuirno vlivanje slabov v tej železarni presega milijon ton, proizvodnja surovega jekla pa je šest milij. ton.

TURČIJA

Turške železarne predvidevajo, da bodo letos uvozile precej več železarskih surovin in polizdelkov kot leta 1977. Uvoz ingotov, blumov, slabov in nekaterih valjanih izdelkov bo dosegel v tem letu 1,3 milij. ton, kar bo za 500.000 ton več kot v preteklem letu. Letos bodo uvozile tudi več jeklenega odpadka in grodlja.

PO SLEDOVIH ČRNE ROKE

JOŽE VIDIC
PRVE ŽRTVE ČRNE ROKE NA JESENICAH 21

Zato, ker je prišla v partizane šele septembra 1943. leta in je z drugimi novinci prisegla partizanski vojski. Prisegli so v taborišču minerskega voda.

»Ne poznam poti do tja,« se je upirala in mislila, le kdo bi se znašel v tistih gostih gozdovih.

»Ne boj se,« jo je bodril, »saj bodo šli Nemci s teboj. Trepetala je od strahu! Nemci za menoj, pred menoj partizani. Zdaj sem v kaši.

Komandir minerskega voda na Mežaklji je bil narodni heroj Andrej Žvan-Boris, gorenjski prvoborec, ki je marca 1945. leta padel na vrhu Porezna. Bil je previden in je le redkim dovolil vstop v taborišče.

Dva ali tri dni kasneje je Soklič spet prišel v Kranj in rekel Maruški: »Ne bo ti treba na Mežakljo. Minerski vod se je premaknil drugam.« Sodeč po teh besedah, so imeli plavogardisti in gestapo še enega ali več agentov med partizani.

Čez štirinajst dni sta prišla k Srakarju v Kranj gestapovca Druschke in Steiger ter aretirala partizankó. Odpeljala sta jo v begunjske zapore. Vse, kar je povedala Sokliču, so že vedeli. Med štirimi stenami je Maruška razmišljala o dvojni igri Sokliča in Trojarja.

Organizator bega Janko Trojar se je nekaj časa skrival pri svoji sestri Vali na Javorniku. V strahu za življenje je večkrat menjal stanovanja.

Po Trojarjevem dezerterstvu je bilo med ilegalci in legalci napeto. Kurirji so tekli sem ter tja in prenašali pomembna sporočila.

Član jeseniškega okrožnega komiteja KPS Anton Ambrožič-Božo je 10. januarja 1944. leta prisopihal v vosovsko taborišče: »Tovariši, Trojar ima spisek sedemdesetih naših sodelavcev in grozi, da ga bo izročil gestapu. Pozna našo organizacijo, zveze, taborišča, funkcionarje, kurirje, kurirske steze in karavle. O tem smo govorili na seji okrožnega odbora OF in na seji komiteja. Vaša naloga je, da ga čimprej spravite s poti.«

»Čez tri dni bo mrtev,« je odločno izjavil Ronko. »Morda še prej,« je dodal Srgon. »Ej, nikar tako ne hitita z roki,« se je vmešal načelnik Živan, »saj sploh ne vemo, kje stanuje. Zadnje dni je menda spal doma. Kaj če je menjal svoj brlog.«

Vosovci so se takoj povezali s svojim zaupnikom Tigrom. Pred vojno, ko je bil Janko Trojar trgovec na Dolenjskem, se je tam sprijateljil s Stankom Jelenom. Pozneje je Janko povabil Jelena na Jesenice in mu priskrbel službo v železarni. Bila sta prijatelja in sta drug drugega obiskovala.

Ko je bil Trojar še v partizanih na Mežaklji, je Jelen brez njegove vednosti začel sodelovati z vosovci pod ilegalnim imenom Tiger.

»Z Živanom in Srgonom sem bil na zvezi zadnje dni novembra 1943. leta. Z menoj je šla tudi žena,« mi je pripovedoval Tiger, »dobili smo se v mraku nad Erlahovo žago na Jesenicah. Pogovor se je sukal samo okrog Janka. Na vsak način ga moraš izslediti, mi je zabičal Živan. In dobro si zapomni te besede, je resno pripomnil Srgon. Poizvedi, kje je, kam hodi, s kom se druži, kje stanuje, kje se hrani, kako je oblečen, kako je oborožen, mi je našteval Živan.

Sprva nisem vedel, kje je Janko. Potem se mi je sreča nasmehnila. Nekega dne sem srečal Jankovega očeta, ki me je povabil domov. Pridi, Janko je doma, je rekel.

Vabilo je bilo dobrodošlo. Starši Janka Trojarja so stanovali v Ažmanovi hiši blizu železarskega industrijskega centra (ŽIC) na Jesenicah, se pravi blizu železarne. Pridem, se usedem na blazinjak in tedaj se na vratih prikaže Janko. Bil je zelo previden.

Da vidiš, kakšne svinjarije se dogajajo v partizanih, je začel pripovedovati in naštevati razloge, zaradi katerih je zapustil partizanske vrste. Njegove besede so zvenele kot opravičevanje. Vse komuniste je treba pobiti, je izbruhnil. Bodo že videli hudiča. Poglej, tu imam spisek nad petdeset aktivistov OF. Samo skušajo naj se nad kom maščevati. Takoj ga bom izročil gestapu. To bo lov, da si bodo zapomnili.

Boš sodeloval z nami? me je znenada vprašal s povsem umirjenim glasom. S kom vendar, sem ga vprašal. Kaj ne veš za našo organizacijo? Mi smo pripadniki kraljeve vojske, četniki. Še so naši zaupniki v partizanih. Še nas bodo obveščali, kaj se dogaja v gozdovih. Premislil bom, sem dejal ob slovesu.

O najinem pogovoru sem poročal Živanu. Kaj sploh razmišljaš, takoj se vključi v njihovo organizacijo, je dejal Živan.

Janko me je vsakič pričakal s pištolo v rokah. Nikomur ni zaupal. Previdno, da ne bi kaj posumil, sem dejal: Morda imaš pa le prav. Komunizem ni za naše kraje. Sicer pa niti ne vemo, če so Rusi zadovoljni s tem režimom.

Čutil sem olajšanje. Na Jankovem obrazu sem opazil izraz zadovoljstva. Posrečilo se mi je. Izročil mi je šop letakov plave garde. Raztrosi jih po mestu, je dejal.

Še isti večer sem bil za Erlahovo žago na zvezi z vosovci. Pokazal sem jim letake. Zdaj sem v precepu, sem zagodrnjal. Naj me kdo vidi s temi letaki in prijavi partizanom, pa bom pečen za oni svet. Saj razen vas nihče ne ve, da to delam po vaših navodilih. Najrajši bi kar pojedel te letake.

Kaj bo, če me zalotijo Nemci? Jankov oče me bo kontroliral, če sem jih res raztrosil. Naj delam propagando za plavogardiste?

Potolaži se, me je miril Živan. Nekaj letakov raztrosi okrog Žvannovega mostu, druge pa vrzi čez most v vodo. Rečeno, storjeno. Letaki so zaplavali po Savi.

Ko boš trosil letake, se ne boj Nemcev, boj se partizanov, me je poučil Janko. Mi sodelujemo z Nemci proti partizanom. A tako, sem si mislil in zasovražil sem takšne izdajalce, kakršen je bil Trojar.

Svoje politične nazore je Janko vsilil samo staršem, ne pa tudi sestri in bratoma, ki sta ostala v partizanih.«

Še vedno je uganka, s katerim partizanskim funkcionarjem v bohinjski okolici sta imela Trojar in Soklič zvezo. Najbrž je bil ta zveza sekretar rajonskega komiteja KPS za Bohinj Valentin Sušnik-Gaber z Nomnja. Že pred vojno je bil pristaš klerikalne stranke. Partizanom se je priključil 1941. leta. Odkar je 1943. postal sekretar, so gestapovci iz dneva v dan zapirali zavedne Bohinjce. Aretirali so skoraj vse člane rajonskega komiteja, ki so živeli doma. Vosovci so Gabra začeli sumiti šele, ko je le-ta vztrajno branil člana rajonskega komiteja Janeza Iskro. Iskra je v begunjskih zaporih nagovarjal zaprte člane komiteja, naj vse priznajo, ker Nemci tako ali tako vse vedo. Vosovci so to zvedeli in ga brez Gabrove vednosti aretirali. Na zaslišanju je priznal svojo krivdo in povedal za imena še dvanajstih sodelavcev. Vsi so bili kaznovani. (Mile Pavlin, V ognju in snegu, zavod Borec 1963, str, 33.)

Spomladi 1944. leta so aretirali tudi Gabra in ga poslali na pokrajinski komite na Jelovico. Na presenečenje vosovcev mu je uspelo prepričati člane pokrajinskega komiteja, da je nedolžen in žrtev sumičenja. Zaradi raznih drugih napak so ga poslali v neko brigado za navadnega borca, a je kmalu napredoval za četnega komisarja. Dve leti po vojni so ga spet zaprli, a je pobegnil iz zapora in prek meje v Ameriko.

Tragedijo tretjega bataljona Prešernove brigade 15. decembra 1943. leta na Pokljuki, ko je v Lovčevem hotelu in okrog njega padlo okoli 80 borcev, pripisujejo izdaji Gabra. Res je, da so odkrili tudi druge izdajalce in jih kaznovali že med vojno, toda najtežje breme izdaje je odnesel Gaber prek meje.

Brez dvoma gre za belo in plavogardistično zaroto v Bohinju. In če vemo, kje je bilo vodstvo te organizacije, ni težko povezati množičnih aretacij v Bohinju in tragedije bataljona Prešernove brigade na Pokljuki (bila je okrog mesec dni po Trojarjevem begu) z zločinsko dejavnostjo Gabra, Trojarja in Sokliča.

Niso nam povsem znani odnosi med Trojarjem in gestapom. Trojar se je po begu skrival tako pred Nemci kot pred partizani. Je bilo skrivanje pred Nemci le pretveza za druge dezerterje? To je vprašanje, ki nanj ni mogoče odgovoriti. Če z gestapom res ni imel zveze in je v srcu mislil, da je četništvo res edina zakonita vojska v Jugoslaviji, potem je bil otroško naiven. Zakaj? V tem primeru je verjel, da Soklič dela le za četništvo, za gestapo pa le toliko, kolikor je to potrebno za organizacijo. Le nekaj dni po Trojarjevem begu je bila na Mežaklji velika nemška hajka. Člane okrajnega odbora OF in komiteja KPS so podili sem ter tja po gozdovih. Mladi jeseniški hokejist Slavko Markovič je bil šele tri dni v partizanih, ko se je začela hajka. Padel je 25. novembra 1943. leta na Mežaklji, star komaj sedemnajst let, in tretji dan partizanstva. Padla sta še dva borca, in sicer 23-letni Peter Dežman iz Dupelj in neki Bohinjec.

Izdaja ima verjetno naslednji vrstni red: Trojar je Sokliču povedal, kje imajo terenci taborišče na Mežaklji. Soklič je to javil na gestapo in hajka se je začela. Lahko je še kdo drug izdal taborišče, toda Trojar ima pri tem svoje prste vmes.

Živan je za akcijo na Trojarja izbral samo prostovoljce. Javili so se Srgon, ki ga je Živan določil za vodjo, Ronko, Petko, Črtomir in Ljubo. Vedeli so, da naloga ni lahka. Vrata Trojarjevega stanovanja so bila vedno zaklenjena, on pa oborožen. Kako priti brez trkanja v stanovanje, je bilo prvo vprašanje, ki so ga morali rešiti. Janko je bil namreč pripravljen streljati kar skozi zaprta vrata na vosovce, saj je vedel, kaj ga čaka.

»Pogovoriti se moram s Tigrom,« je dejal Srgon in zapustil taborišče.

Nadaljevanje

Beli Bog, ki je sedel ob njem, se je stresel — v nobenih očeh še ni videl toliko sovraštva. Joj, podaril bi mu vso svojo ljubezen, vso toplino — za človeški pogled.

»Tiste preklemane eritrocite hočejo. Oh, srce moje, daj mi kavico, pa še jabolčni sokec? Nekaj bi kupila — šminko, pa to, za njega kravato . . .«

»Kam, kje te tišči? Kaj zavraga to meni praviš,! pijanka neumna! Mar ne vidiš, koliko dela imam!«

— — —

Komaj, komaj je privlekel copati k ZIDU. Tam je obstal, čemeče gledal v pod, kot bi ne bilo pred njim sto ljudi, čakajočih na njegovo predstavitev. Na pomoč mu priskoči doktor Cof.

»Stvari se same po sebi urede, če je človeku do tega,« in čez nekaj trenutkov: »Otrin, ali tako radi stojite pred ZIDOM?«

Po morečem oklevanju Otrinu pricurlja iz ust:

»Tehnik sem. Pred poroko nisem pil. Nekega dne mi je bilo dovolj. Zložil sem kovček. Odšel sem v Berlin. Na postaji . . .,« so se izgubljale besede. Predstavitev je začel natančno tako kot prejšnje. Vsi so vedeli, kam to pelje, čeprav so pred nekaj minutami upali v njegovo izpoved.

Kljub izigravanju je Cof z istim tonom segal v izgubljeno pripoved:

»Česa vam je bilo dovolj? Otrin, nas ne zanima zlaganje vaših kovčkov. Dva meseca ste že tu, slišali ste že nič koliko predstavitev, menda já veste, zakaj se zdravite? . . . Kaj misli skupina?« se ozre po navzočih.

Vstala je sestra Geli, Geli vodi skupino, v kateri se zdravi Otrin.

DOKTORJEVA METODA 5
PLANTAN

»Storili smo, kar je bilo v naših močeh. V skupini se je predstavil nezadovoljivo, pravi, da bi si rad našel službo. Njegovo stanje je morda malenkostno boljše, kljub temu mislimo, da je njegova groza nad preteklostjo močno prisotna in smo spričo njegovih reakcij nemočni.«

Zopet molk.

»Na postaji me je čakal,« momlja predse Otrin, kot bi ne vedel prav, zakaj mu segajo v besede.

Cof se je sedaj udobno namestil in ga ponovno prekinil, čutil je, kako naglo se Otrin pogreza vase:

»Dobro. Časa imamo na pretek. Dva dni, če bo potrebno.«

»Niti do besede ne pridem! Potem pa ravite nekaj o prikrivanju!« izbruhne Otrin.

»Vi samo izvolite,« potrpi Cof, medtem ko Otrin nadaljuje z obešenjaško igrico.

»Po dveh letih sem se vrnil domov . . .«

»Ni res. Policija vas je privedla.«

»Kako naj govorim? Za vsako mojo besedo pravite, da je laž! O čem naj govorim, da vam bo všeč?«

Cof, ki ni trpel okrašenih preteklosti, se je odločil sprejeti izziv. Vstal je:

»Kako je bilo vam všeč, kako gledate na to, da ste hoteli zadaviti ženo! Kako gledate na to,« je začel kričati, »da so vas otroci gledali pijanega, usranega, zamazanega!«

»Vi me sovražite, gledate me kot sam vrag,« se razživi Otrin: »Kaj ste med vsemi pijanci našli ravno mene za izživljanje?«

Beseda pijanci je povzročila nemir v dvorani.

»Tišina,« so grmele Majerjeve pesti nad mizo. Doktor Cof pa je gledal po navzočih:

»Kdo ima avto? Emil, vi veste kje stanujega njegova žena, pripeljite jo in otroke hočem tukaj! Dovolj je tega.«

Emil se odpravi k vratom, dregnil ga je Otrinov hreščeči glas poln studa, poln groze: »Nobene bande!, nobenih pankrtov nočem videti!«

»Pankrtov, pankrtov . . . Kaj se mu meša?« se čudijo človeku pred ZIDOM.

»Pankrtov, ja! Nisem se prišel zdravit, da bi si spet te hudiče nakopal na glavo!« jim odgovarja Otrin, ki je, vsem se je zdelo, prvič dvignil težko glavo ter jih pogledal kot bi se bil pravkar prebudil iz morastega sna.

»Bedna, nizka je vaša miselnost,« ga ustavlja Cof.

»Saj ste jo zadnjič slišali, kurbo! Ne potrebujem nikogar!« se brani Otrin. Rad bi se odlepil od ZIDA, toda bližnji pacienti ga zadrže. Potem se nasloni na ZID in s težko sapo dopoveduje: »Zgrešena pot, prišel sem se zdravit' med norce! Nisem zgubljen! Zakaj me držite? Zakaj zijate in rjovete vame!? Kdo ste vi? Kdo vam je dal pravico? Zakaj me mučite? Nisem vedel, le kako dovolijo trinogom samovoljno upravljanje z ljudmi? Pustite me vendar! Podelanci! Bojite se tegale,« pljune na Cofa, pri tem pa se otepa rok, ki ga ne puste proč od ZIDU.

NOVEMBER NA OTOKU CRESU
EDO TORKAR 7

Streslo me je, ko sem gledal te visoke penaste valove, sivo morje pod sivim nebom, med njima pa veter, ki diši po dežju. Že spet sem se zaslišal, kako se nagovarjam: Ti, mornar preko sedmero svetovnih morij, samostni hodec preko planin, borilec z vetrom in snegom, izzivalec volkov, ki ti je pustolovščina skorajda poklic — ti se pravzaprav bojiš resnične pustolovščine in resničnega tveganja. Bojiš se soočiti z nevarnostjo. Rojen si v znamenju leva, rad bi kraljeval na tem svetu, a za to ti manjka nekaj bistvenega: brezbrižnost in pogum. Preveč si zagledan sam vase, sam sebi se zdiš preveč dragocen (pha!), da bi se izpostavljal. Le kako boš potem kralj, zmaguje zmeraj samo tisti, ki se izpostavlja, ki se UPA izpostavljati . . . Če bi zdaj vzel tale čoln in odveslal skozi vihar na ono stran, tudi če bi prišel na pol mrtev tja . . . tudi, če bi me sredi poti pogoltnilo morje in ne bi nikdar prišel na Krk — potem bi v resnici imel pravico do kraljevanja. — Tako pa je nimaš. In je tudi ne boš imel, dokler boš podlegal strahopetnosti in otopelosti.

Obrnil sem pogled proč od morja, preveč lepo in mogočno se mi je zdelo, da bi ga smel gledati.

Iz Meraga sem se spet zagrizel nazaj gor v skale, z grenkim okusom v ustih; ta vzpon je bil pravzaprav beg. Zakaj se med toliko možnosti, ki so nam dane na tem svetu, zmeraj odločamo za najvarnejše in najudobnejše? Zakaj ne za najdrznejše in najlepše?

Ko sem prišel na vrh, sem v majhni kotlinici naletel na cerkev Sv. Vida. Od daleč se mi je zdela kot ovčji hlev in tudi, ko sem prišel bliže, nisem imel nič boljšega vtisa. Notranjost je bila umazana in polna ovčjih »bobkov«, na to, da je bil to nekoč božji hram, spominjajo le še zašiljena gotska okna in vrata, in polomljene klopi v notranjosti.

Pot se mi je nekako izgubila izpod nog. Šel sem kar po izsušeni strugi potoka dol proti zalivu. Iz višine se je lepo videlo, kako se je sorazmerno z globino morja v zalivu spreminjala njegova barva. Na začetku, kjer je bilo morje najplitkejše, je bilo mlečno zelene barve, potem pa zeleno, temnozeleno, modro, temnomodro, in tam daleč na obzorju že kar črno — ker se je navzelo barve črnih oblakov nad seboj. Že od daleč je bilo slišati silovito bučanje v zalivu. Kot da bi se v ta mali zalivček zaletavali vsi svetovni oceani.

Računal sem na to, da bom spodaj pri obali naletel na kakšno dobro pot, ki bi me hitro pripeljala nazaj do mesta Cresa, pa sem se pošteno uštel. Poti nisem našel nobene, še stezice ne, in ko sem s pomočju busole in specialke določil svojo stojiščno točko, sem ugotovil, da nisem na zahodni obali otoka, kjer leži Cres, ampak še zmeraj na vzhodni — le da v drugem zalivu. To me je nekoliko potrlo, saj se je sonce že nagibalo v zaton, pred menoj pa je bila še dolga pot na zahodno obalo.

Nič ni pomagalo — moral sem se zagristi nazaj v hrib (že tretjič ta dan!) Kamen se mi je odvalil od srca, ko sem prišel na vrh in dosegel cesto.

V zapiskih, ki sem jih delal med potjo, in iz katerih oblikujem zdaj tale potopis, piše za ta dan naslednje: »Torek, ob poldrugih popoldne: barva zemlje, morja in neba, njihov medsebojni vpliv, prostor, po katerem se razlivajo, njihov vpliv name. Opišite to!

S temi abstraktnimi in brezobličnimi napotki si pri najboljši volji ne morem nič pomagati. Zato je najbolje, da jih kar odmislim in pišem mimo njih.

Spomnim se, da so me tisto popoldne navdajali podobni občutki, kot pred leti, ko sem kot mornarski vajenec plul z ladjo okoli sveta in sem v popoldnevih in večerih slonel na palubi in gledal barve morja in neba (in zemlje, če je bila v bližini). Ko se je ozka in zakajena dolina, v kateri sem dotlej živel, tako zelo odprla in se je nebo, ki sem ga dotlej gledal, kot skozi režo nenadoma razlilo čez vse moje vidno polje in obravnavalo z barvami, ki jih dotlej nisem poznal. Ko sem začuden spoznaval, kaj vse se lahko dogaja v območju ene same barve, modre, recimo, ali sive, in kaj šele če pride več barv skupaj, kar se je zvečer pogosto dogajalo na Indijskem oceanu, pa tudi na Atlantiku — ampak to samo, kadar so bile nevihte in v času pred ali po nevihtah. In oblaki, ki sem dotlej poznal samo njihovo spodnjo, plosko stran, so mi takrat kar naenkrat pokazali svoje boke in svoja sedla. In kaj vse se je dogajalo z vsemi temi oblaki, kako so se krotovičili, kako so se trgali, kakšne boje so bili med seboj, kakšne ljubezni in sovraštva so se dogajala med njimi!

In vse to, kar se mi je takrat dogajalo po svetovnih oceanih, se mi je ta večer še enkrat zgodilo na otoku Cresu. Samo, da sem bil zdaj že starejši, da mi ni bilo več dvajset, ampak petindvajset let in da stvari, ki se dogajajo na nebu zdaj že zdavnaj nimajo več takšne teže, kot so jo imele takrat. V Tujcu Charlesa Baudelaira, ki na vprašanje: »Ej, kaj pa vendar ljubiš, čudni tujec?« odgovarja »Ljubim oblake . . . oblake, ki romajo . . . tam doli . . . tiste čudovite oblake!« zdaj ne morem več spoznati samega sebe.

Tema me je ujela, še preden sem pred seboj ugledal luči mesta Cresa.

(Nadaljevanje

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 38. seji, 19. februarja obravnaval poročila o delu oddelka za ljudsko obrambo, odseka inšpekcijskih služb, davčne in geodetske uprave, občinskega sodišča, postaje milice, sodnika za prekrške, javnega pravobranilstva Gorenjske in poročilo družbenega pravobranilca samoupravljanja za 1978. leto. V obravnavi je bil tudi predlog družbenega dogovora o usklajevanju davčne politike v 1979. letu, poročilo o delu in programu iniciativnega odbora za ustanovitev stavbno zemljiške skupnosti Radovljica, osnutek statuta stanovanjske zadruge Dom, poročilo komisije o plinifikaciji, dopolnilo programske naloge prometne ureditve središča Bleda, predlog o postavitvi inšpektorja na žičnicah v občini ter poročilo o sklepih komisije za ugotavljanje posledic januarskega neurja in poplav v občini.

– – –

Predsedstvo skupščine občine Radovljica je na zadnji seji, 19. februarja sklenilo, da bo 8. seja družbenopolitičnega zbora 6. marca, naslednji dan, 7. marca pa bosta na ločenih sejah zasedala tudi zbora KS in združenega dela. Vsi zbori bodo potrjevali zaključni račun občinske skupščine za 1978. leto ter obravnavali osnutek republiških zakonov o usmerjenem izobraževanju, o osnovnem šolstvu ter o vzgoji in varstvu predšolskih otrok. Predvideno je tudi, da bodo potrdili družbeni dogovor o uskladitvi davčne politike za 1979. leto.

– – –

Predsedstvo OK SZDL Radovljica je na 29. seji, 20. februarja ocenilo izvajanja akcijskega programa javnih obravnav in poročil osnutka programa usmerjene stanovanjske gradnje v občini za obdobje 1979–1985 in osnutka samoupravnih aktov za ustanovitev stanovanjske zadruge. Na seji so sprejeli rokovnik za izvedbo volitev v predsedstvo SFRJ in SR Slovenije v katerem so določeni datum sklicevanj izvršnih odborov in temeljnih kandidacijskih konferenc v KK SZDL, sklepna seja OK SZDL ter občinska kandidacijska konferenca, ki bo predvidoma 12. marca. Razen tega so na seji potrdili kadrovsko sestavo novih koordinacijskih odborov za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito ter za ohranjanje in razvijanje revolucionarnih tradicij.

– – –

Komite OK ZK Radovljica je na 13. seji 22. januarja ocenil organiziranost in delovanje družbene samozaščite in uresničevanje nalog ljudske obrambe v letu 1978 ter plan za 1979. leto. Obravnavali so tudi poročilo in ugotovitve družbenega pravobranilca samoupravljanja za leto 1978; potrdili zaključni račun OK ZK za 1978 ter spregovorili o tekočih nalogah komiteja in drugih organov OK ZK.

– – –

Na skupnem sestanku vseh predsednikov KK SZDL, ki ga je po rokovniku volilnih opravil sklicalo predsedstvo OK SZDL 21. februarja so podali kratko oceno opravljenih volitev v vseh 20 krajevnih organizacijah SZDL nato pa so spregovorili o pripravah na letošnjo vseslovensko akcijo ljudske obrambe in družbene samozaščite »Nič nas ne sme presenetiti« in v zvezi s tem naloge SZDL. Dogovorili so se tudi o nalogah v zvezi z volitvami članov predsedstva SRS in SFRJ, ki jih morajo opraviti v vseh KK SZDL do 6. marca. Predsedniki KK so bili seznanjeni tudi z akcijo za razširitev planinskega doma na Kredarici, o pripravah na letošnje praznovanje dneva žena, o merilih za podelitev krajevnih priznanj SZDL in bronastih značk OF ter s predlogi za podelitev letošnjih občinskih priznanj OF.

– – –

Na Bledu je bila 16. februarja 8. seja predsedstva občinskega sveta ZSS Radovljica, na kateri se je poslovil dosedanji predsednik Marjan Vrabec, ki odhaja na novo dolžnost. Na seji so spregovorili o poteku akcije političnih ocen uresničevanja zakona o združenem delu, o akciji ocene gospodarjenja v TOZD in OZD za 1978 ter zaključnih računih. Udeleženci so bili seznanjeni s poročilom družbenega pravobranilca samoupravljanja ter z realizacijo finančnega načrta OS ZSS Radovljica za 1978. leto. Obravnavali so tudi več kadrovskih vprašanj med drugim tudi program volilnih opravil za volitve novih članov predsedstva SFRJ in SRS, predlog imenovanja pripravljalnega odbora za ustanovitev kluba samoupravljavcev ter predlog kadrovske zasedbe v razne organe občinskih DPO.

– – –

Iz sredstev proračuna občinske skupščine Radovljica so v 1978. letu prejele za ureditev svojih prostorov KS Mošnje 144.000 din, KS Podnart in Ribno po 80.000 din in KS Ljubno 60.000 din.

– – –

Izvršni odbor krajevne organizacije ZB NOV Radovljica, ki sodi med najštevilnejše v občini, je na zadnji seji prejšnji teden razpravljal o določilih novega statuta ZZB NOV in sprejel letni program dela. Med najpomembnejše naloge, ki jih namerava odbor letos opraviti je izvedba problemske razprave o problematiki borcev, ki niso vključeni v aktivnost krajevnih in drugih DPO. V tej zvezi bodo organizirali razgovor s posameznimi borci ter okroglo mizo. Ker je odbor dobil svoje prostore v domu upokojencev na Ljubljanski c 4, bodo odslej redne uradne ure v pisarni ZB NOV vsako sredo in petek od 9. do 12. ure. Letos bodo zagotovili specialistične zdravstvene preglede za vse borce, sprožili bodo akcijo za nove naročnike glasila ZZB NOV »TV. 15« in organizirali pisanje kronik. Predvidene so tudi razne proslave in prireditve, ki jih bo KO ZB NOV pripravila skupaj s KO SZDL in OO ZSMS.

– – –

Na 1. seji novoizvoljene delagatske skupščine KS Bohinjska Bela, 8. februarja, so za predsednika izvolili Maksa Belšaka, za podpredsednika Ludvika Knafeljna in za predsednika sveta KS ponovno Jakoba Pretnarja. Na seji so izvolili šestčlansko komisijo KS za komunalno urbanistično ureditev kraja, petčlansko komisijo za zdravstvo in socialno skrbstvo, petčlansko komisijo za kulturo, telesno kulturo in rekreacijo občanov ter komisijo za prostorsko planiranje. Sprejeli so tudi okvirni program dela sveta KS za 1979. leto.

– – –

Na 8. seji skupščine občinske zdravstvene skupnosti Radovljica v začetku februarja so delegati med drugim ugotovili, da zdravstveni domovi v občini pri predpisovanju zdravil precej odstopajo od poprečja porabe zdravil v drugih gorenjskih občinah. Sprejeli so sklep, da se izdelajo statistični podatki o porabi zdravil, ki morajo biti strokovno utemeljeni. V vseh zdravstvenih TOZD pa bodo izdelali program stabilizacijskih ukrepov v zvezi s predpisovanjem in porabo zdravil.

– – –

V vseh KS radovljiške občine je v javni razpravi osnutek odloka o pokopališkem redu, ki ga je sprejel na osnovi pripomb statutarno pravne komisije izvršni svet OS na prvi februarski seji. Izvršni svet je razen tega sprejel tudi predlog odločbe o ustanovitvi novega dela pokopališča v Radovljici, ki ga morajo sprejeti tudi zbori občinske skupščine. Bistvo odloka je, da bo v mestih upravljalec pokopališč komunalno gospodarstvo, v drugih krajih pa ga določijo sveti KS. Novost je tudi uporaba mrliških vežic, kjer so zgrajene, kamor se bodo odslej obvezno polagali umrli.

– – –

Disciplina voznikov in spoštovanje cestnoprometnih predpisov na območju radovljiške občine Radovljica v 1978. letu ni bila zadovoljiva. Vse preveč je kršiteljev zaradi vinjenosti, prekoračitve hitrosti, nepravilnega prehitevanja pa tudi voženj brez dovoljenj. To najbolje potrjujejo podatki, da so delavci postaje milice Radovljica v 1977. letu poslali sodniku za prekrške 619 predlogov za uvedbo postopkov o prekršku, lani pa se je število prijav povečalo že na 997. To kaže, da represivni ukrepi in kaznovalna politika proti kršiteljem še vedno ne dosega svojega vzgojnega namena.

Izobraževalna skupnost občine Radovljica je po zaključnem računu za 1978. leto izkazala 78,774.232 din prihodkov in 76,471,420 din odhodkov. Po sklepu svoje skupščine je presežek iz bruto OD v višini 2,192.072 din odvedla namensko kot soudeležbo pri izgradnji muzeja Tomaža Godca in družbenega doma v Bohinjski Bistrici, 110.738 din iz neporabljenih prihodkov pa bo poračunala za kritje svojega programa v 1979. letu

– – –

Spričo nove samoupravne organiziranosti so v Elanu Begunje sklenili, da bi za boljše in vsestransko informiranje delavcev organizirali informiranje po TOZD in v skupnih službah. Vse TOZD in skupne službe bodo imele svoje delegate v novem uredniškem odboru glasila Naša smučina. Ti delegati bodo odgovorni za redni dotok informacij iz TOZD in obratno. Ocenili so, da je tudi stari uredniški odbor pod vodstvom Slavka Knaflja svoje naloge opravil zadovoljivo, še več pa pričakujejo od delegatske sestave novega odbora.

– – –

Na volilnih konferencah v vseh sedmih uličnih in dveh vaških odborih SZDL na območju KS Radovljica je sodelovalo v januarju nad 350 občanov. Razen volitev svojih delegatov v KK SZDL in skupščino KS so opravili ob tej priložnosti tudi razprave o dejavnosti KS in KK SZDL, o zbiranju in porabi sredstev samoprispevka za izgradnjo mrliških vežic in novega pokopališča ter o programu KS za obdobje 1979–1980.

– – –

Po zaključnem računu občinske zdravstvene skupnosti Radovljica je bil v 1978. letu ugotovljen presežek dohodka v višini 7,325.000 din. Izvršni odbor skupnosti je zaradi tega predložil združenemu delu, da se za obveznosti pri izgradnji družbenega doma v Bohinjski Bistrici oddvoji 2 milijona din, ostanek presežkov v višini 5,325.000 din pa naj se namenijo za plačilo prekoračenih delovnih načrtov zdravstvenih delovnih organizacij v 1978. letu, za financiranje obnove zdravstvenega doma Bohinj, za nakup rentgenskega aparata na Bledu in novega reševalnega avtomobila.

– – –

Območna SIS za PTT promet Kranj načrtuje v radovljiški občini letos izgradnjo ATC v Kropi in povečanje zmogljivosti telefonskih central na Bledu, Podnartu in Radovljici. Določen je prednostni vrstni red izgradnje krajevnih telefonskih omrežij v Podnartu, v vseh naseljih Bleda, Gorjah, Podhomu, Zasipu, v Ribnem, na Bohinjski Beli, Pokljuki, v Begunjah in Zapužah, Novi vasi, na Posavcu in Otočah, ter v Bohinjski Bistrici, Ukancu, Stari Fužini, Savici, v Srednji vasi in na Brezjah.

– – –

Strokovnjaki zavoda za spomeniško varstvo Kranj so na območju radovljiške občine v 1978. letu ugotavljali stanje in dokumentirali devet grobišč borcev NOB v Bohinju, na Pokljuki, v dolini Radovne do Spodnjih Gorij, na Bohinjski Beli, v Soteski in na Jelovici. Istočasno so dokumentirali 62 spomenikov in spominskih obeležij NOB ter grobišča vojakov v 1. svetovni vojni na Planini na Kraju, Ukancu in v Bohinjski Bistrici.

– – –

V spomin na preminulega revolucionarja, misleca in državnika Edvarda Kardelja so učitelji in učenci glasbene šole v Radovljici pripravili 16. februarja v dvorani radovljiške graščine spominski koncert. Profesorica Sanda Vremšak je najprej spregovorila o osebnosti Edvarda Kardelja, ki je bil tudi velik ljubitelj glasbe in petja, nato pa so instrumentalne in pevske skupine ter solisti izvedli program 18 partizanskih in revolucionarnih pesmi in skladb.

– – –

Izvršni odbor kulturne skupnosti Radovljica je na 8. seji, 14. februarja obravnaval zaključni račun in poslovno poročilo za 1978, predlog programa in finančnega načrta za leto 1979 in predlog kreditiranja izgradnje družbenega doma Jožeta Ažmana v Bohinjski Bistrici. Sklenil je, da bo vse obravnavane dokumente dal v potrditev skupščini obeh zborov kulturne skupnosti, ki je zasedala 26. februarja.

STEKLINA NA GORENJSKEM IN ZAŠČITNI UKREPI

V letošnjem letu se je steklina razširila iz sosednje Avstrije ali Italije na področje občine Jesenice. To nevarno bolezen so doslej ugotovili pri treh lisicah ubitih v Podkorenu, Gozd Martuljku in Belci.

Stekline ne bomo zlahka izkoreninili in v naslednjih letih se bomo morali naučiti živeti na področju okuženem s steklino. Ker je bolezen nevarna tako za človeka, kot za divje in domače živali je potrebno, da dobro poznamo znake te bolezni in način zaščite pred njo. Tako ne bo nepotrebnega strahu ali panike.

Steklina je nalezljiva bolezen, za katero zbole ljudje in živali. Bolezen je smrtna. Povzroča jo virus, ki potuje od mesta poškodbe kjer nastane infekcija po živčnih vlaknih do možganskih celic. Bolna žival ali človek izloča virus s slino, solzami, urinom in mlekom. Okužena žival izloča virus stekline s slino že pred pojavom vidnih znakov bolezni. Virus stekline prenašajo živali predvsem z ugrizom, najpogosteje lisice, psi, mačke in volkovi.

Glede na vrsto živali, preko katerih se bolezen širi, ločimo silvatično in urbano steklino. Pri silvatični – gozdni steklini so glavni prenašalci infekcije lisice in druge mesojede divje živali kot, na primer, jazbec, kuna in pižmovka. Pri urbani – mestni steklini pa sta glavna prenašalca infekcije pes in mačka. Posebna oblika je steklina ptic. Znan je prenos infekcije od steklih ptic in perjadi na človeka in žival. V Južni Ameriki so pomembni prenašalci stekline netopirji, ki so tudi stalni vironosci, to je naraven rezervoar virusa.

V naravi se virus stekline razmnožuje prvenstveno pri mesojedih živalih in nekaterih glodalcih, kot so pižmovka. Dovzetnost živali za steklino je različna. Za okužbo so najdovzetnejše lisice in volkovi. Zbole pa tudi mačke, glodalci, kunci, govedo, psi, ovce, koze, konji in druge domače ter divje živali.

Po inkubacijski dobi, to je času od okužbe do pojava bolezenskih znakov, se začno živali neznačilno obnašati. Postanejo plašne, nemirne, ne ubogajo, se rade skrivajo, grizejo in žro zanje neznačilne predmete. Težko požirajo in se močno slinijo. Z napredovanjem bolezni postanejo popadljive, napadalne in dobe hripav glas. Na koncu ohrome in poginejo. Stekle zveri, zaradi izgube naravnega strahu pred človekom pridejo tudi podnevi v naselja in se puste ujeti. Stekle lisice imajo običajno povešeno spodnjo čeljust, so shujšane, krzno je brez leska in zmršeno. Podobne znake imajo tudi stekle srne, kune, jazbeči, divje svinje in jeleni.

Med živalmi ste steklina lažje širi, če so gosto naseljene. Če je gostota lisic, pižmovk in za steklino sprejemljivih živali zmanjšana, je tudi možnost širjenja stekline manjša. To je tudi namen »Odredbe o ukrepih za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje stekline«, da z redčenjem in uničevanjem lisic, pižmovk, potepuških psov in mačk zavremo širjenje te nevarne bolezni.

Clovek nima nobene vloge pri širjenju stekline, je le slučajni člen. **Ne zboli vsak, ki ga je ugriznila stekla žival, kdor pa zboli za steklino umre.** Za sedaj ne poznamo nobenega uspešnega zdravila. Edina zaščita, ki pa ni vedno uspešna, je cepljenje proti steklini čimprej po poškodbi.

Oseba, ki jo je ugriznila, opraskala ali drugače poškodovala stekla ali na steklino sumljiva žival, se mora ravnati po naslednjih navodilih:

– poškodovano mesto se mora temeljito izpirati z vodo in milom, detergentom in vodo ali samo z vodo. Namen tega je, da odplaknemo iz rane viruse stekline, ki se še niso dokončno vezali na živčne celice,

– poškodovanec mora takoj k zdravniku, da mu oskrbi rano in ga napoti v antirabično ambulanto na zavodu za socialno medicino in higieno v Kranju,

– v antirabični ambulanti se odločijo za cepljenje poškodovanca ali za nadzor živali, ki je poškodbo povzročila.

Odločitev glede cepljenja je odvisna od obsega in mesta poškodbe, ter vrste in obnašanja živali, ki je poškodba povzročila. Izpolni se prijavni list, ki obsega poleg drugega tudi podatke o vrsti živali, ki je poškodbo povzročila, ter naslov lastnika živali. Dogaja se, še posebno če gre za psa, da poškodovanec zaradi morebitne zamere noče povedati naslova lastnika živali. Upamo, da se to ne bo več dogajalo, saj bomo morali v takem primeru poškodovanca cepiti, kar pa zanj ni povsem nenevarno. Opis psa ali druge živali ter naslov lastnika pošljemo veterinarski službi, ki opravi trikraten ogled živali in nas obvešča o njenem zdravstvenem stanju. Če veterinar ob pregledu ugotovi znake sumljive za steklino, se poškodovanca takoj pokliče v antirabično ambulanto in cepi. Če veterinar tudi po trikratnem pregledu ugotovi, da je žival zdrava se poškodovanca ne kliče na cepljenje.

Lastnik sam ne sme ubiti ali odtujiti živali, ki je povzročila poškodbo človeku. Če to stori, onemogoči veterinarski nadzor in škoduje poškodovancu. Če pa se to le zgodi, mora povedati kam je žival oddal ali zakopal. Glavo ubite živali se pod nadzorstvom veterinarja izkoplje in pregleda v laboratoriju. Sumljive živali se ne sme streljati v glavo, ker s tem uničimo možgane, v katerih iščemo virus stekline. Veterinarski nadzor seveda ni možen, če gre za žival brez lastnika ali divjo žival.

Pri vseh težjih ranah ali neizzvanih ugrizih divjih živali, ali pri ugrizih v vrat ali glavo, ter pri ugrizih steklih živali se mora takoj pričeti s cepljenjem proti steklini. Cepivo verjetno deluje tako, da prepreči dostop virusa stekline do možganskih celic.

Še nekaj splošnih preventivnih ukrepov:

– otroci naj se ne igrajo z neznanimi psi ali mačkami in ne z divjadjo (srna, lisica in drugo), ki so zaradi bolezni izgubile naravni strah in lahko zaidejo v naselje,

– ker se steklina prenaša preko sline bolnih živali, trupla poginulih živali ne smemo prijemati z golimi rokami. Sebe in druge zavarujemo, če o sumljivih živalih ali najdbi njihovih trupel obvestimo pristojno veterinarsko službo ali postajo milice,

– z uživanjem mesa s steklino okuženih živali se virus verjetno ne prenaša na človeka, vendar pa mora veterinar meso steklih živali zapleniti. Če ugotovimo ali posumimo, da žival boluje za steklino, zakol sploh ni dovoljen, saj so možnosti infekcije bolj izpostavljeni ljudje, ki imajo opravka z mesom. Tako meso kot mleko takih živali je treba uničiti.

Zavod za socialno medicino in higieno Gorenjske Kranj
dr. ALMA VADNJAL in
dipl. vet. PETER BELHAR

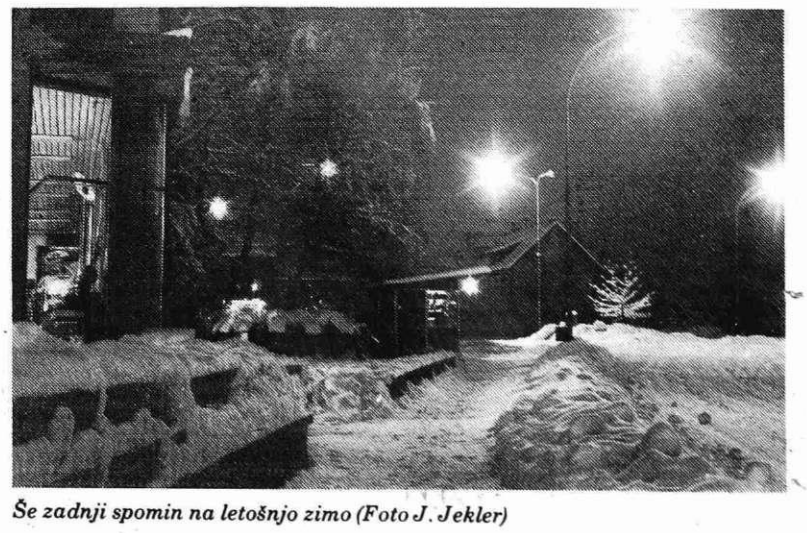

Še zadnji spomin na letošnjo zimo (Foto J. Jekler)

LETNA KONFERENCA DOBRAVSKIH GASILCEV

V soboto, 24. februarja, so zborovali dobravski gasilci in položili račune za bogato dejavnost v preteklem letu. Predstavnikom 87 rednih in okoli 300 podpornih članom so odborniki poročali o izvedeni proslavi 70-letnice obstoja društva, o vzgoji kadrov, nabavi novega gasilskega vozila, o izvedenih tečajih in izpitih za izprašanega gasilca, o tekmovanjih in sektorskih vajah v lanskem letu. večinoma z udarniškim delom članov so obnovili gasilski dom in uredili sejno sobo, oziroma učilnico. Ob pomoči KS, SIS za varstvo pred požari in delovnih organizacij ter zavarovalnice, so uspeli nabaviti manjkajoče obleke, cevi, orodje in inventar za gašenje in sejno sobo, kjer imajo tudi strokovne tečaje. Ta prostor koristi tudi gasilska enota CZ in druge strukture odbora za LO in družbeno samozaščito.

Požarnovarnostni rajon gasilskega društva pokriva celotno KS in to naselja Bl. Dobravo, Kočno in Lipce. Na Kočni je v ustanovitvi gasilska desetina, katero namerava društvo letos opremiti in urediti orodišče. Posebno skrb namenjajo praktičnim vajam in tekmovanjem, saj so v preteklem letu izvedli pet vaj za člane, po devet pa za pionirje mladince ter mladinsko žensko desetino. Dvajset članov, mladincev in celotna ženska mladinska desetina so po dovršenem tečaju na izpitu dosegli naziv »izprašani gasilec«.

Lani so mladinci in pionirji pod strokovnim vodstvom obiskali v tednu požarne varnosti gasilsko brigado v Ljubljani in muzej gasilske opreme v Metliki. Tekmovali so v Mojstrani, Zabreznici, Jesenicah, Završnici in na praznovanju krajevnega praznika ter 70-letnici društva. Pri tem so na Dobravi gasilci poklicne čete iz Jesenic prikazali sodobno gašenje s peno, kar do tedaj še marsikdo ni imel prilike videti.

Tudi delovni načrt za letos je razmeroma zahteven in pod geslom »Nič nas ne sme presenetiti« daje poseben poudarek operativni in preventivni vzgoji, povečanju števila članstva – posebno mladih. Dalje so se obvezali za dokončno ureditev doma in okolice. Redno bodo kontrolirali hidrante, gasilske omarice, sodelovali bodo na tekmovanjih in okrepili delo v delegatskem sistemu, pa tudi proslavam in izletom bodo posvetili določen čas, posebno ob proslavah 60-letnice KPJ in SKOJ.

Kadrovsko je društvo dobro organizirano tako da imajo sedaj dva višja gasilska častnika, šest častnikov in vsega 38 izprašanih gasilcev. S takim operativnim moštvom in rednimi vajami so kos tudi zapletenim nalogam, posebno še z novejšo opremo in novim vozilom.

Svečani del se je zaključil s podelitvijo gasilskih priznanj in plaket za požrtvovalno delo in za 10 do 50 letno delo v društvu, ki jih je društvo prejelo ob 70-letnici obstoja. Za deset let dela je prejelo priznanje 16 članov, za 20 let deset, za 30 let 15 za 40 let trije in za 50 let dela šest članov od katerih pa je bil prisoten le Jakob Sodja, ostalim pa bodo priznanja podeljena doma. Razen tega je bilo razdeljenih tudi šest zlatih in štiri bronaste plakete kot priznanje za delo.

Gasilstvo na Dobravi se je v celoti vključilo v življenje in dogajanja v KS, kar dokazujejo njihove akcije, sodelovanje in delo v DPO in organih KS. Tudi krajani cenijo njihovo delo in »Nič naj jih ne presenetí« tudi v bodočem delu za cilje družbene samozaščite.

LA

KLUB SAMOUPRAVLJALCEV O SVOJEM DELU

Pretekli teden je bila na Jesenicah seja skupščine kluba samoupravljalcev, ki šteje 56 delegatov. Na seji so pretresli lanskoletno delo, obravnavali zaključni račun za preteklo leto, se pogovorili o delovnem načrtu v letošnjem letu, potrdili pa so tudi nekatere kadrovske spremembe v izvršnem odboru kluba.

Delo v preteklem letu kaže, da je klub že dobil svoje družbeno mesto, v letošnjem letu pa si bodo predvsem prizadevali, da bo klub postal metoda in oblika delovanja sindikatov.

O delu v preteklem letu je v razpravi spregovorilo tudi 12 razpravljalcev, med pripombami pa velja predvsem omeniti, naj bi klub popestril oblike medsebojne izmenjave izkušenj, predvsem v posameznih sredinah.

V preteklem letu je bilo v izobraževanje, ki ga je pripravil klub jeseniških samoupravljalcev, povabljenih 1333 delegatov, vabilu pa se je odzvalo 630 delegatov ali več kot 47 odstotkov vabljenih. Boljši je bil odziv v lanskem prvem polletju, več kot 55 odstotkov, kot pa v drugem.

Program za letošnje leto je pripravilo šest komisij, kolikor jih deluje v okviru kluba, ki zajemajo: družbenopolitično izobraževanje, krajevno samoupravo, samoupravne interesne skupnosti, dograjevanje normativnih aktov, dograjevanje dohodkovnih odnosov ter izmenjavo izkušenj.

Prihodnji mesec bo klub pripravil predvidoma tudi tri razgovore za okroglo mizo, in sicer: o mestu in vlogi poravnalnih svetov delitvenih razmerij v kovinski panogi, predvsem delitvi skladov skupne porabe ter okroglo mizo o normativnem urejanju družbenopolitičnega izobraževanja v organizacijah združenega dela.

Naj ob tem še povemo, da je jeseniški klub samoupravljalcev lani prejel tudi priznanje in plaketo združenja klubov samoupravljalcev Jugoslavije.

Rk

PRED DNEVOM ŽENA

Prihodnji teden bomo slavili mednarodni dan žensk – 8. marec. To je dan mednarodne ženske solidarnosti v borbi za ekonomsko in politično enakopravnost. Na drugi mednarodni konferenci žensk v Koebenhavnu leta 1910 so na pobudo Clare Zetkin sprejeli resolucijo o praznovanju mednarodnega dne. V tej resoluciji je med drugim poudarjeno, da se praznovanje tega dne organizira v sodelovanju z delavskimi partijami in sindikati zaradi doseganja ekonomske, politične in socialne enakopravnosti žensk.

Prve proslave mednarodnega praznika so bile organizirane leta 1911 v Nemčiji, Avstriji, Danski in Švici pod geslom borba za splošno volilno pravico, leta 1913 pa v Rusiji. Do druge svetovne vojne so imele osmomarčevske proslave v Jugoslaviji značaj borbe proti reakcionarnim režimom, fašizaciji dežele in za politično svobodo. Med drugo svetovno vojno pa je bil glavni namen proslav aktiviranje in mobilizacija žensk v NOB. Po zmagi socialistične revolucije so se jugoslovanske ženske vključile v obnovo domovine, izgradnjo socializma ter borbo za enakopravne odnose med narodi in za ohranitev miru v svetu.

V jeseniški občini so v preteklih letih pripravili osrednjo proslavo ob 8. marcu, letos pa so se odločili, naj bi proslave organizirali v krajevni skupnosti. V pripravah nanje naj bi se krajevne konference socialistične zveze povezale tudi s sindikalnimi organizacijami na določenem območju, v kulturnem programu pa naj bi nastopili otroci iz vrtca, šol in kulturne skupine iz kraja. V ta namen so tudi obvestili vse krajevne skupnosti v občini, naj pripravijo take proslave, na delovnih sestankih pa naj bi se v teh sredinah pogovorili o mestu in vlogi ženske v krajevnih skupnostih, problemih, s katerimi se srečuje in podobnem, tako da bo praznik izzvenel tudi delovno.

Lani so v občini prvič podelili tudi priznanja sveta za spremljanje družbenoekonomskega in političnega položaja žensk. Letos bodo ta priznanja ob 8. marcu podelili drugič, prejelo pa jih bo šest posameznic.

Rk

DRUGA SEJA SKUPŠČINE DELEGATOV KS JAVORNIK–KOROŠKA BELA

V ponedeljek, 26. februarja je bila v prostorih delavskega doma Julke in Albina Pibernik na Javorniku druga seja skupščine delegatov krajevne skupnosti Javornik – Kor. Bela. Poleg delegatov, ki sestavljajo skupščino, so bili na sejo vabljeni tudi vodje posebnih delegacij SIS, vodja delegacije KS v zboru krajevnih skupnosti skupščine občine Jesenice ter predstavniki družbenopolitičnih organizacij v krajevni skupnosti.

Predsednik sveta KS Marjan Tomaš je poročal o delu samoupravnih organov v obdobju med prvo in drugo sejo skupščine. Delegatom je bilo posredovano poročilo o zaključnem računu za leto 1978, ki ga je podrobneje obrazložil predsednik skupščine KS Franc Brelih.

Največ pozornosti so delegati namenili v razpravi nadaljevanju akcije zbiranja sredstev za urejanje in asfaltiranje makadamskih cestišč. Iz poročila, ki ga je prebral predsednik komisije za gospodarska in komunalna vprašanja Niko Praprotnik, je razvidno, da bodo akcijo nadaljevali v posameznih naseljih, namesto predvidenega referenduma. Razprava je pokazala, da bo treba v večji meri kot do slej skrbeti tudi za vzdrževanje javorniškega nabrežja, dokončno pa naj bi uredili odcep na cesto prvega reda pri osnovni šoli Karavanških kurirjev NOB.

Skladno z določili 55. in 57. člena statuta KS so na ponedeljkovi seji skupščine imenovali člane poravnalnega sveta ter člane sveta potrošnikov.

Ob sklepu seje je bila sprejeta obrazložitev predsednika sveta KS Marjana Tomaša za objavo razpisa nalog in opravil tajnika KS s polno zaposlitvijo. Delegati so predlagali sestav razpisne komisije, dopolnili in v komisijo vključili tudi predstavnika OO ZSMS Javornik – Koroška Bela.

Te dni na Jesenicah

SEJA SEKRETARIATA OK ZRVS JESENICE

Na zadnji seji sekretariata občinske konference ZRVS je predsednik Branko Iskra podal poročilo o poteku letnih konferenc po krajevnih organizacijah ZRVS. Na podlagi poročila so vsi prisotni sprejeli sklep, da se skliče občinska konferenca v torek, dne 6. marca ob 16. uri v sejni dvorani skupščine občine Jesenice. Na letno konferenco bodo vabili tudi predstavnike družbenopolitičnih organizacij. Za dobro izvedbo konference so zadolženi in odgovorni: predsednik, podpredsednik in sekretar. Sekretariat je pregledal tudi blagajniško poročilo za leto 1978 in ugotovil dosledno in natančno poslovanje.

Predsednik komisije za strokovno usposabljanje Jože Jelovčan je poročal o delu komisije. Na tej seji so se dogovorili, da se organizira seminar za predavatelje, ki bodo predavali po krajevnih organizacijah ZRVS.

V kratkem bodo stekle tudi priprave na obrambne dneve in predavanja na šolah.

Tovariš Branko Svrzikapa je poročal, da je bil na seji medobčinske komisije za kadrovska vprašanja v Kranju. Na seji je bilo iznešeno, da smo v občini preveč skopi pri podeljevanju priznanj in plaket.

Jože Urh

PRAZNOVANJE 40-LETNICE KONSTITUIRANJA CK KPJ V BOHINJU

Muhasta zima ne ovira gradnje muzeja Tomaža Godca in družbenega doma Jožeta Ažmana, kjer bo 1. maja jubilejno zasedanje centralnega komiteja zveze komunistov Jugoslavije pod predsedstvom tovariša Tita, ki je bil pred 40. leti izvoljen za sekretarja na konstituiranju CK KPJ v hiši Tomaža Godca v Bohinjski Bistrici.

V veselem pričakovanju prisrčnega srečanja s predsednikom Titom in vodilnimi revolucionarji izpred 40 let, z ostalimi člani CK ZKJ, z nekdanjimi borci v Bohinju in s številnimi ljubitelji naravnih lepot, nas je boleče prizadela smrt tovariša Edvarda Kardelja. Rad je prihajal v Bohinj, v planinski raj pod Triglavom, kjer je našel prijatelje med starimi komunisti že pred 40. leti. Z zanimanjem je spremljal tudi izgradnjo zimsko športnega centra Kobla, ki ga je večkrat obiskal. Njega poslej ne bo več med nami, čutimo pa v naših srcih žar njegovih ustvarjalnih misli in spodbudne besede, izročila, ki nas bodo vodila pri vsem našem samoupravnem delu.

Vse sekcije DPD Svoboda Tomaž Godec se s pomlajenimi močmi pripravljajo, da bo že ob otvoritvi zaživelo delavsko kulturno vzdušje v mojstrsko vkomponiranem kulturnem domu pod zgodovinskim Ajdovskim gradcem.

Kljub dogovorjeni znatni pomoči širše družbene skupnosti in visokemu samoprispevku občanov, je zaradi znatne podražitve gradnje ogrožena izdelava tehnične opreme na gledališkem odru in dograditev nekaterih društvenih prostorov. Na pobudo krajanov se je skupščina krajevne skupnosti odločila, da za te potrebe, poleg samoprispevka, pristopimo še k zbiranju obveznic cestnega posojila in denarnih prispevkov. Vse domačine Bohinja in vse ljubitelje Bohinja vabimo, da se vključijo v akcijo in prispevajo v eni izmed predlaganih oblik. Priporočamo se tudi vsem znancem, ki radi obiskujete Bohinj! Prepričani smo, da boste pri obisku smelo oblikovanega kulturnega doma ponosni, da je v njem vgrajen tudi vaš delež.

Denarni prispevek, katerega ste namenili, lahko nakažete na žiro račun št. 51540-645-61103, obveznice pa krajevni skupnosti Bohinjska Bistrica, Triglavska c. 35.

Vsem, ki boste darovali znesek v katerikoli obliki, se že vnaprej zahvaljujemo.

SKUPŠČINA KRAJEVNE SKUPNOSTI BOHINJSKA BISTRICA

PROGRAM DELA KOMISIJE ZA INTERNIRANCE

Na zadnji seji komisije za internirance, zapornike in izseljence pri občinskem odboru ZZB NOV Jesenice, so razpravljali predvsem o programu dela v občinske in republiške komisije v tem letu.

V programu je obisk nekdanjega koncentracijskega taborišča Auschwitz na Poljskem. Za ta izlet se predvideva šest dni in sicer za prvomajske praznike. Že sedaj je za to precej zanimanja, saj si bodo udeleženci tega izleta lahko ogledali tudi druge zanimivosti tako na Češkem in Poljskem, in na povratku tudi na Madžarskem.

Kakor vsako leto bo tudi letos srečanje zapornikov, internirancev in izseljencev na Ljubelju. Komisija se bo potrudila, da se bo tega srečanja udeležilo čimveč ljudi, ne le nekdanjih internirancev pač pa tudi drugih in še posebno mladine. Seveda se bo komisija ravnala tudi po programu republiške komisije.

Tovarišica Rezka Prešeren, predsednica komisije, je obrazložila predvideni program, ki sega tudi že v prihodnje leto, ko bomo praznovali 35-letnico osvoboditve. Tako bo treba še letos začeti s pripravami za predvideno razstavo, ki naj bi bila prihodnjo pomlad. Po mnenju vseh članov komisije, naj bi bila razstava pripravljena tako, da ne bi prikazovala le koncentracijskega taborišča, pač pa vso našo borbo proti okupatorju v času druge svetovne vojne. Naša mlajša generacija le še premalo ve o naši težki borbi in velikem trpljenju našega naroda. Predvidena razstava naj prikaže vse grozote druge svetovne vojne, pa tudi vse junaštvo in požrtvovalnost naših ljudi v tistih težkih letih.

Končno so bili tudi mnenja, da bi prihodnje leto, ob 35-letnici osvoboditve izdali vsaj skromno knjižico, o vseh nacističnih koncentracijskih taboriščih.

s. š.

Dopisujte v Železarja

ALI JE OBCANOVO PISMO VREDNO ODGOVORA — DA ALI NE?

Troje izvirnih pisem leži pred mano.

Prvo je naslovljeno na Gozdno gospodarstvo Bled – sektor za urejanje gozdov, hkrati pa na kmetijsko zemljiško skupnost Jesenice.

Kmet iz Rovt ponuja GOZDNEMU gospodarstvu dvanajst hektarov svojega gozda. V zameno bi rad dobil njivo, travnik, hlev in logarnico v revirju Savske jame. Zemljišče, ki zanj prosi, meri manj kot en hektar. Ker pa je pač pravi kmet, ponuja Gozdnemu gospodarstvu dvanajst hektarov gozda za neceli hektar obdelovalne zemlje.

Pismo je datirano z 18. julijem 1978.

Do danes, do pustne sobote v februarju 1979, se ni zdelo ne Gozdnemu gospodarstvu Bled niti Kmetijski zemljiški skupnosti na Jesenicah vredno na pismo kakorkoli odgovoriti.

Drugo pismo je naslovljeno na izvršni odbor Kmetijske zemljiške skupnosti na Jesenicah.

Mlad fant, ki ga veseli kmetijsko delo, prosi za posojilo, s katerim bi lahko za začetek odplačal kmetijo, ki zdaj bolj ali manj propada.

Pismo je datirano z 10. septembrom 1978.

Do danes, do pustne sobote v februarju 1979, se Kmetijski zemljiški skupnosti na Jesenicah ni zdelo vredno, da bi na pismo kakorkoli odgovorili.

Tretje pismo mi je včeraj, 23. februarja 1979, poštar spustil v nabiralnik. Poslala ga je poslovna enota Ljubljanske banke z Jesenic.

21. februarja 1979 sem jih prosil za pojasnilo, kako naj odplačujem mesečne obroke za gradbeno posojilo.

V dveh dneh sem imel v rokah njihov prijazen, lepo napisan, izčrpen odgovor.

Tele strani ne maram zaključiti s puhlico:

Brez komentarja!

Sprašujem:

Kako je s predpisom, da je treba občanu najkasneje v dveh mesecih odgovoriti, kajti v nasprotnem primeru se mora s stvarjo ukvarjati sodnik za prekrške? Se je že tako postaral, da se marsikdo brez skrbi požvižga nanj?

Janez Svojšak

NA MORJE PO ZDRAVJE

Seveda, na vsak način, ampak tam doli na hrvaški obali se je začelo nekaj krhati. Ni več čisto tako, kakor je bilo še pred nekaj leti, ko so obalni prebivalci radi sprejeli na svojo obalo vsakogar, ki je bil pripravljen delati na njenem spreminjanju. Počasi so se pač dokopali do spoznanja, da je turizem lahko tudi zelo donosen. Prav tako kot v Sloveniji, je tudi na Hrvatskem zrastel nov rod. To pa so ljudje, ki nimajo za seboj take preteklosti kot njihovi očetje. Imajo pa šolo in znanje. Za njih sreča in za nas nesreča je morda v tem, da je hrvatska obala dolga, naša pa za pokrivanje vseh naših interesov vse prekratka.

Zato ni čudno, če je Pineta v Novigradu praktično slovenska. Mladina in člani ZB NOV iz Gorenjske, Hrastnika, Maribora in Litije, pa tekstilci in elektroenergetski delavci, so tu našli svoj kraj za oddih in nabiranje novih moči za delo, družbenopolitično aktivnost in življenje nasploh. To je dosti velik prilično urejen kompleks. Da je temu tako, gre zagotovo precejšnja zasluga daleč naokoli poznanemu domačinu Veli Jožetu, ki se je med okupacijo boril v Prešernovi brigadi in je kot priznani družbenopolitični delavec Novigrada. Slovencem je v polni meri vrnil gostoljubje naših ljudi v najusodnejših dneh naše zgodovine.

Časi pa se spreminjajo, z njimi ljudje, navade in hotenja. Kakor se je marsikaj spremenilo v Baški in pri Sv. Ivanu, pa še kje, se bo verjetno slej ko prej tudi v Novigradu. Pri vsem tem spreminjanju je morda narobe to, da so dosedanji porabniki Pinete neorganizirani. V skupnih prizadevanjih, bi verjetno lažje našli boljše rešitve, kot pa vsak za sebe.

V tej pisani druščini ima svoj tabor tudi zveza društev prijateljev mladine jeseniške občine. Ta tabor je prostorsko precej velik in prilično urejen, razen obale, oziroma dostopa v morje. Seveda se ne more kosati s tabori, ki so last delovnih organizacij, ki se urejajo z bolj ali manj redno zagotovljenim denarjem, ZDPM pa z dobro voljo in udarniškim delom.

Z velikim prizadevanjem posameznikov se je značilna šikara spremenila v veliko, lepo, zeleno, livado, ki ji dajejo hladno senco že pred leti posajeni bori. Na tej livadi je zrastel iz ličnih lesenih hišic, na katere vežejo prijetni spomini premnoge jeseniške nekdanje in sedanje otroke. Početniški tabor velikost skupnih prostorov je pred vsem primerna za kulturno dejavnost mladih ob slabem vremenu ali ob večerih. Le škoda, da zveza ne uspe, da bi zamenjala še tisti del strehe, ki je že dotrajana in pušča. Čudovit je pogled po jedilnici, kadar gostujejo predšolski otroci. Ne slišiš drugega kot škrabljanje žlic v krožnikih. Velike, radovedne oči pa plašno gledajo, kaj jim je dobrega skuhala, vsa v belem, kuharica Vera. Na plaži pa spet vidiš zaključene skupine po deset do dvanajst cicibančkov skupaj, ki jim vodiči razlagajo in razkazujejo čudovite skrivnosti morja.

Temu nasprotna pa je podoba, kadar tabor gosti zdravstveno kolonijo. Takrat vidiš v jedilnici 130 mladih ljudi, ki so na okrevanju na predlog zdravstvene službe. Človek le težko verjame tej kruti resnici, ne more si je predstavljati takšno kakršna je. Ti mladi, vsak po svoje zdravstveno prizadet se na Jesenicah med zdravimi porazgubijo, da jih ni videti. Tu pa so zbrani in v njih lahko vidiš nesrečo nekega malega mesta, kot so Jesenice. Šele ko to vidiš in doživljaš, počasi spoznaš, kako humano vlogo odigravajo ljudje, ustanove, ki jim skušajo pomagati, jim vrniti zdravje in jih pripraviti za pot v življenje.

V vsem tem je vidna velika družbena sprememba, čeprav ta skrb še ne pokriva prav vsega. Če se vrnem v svojo mladost, v takratno stanje, je to neprimerljivo. Družba v tisti predvojni Jugoslaviji se ni brigala niti za zdrave, kaj šele za bolne otroke.

Gostili smo tudi šoloobvezne zdrave otroke. Smeh in razposajenost sta jih spremljala. Posebno tisti iz zadnjih šolskih let so se že uveljavljali v svojem življenju. Pestro kulturno življenje, telovadba, sonce in voda, pa razne športne igre so pripomogli, da je čas prehitro mineval.

Naloga zveze je, da vse izmene v največjem zadovoljstvu zapuščajo tabor. Pri tem ni malo težav in dela, še posebno, če se je treba trdovratno boriti za vsak dinar.

Znano je, da je plaža, ki jo uporablja ta tabor še zelo groba, dostop do morja pa še predvsem za neplavalce nemogoč. Ob dejstvu, da je ta del jadranske obale namenjen predvsem otrokom. Od 700 do 900 se jih zvrsti vsako leto, je to precej pereče, saj je še posebno pri najmlajših visok odstotek neplavalcev. Plavanja se tako učijo na povsem neurejenem dnu, kjer so globoke in ostre razpoke med skalnimi skladi, v njih pa se skriva polno ježev. Tudi skale so istrsko ostro nazobane, posledica tega so pogostne lažje poškodbe. Nizka cena, ki omogoča udeležbo v koloniji vsem otrokom in nizka dotacija družbe močno ožita razvojne možnosti. Z zbranimi sredstvi komaj da ustrežejo zahtevam raznih inšpektorjev, ki stalno postavljajo zahteve tako v skupnih prostorih, kot v hišicah. Temu se ni moč izogniti, saj je vse v interesu varnosti tabornikov. Za njimi pa še stoji trda črka zakona, ki ne pozna milosti, kadar je stanje v nasprotju z zahtevami. Tako ostaja to delo nedokončano, kar brez dvoma mnogim zagreni sicer lepe spomine na ta tabor.

Zveza že leta dela, stiska. Delavci v taboru se na veliko odrekajo tistemu kar imajo njihovi sosedje, vodiči brez zamenjave delajo vseh deset, v zdravstveni koloniji dvajset dni za simbolično nagrado 100.— din, kar kljub privrženosti siromašni možnosti. Kljub vsem pa sem prepričan, da je dosežen pomemben rezultat, še posebno v času, ko se drugje vrata k morju na hitro zapirajo.

Morda bo ta stiska za prostor le bolj združila vse odgovorne v občini, da bi se v prizadevanjih za zdravje mladih, bolj prizadeto menili o enotnem nastopu glede same lokacije, organizacije, še predvsem pa o političnem reševanju skupnega interesa.

Anton Zupan

O DOSEDANJEM DELU, PROBLEMIH IN NALOGAH

Konferenca DPD Svoboda Tone Čufar, ki je sestavljena po delegatskem načelu, se je v petek, 23. februarja sestala, da pregleda delo društva v preteklem letu, potrdi zaključni račun društva in program dela za letošnje leto. Delegati so vse gradivo dobili tudi v krajši pisni obliki.

Iz poročila o dejavnosti društva je razvidno, da so klubi in sekcije društva precej presegle načrtovane naloge za preteklo leto. Dolik je na Jesenicah organiziral 14 razstav in ravno tolikokrat s svojimi razstavami gostoval izven Jesenic. Osemindvajset slikarjev, pri čemer so nekateri zajeti po dvakrat, je sodelovalo v treh slikarskih kolonijah. Vse razstave doma so odpirali s krajšimi kulturnimi programi, člani pa so se redno tedensko sestajali na delovnih sestankih.

Kulturno umetniški klub je v lanskem letu pripravil gradivo in uredil štiri številke kulturno umetniške priloge Železarja — LISTI, za kar je bilo potrebno čez 500 tipkanih strani gradiva. Vodstvo kluba se je tudi pred in po izidu Listov redno sestajalo. Klub ima redne delovne stike z literarnimi in kulturnimi ustvarjalci slovenske narodnostne skupnosti na avstrijskem Koroškem.

Krožek ročnih del je pripravil že tradicionalno razstavo ročnih del — narodne vezenine in gobelini — v počastitev dneva žena. Članice se, razen poletnih mesecev, redno tedensko sestajajo na delovnih večerih, v jeseni pa so pričele s tečajem vozlanja oziroma makramejem.

Kulturna skupina Jutro, ki jo sestavljajo mladi delavci iz ostalih jugoslovanskih republik in pokrajin, je izvedla tri zabavno-glasbene večere in sodelovala z recitacijo na večeru Mladi in kultura. Tedensko se sestajajo na dveh vajah. Sicer so lani preživljali manjšo krizo, ta čas pa so se nanovo konstituirali in poživili svoje delo.

Delegati so bili mnenja, da je bilo glede na slabe pogoje dela opravljeno veliko dela. Pri boljši lokaciji razstavnih prostorov bi bil lahko obisk še večji, čeprav se že sedaj v poprečju giblje med 800 in 1000 obiskovalci. Predvsem pa so poudarili, da je izredno pomembno, da veliko aktivnih članov deluje v delegatskem sistemu in v različnih družbenopolitičnih in drugih družbenih organizacijah.

Pri potrjevanju zaključnega računa društva za preteklo leto, ki je izkazoval skupaj s prodajo knjig Male Čufarjeve knjižnice 175.451 din dohodka so ugotovili, da so društva in posamezne sekcije oziroma klubi dobro gospodarili z družbenimi sredstvi. Kritično pa so spregovorili o varovanju narodnih noš, ta čas mirujočega ansambla narodnih plesov in o rednem vzdrževanju noš, ki zaradi starosti zahtevajo še večjo skrb in nego. Sklenili so, da je treba zahtevati od vseh, ki imajo narodne noše, oziroma posamezne obleke izposojene, da le-te vrnejo, da se uredijo in usposobijo za uporabo ansamblu, ki ga bodo obnovili.

Potrdili so tudi zelo obsežen program dela društva, oziroma posameznih sekcij in klubov, o čemer pa bodo ponovno razpravljali ko bo znano s kakšnimi sredstvi bodo letos razpolagali. Glede na to, da letos društvo praznuje 60-letnico svojega delovanja, bo njihova dejavnost še znatno večja. Poleg srečanja vseh generacij Svobodašev, v aprilu predvidevajo tudi slavnostno akademijo ob tem jubileju, slikarji združeni v likovnem klubu DOLIK pa bodo ob tej priliki pripravili svojo četrto letno razstavo. Glede na to, da imajo na zalogi še precej knjig Male Čufarjeve knjižnice, ki jih izdaja kulturno umetniški klub, bodo letos pospešili njihovo prodajo.

Delegati konference so bili mnenja, da je potrebno zastaviti vse sile, da se Delavski dom na Jesenicah ohrani kot spomenik naprednega delavskega in kulturnega gibanja med obema vojnama in se usposobi tudi za praktično uporabo. Zahtevali so tudi, da se na pristojna mesta pošlje zahteva, da se pospeši priprava za gradnjo novega delavskega kulturnega doma na Jesenicah. Delegati so tudi sprožili vprašanje ustreznejših razstavnih prostorov na Jesenicah in v zvezi s tem vprašanje, kaj je s steklenim paviljonom, ki ga uporablja trgovsko podjetje Zarja z ozirom na to, da ga je gradila Železarna in ki naj bi deset let po izgradnji postal razstavni paviljon.

Kritično so spregovorili tudi o vprašanjih urbanizma in sploh prostorski problematiki Jesenic, urejanjem okolja in varovanju kulturne in naravne dediščine.

Konferenca društva je bila v vseh pogledih uspešna, kar potrjuje tudi uspešnost delegatskega delovanja društvenih delegacij in delegacije Železarne in krajevne skupnosti.

BOLEČINA KOLENA

Bolečina kolena je prava nadloga. Navadno gre za revmatični obolenji kot sta Polyarthritis in Rheumathoidni arthritis. Večkrat so bolečine neznosne, povečujejo pa se pri kajenju, uživanju alkohola in slaščic. Opisani so primeri, da revmatične bolečine v kolenu prenehajo, če žena postane noseča ali jemlje anti-baby tablete. Verjetno je temu vzrok povišan nivo estrogenega hormona v krvi in tkivih.

Danes poznamo štiri načine zdravljenja:

1. kortizonski preparati,
2. fizioterapija,
3. ledeni obkladki,
4. akupunktura.

Kortizonski preparati so v Ameriki v uporabi že od 1945. leta, ko so jih klinično preizkusili na kliniki Mayo v Rochesteru. S kortizonskimi preparati moramo biti skrajno previdni zaradi širokega spektra stranskih učinkov. Terapijo naj predpiše specialist reumatolog.

Pri bolečih kolenih je potrebno razgibavanje — fizioterapija in preproste gibalne vaje.

Mrzli ledeni obkladki so že znani iz časov prof. dr. Saurbruha v drugi svetovni vojni in so še danes v uporabi. To napravimo tako, da damo košček ledu v gumijast termofor in obložimo boleče koleno.

Četrti primer zdravljenja pa je s pomočjo kitajske tradicionalne medicine — akupunkture, ki se v zadnjih desetletjih uspešno vključuje v zahodno medicino. Terapevtski pripomočki so igle, srebrne ali jeklene. Z jodovo palčko zarišemo okrog kolena krog in zaporedoma v razdalji enega centimetra zabodemo igle okrog tri do pet milimetrov globoko. Igle pustimo v koži dvajset minut. To ponovimo petkrat, to je pet dni zapovrstjo.

V tem primeru gre za zdravljenje v »locus dolendi« (boleče mesto), to je zabadanje igel v neposredno bližino bolečega predela. Akupunktura je danes med najuspešnejšimi metodami zdravljenja bolečin.

Aleksander Rjazancev

ZAŽIVELE LUTKE NA JESENIŠKEM ODRU

V soboto, 3. marca, ob 10. uri bodo člani lutkarske skupine pri amaterskem gledališču Tone Čufar Jesenice uprizorili lutkovno igrico Svetlane makarovič: SOVICA OKA.

Igrica je naštudirana v okviru seminarja, ki ga je gledališče skupaj z ZKO Jesenice in strokovnjaki ZKO iz Ljubljane organiziralo zato, da bi oživili lutkovno dejavnost na našem območju. Seminar, ki so ga vodili strokovnjaki za lutkovno dejavnost iz Ljubljane, se je pričel že novembra 1978 in je obsegal teoretične osnove lutkovne režije, igre, plastike, animacije, inscenacije, glasbene opreme in sistematiko študija uprizoritve.

Ob teh predavanjih pa je nastajala predstava SOVICA OKA, ki bo uprizorjena ob zaključku seminarja v soboto, 3. marca dopoldan ob 10. uri v amaterskem gledališču na Jesenicah.

Igrica je namenjena najmlajšim gledalcem, saj jo prepletajo duhovite domislice in iskriv dialog, kakor tudi glasba in petje, kar vse spada med pomembne sestavine lutkovne predstave. Igrica je razdeljena na tri dele. V prvem spoznamo OKO v domačem gnezdu, njen odnos do očeta in sester, njeno muhavost in domišljavost. Drugi del obsega OKINO potepanje po gozdu, kjer spoznava gozdne živali, dogajanje pa doseže vrh in se razreši pred miškinim domom, ko živali skupaj ujamejo hudobno lisico in jo kaznujejo. V tretjem delu se sovica OKA vrne v domače gnezdo. Po razburljivem dnevu OKA odloži sončna očala in skesano prizna, da je čisto navadna sovica.

Igrico je s člani lutkarske skupine naštudiral Zdenko Majaron, sceno in lutke pa je po osnutkih Saše Kumpa izdelal Jože Bedič.

Vabimo mlade gledalce, da si predstavo ogledajo v soboto dopoldan v gledališču na Jesenicah. Vstopnice po enotni ceni 10,00 din si lahko nabavite pri blagajni gledališča od 9. ure dalje.

TISOČE UR VLOŽENIH V IZDELKE RAZSTAVLJENE ZA 8. MAREC

Šesto leto zapored se bodo članice krožka ročnih del pri DPD Svoboda Tone Čufar za 8. marec — dan žena s svojimi izdelki predstavile javnosti. Tako kot vsako leto doslej nas tudi letos presenečajo s povsem novimi izdelki, oziroma tehniko izdelave izdelkov, ki imajo okrasni ali praktični značaj. Tokrat gre za izdelke, oblikovane s tehniko vozlanja ali makramejem, kakor to tehniko imenujemo s skupnim imenom.

Vozlanje sega v davno preteklost, saj je človek pred odkritjem lepila, šivanke, žeblja in podobno, za združevanje dveh predmetov uporabljal vezanje. To so bili seveda naravni predmeti oziroma tvarine — bilka, posušena trava, usnjeni trak... Tako se je pričelo vozlanje, ki se je razvijalo hkrati s človeškim razvojem. Tako so nastajale različne oblike vozlov, ki so imeli namen da povežejo dva predmeta, da z njimi okrasno oblikujemo nov predmet — pas, brezrokavnik, torbico in podobno, ali pa da polepšamo kak drug predmet — steklenico, svetilko, oziroma izdelamo okrasni predmet. Iz vsakodnevnega življenja vemo, da vsako delo zahteva različne oblike vozlov. Tako, na primer, kirurgi z vozli spajajo tkivo, gospodinje pri vsakodnevnem delu uporabljajo različne vozle, prav tako ribiči, mornarji, planinci, mesarji, zidarji in drugi.

Za začetnike okrasnih vozlov štejemo Kitajce, Japonci pa so v davni preteklosti vozle uporabljali predvsem v verske namene. Najstarejše okrasne vozle najdemo v egipčanskih grobnicah. Ti vozli so stari približno 3500 let in so vozlani z lanom, surovo kožo in papirusom. Vozle so uporabljali v praktične namene pa tudi kot okras, Inkom pa so služili za pisanje. Sporočilo se je od sporočila razlikovalo po barvi vozlov, njihovem položaju in medsebojni povezavi, na primer, črni je pomenil smrt, rdeči vojno, beli mir itd. Ta pisava se je imenovala quipu. Podobno so vozle uporabljali tudi za računanje.

Krožek, ki organizirano deluje od leta 1974, je doslej vsako leto organiziral po enega ali več tečajev (izdelava gobelinov, začetni in nadaljevalni tečaj kvačkanja, vezenja) z namenom ohranjanja in nadaljnega razvijanja izvirnega slovenskega ljudskega bogastva. Preteklo jesen pa so se odločile za tečaj vozlanja oziroma makrameja, glede na to, da na slovenskem ta tehnika ni razvita.

Razstavljalke so to znanje pod vodstvom mentorice — pedagoške delavke Marije Mencinger osvajale na 22 tečajih, ki so trajali po tri šolske ure. V izdelke, ki jih razstavljajo pa so članice poleg teh ur vložile ogromno nepreštetih ur svojega **prostega časa še doma.**

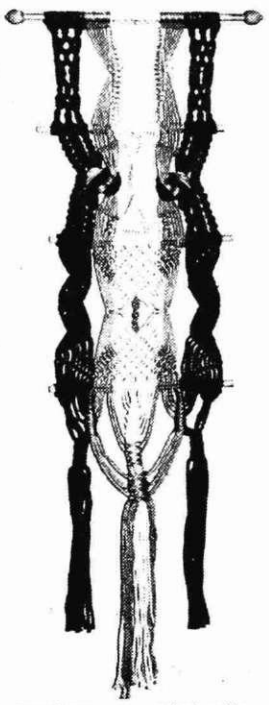

Za razstavo so pripravile okrog 100 izdelkov iz različnih materialov, od navadne vrvice različnih debelin do kvalitetnejših barvnih vrvic, od praktičnih do okrasnih izdelkov. Poleg ogromnega dela so razstavljalke v svoje izdelke vložile izredno veliko lastne ustvarjalne in oblikovalne sposobnosti, razmišljanja in estetskega smisla. To pa je ena temeljnih nalog krožka, da članice spodbuja k lastni kreativnosti, oblikovanju estetskega čuta in ustvarjalnosti. To daje krožku, ki je nedvomno redek pojav na Slovenskem, njegovo pravo vrednost.

S svojimi izdelki se bodo na razstavi predstavile: Radojka Berlisk, Danica Bernard, Lojzka Božič, Ljuba Burnik, Kati Čušin, Nada Dragojević, Ema Drobič, Tončka Jesenko, Marica Jezeršek, Anica Kalan, Ljuba Korenc, Francka Kovačič, Helena Kramar, Ivanka Lavrenčič, Anica Novak, Marija Oblak, Fani Podlipnik, Rozka Seračevič, Irma Ščerbič, Jožica Škedelj, Zofka Škulj, Milena Tepina in Metka Urbanc.

Razstavo bodo v počastitev dneva žena odprli v soboto, 3. marca ob 18. uri v mali dvorani Delavskega doma na Jesenicah. Krajši kulturni program bo izvajal mladinski pevski zbor osnovne šole Tone Čufar pod vodstvom zborovodkinje Mire Mesarič. Razstavo pa si boste lahko ogledali vsak dan od 9. do 12. ure in od 16. ure do 19.30 od nedelje dalje do vključno 14. marca.

DPM Žirovnica in pionirska organizacija sta organizirali veselo pustovanje najmlajših v Žirovniei (Foto Janez Dolžan)

O KONCERTU GLASBENIH ŠOL JESENICE IN RADOVLJICA

V petek, 23. februarja, je bil v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah koncert glasbenih šol Jesenice in Radovljica. Glasbeni šoli Jesenice in Radovljica že več let zelo plodno sodelujeta. Rezultat dobrega sodelovanja in usklajevanja raznih stališč in delnega učnega programa, je tudi rezultat kvalitetnega skupnega koncerta. Potrebno je poudariti dobro razumevanje in korektne kolegialne odnose med pedagogi obeh šol, kar je tudi prispevalo k uspešnemu koncertu.

Razumljivo je, da od učencev nižjih glasbenih šol ne moremo pričakovati visokih dosežkov. Toda program, s katerim so nastopili mladi glasbeniki obeh šol kaže in potrjuje uspešno vzgajanje nadarjenih ljubiteljev glasbe, kar naj bo tudi spodbuda glasbenim pedagogom za še bolj prizadevno pedagoško delo.

V zelo pester spored koncerta so bile uvrščene skladbe S. Prokofjeva, K. Vanhala, F. B. Mendelssona, Kromholza, I. Dekleva, P. I. Čajkovskega, C. W. Glacka, Gačaninova, M. Bravničarja, F. F. Chopina, W. A. Mozarta, O. di Lassoa. Bertalija, B. Arniča, A. Boieldieuja in C. Mahra. Nekaj skladb je napisano in namenjeno prav učencem nižjih glasbenih šol.

Skladbe vseh teh velikih mojstrov klasične in sodobne glasbe so napisane tako, da učencem razkrivajo osnovne skrivnosti solističnega izvajanja. Na sporedu je bilo tudi nekaj zahtevnih skladb, katere so od nastopajočih zahtevale veliko več kot so navadna osnovna spoznanja o glasbeni umetnosti. Prostor nam ne dovoli, da bi imenovali in opisali vse solistične nastope, saj jih je bilo kar petnajst. Poudariti pa moramo, da so vsi nastopajoči prikazali veliko znanja in potrdili nadarjenost, na osnovi katere pedagogi lahko gradijo bodoče kvalitetne glasbenike. Bilo je tudi nekaj spodrsljajev, kateri pa na celoten vtis niso vplivali in zmanjšali končno oceno solističnih nastopov.

Omeniti pa moramo nastop na klavirju Ksenije Pajić, učenke 5. r. glasbene šole Jesenice, ki je izvedla Mazurko F dur od F. F. Chopina, in nastop Zalke Čušin, učenke 8. r. iste šole, ki je na klavirju izvedla Sonato Facile I. st. od W. A. Mozarta. Obe pianistki sta se predstavili z dokaj zahtevnimi deli. Prikazali sta (za njihova leta) prav dobro tehnično znanje, veliko koncertantske vzdržljivosti, zbranosti, spominske zanesljivosti in muzikalne nadarjenosti.

Posebnost koncerta je bila, da je na Jesenicah prvič nastopilo neko dekle kot solistka na instrumentu kateri pripada skupini trobilcev, to je rogu. Tega zahtevnega in v mnogih orkestrih zaželjenega instrumenta se redko lotevajo celo fantje, pa je zato nastop na rogu Anite Perkovič, učenke 2. r. jeseniške glasbene šole še pomembnejši, saj se bo po njenem uspešnem nastopu mogoče še kakšen učenec ali učenka odločila učiti ta zahteven, toda lep instrument. Perkovičeva je ob spremljavi na klavirju Katarine Torkar, učenke 8. r., izvedla Žalostno pesem od P. I. Čajkovskega. Uspešen je bil tudi nastop učencev pedagoga Igorja Maroševiča na trobentah. Jože Pasar, učenec 1. r. in Domenik Puc učenec 2. r., sta izvedla Abecedo W. A. Mozarta, Domenik pa sam še Delo, tudi od W. A. Mozarta. Do tukaj so vsi nastopajoči igrali svoje solo točke brez not, na klavirju pa jih je spremljal profesor Peter Kopač.

Sledil je nastop kvarteta trobent: Miro Zima, Franci Ankerst, Franci Richter, vsi učenci 5. r. jeseniške šole, s sodelovanjem Igorja Maroševiča, kateri je izvedel Madrigal O. di Lassoa. V naslednji skladbi za trobila so se kvartetu pridružili še Peter Pšenica, trobenta učenec 5. r. in Leon Leskovšek, dijak SGŠ-Ljubljana (preje učenec GŠJ) in vsi skupaj zaigrali Bertalijevo Sonato št. 1.

Nekaj več prostora trobilcem namenjamo zato, ker na Jesenicah v nekaterih glasbenih krogih, med katerimi je tudi pihalni orkester Jeseniških železarjev, prevladuje mnenje, da glasbena šola Jesenice ne namenja dovolj pozornosti vzgoji trobilcev. Mislimo, da je nastop skupine trobent, pozavne in roga v precejšnji meri demantiral take ali podobne trditve. Če temu dodamo še to, da je bil nastop trobil kolikor toliko uspešen in da vsi trobilci niso mogli nastopiti, potem razna nesoglasja in različna stališča na tem področju morajo vsi zainteresirani čim preje uskladiti in prispevati, da obstoječi potencialni kader trobil dobi zaželjeno usmeritev.

Osrednje točke koncerta so bile vsekakor nastopi godalnega orkestra glasbene šole Jesenice pod vodstvom profesorja Dušana Filipiča in harmonikarskega orkestra glasbene šole Radovljica in združenih harmonikarskih orkestrov glasbenih šol Jesenice in Radovljica, pod vodstvom profesorja Jožeta Ažmana. O visoki kvaliteti harmonikarskih orkestrov iz Radovljice in Jesenic, smo se že prepričali na njihovih dosedanjih nastopih. Tokrat so potrdili visoko kvaliteto z izvajanjem sorazmerno zahtevnih skladb.

Uverturo Bagdadski kalif od A. Boieldieuja, je orkester iz Radovljice prav posrečeno približal originalnemu zvoku te zahtevne skladbe. Italijanski koncert za harmoniko in orkester Curta Mahra, so izvedli združeni harmonikarji. Solist je bil Janez Zupan učenec radovljiške glasbene šole. Združeni harmonikarji so bili prijetno doživetje za vse poslušalce. Mahrova skladba je polna zahtevnih tehničnih partov, kateri zaradi zaželjene zvočnosti zahtevajo popolno koncentracijo izvajalcev in dirigenta, za kvalitetno izvajanje pa je bilo potrebno posvetiti veliko pozornosti izdelavi dinamičnih in ritmičnih stopnjevanj. Vsi ti elementi so bili uspešno združeni v potrebno celoto, za kar so zaslužni jeseniški in radovljiški pedagogi za harmoniko. To pa je dirigent Jože Ažman s svojimi koncepcijami in tolmačenjem skladbe, ustvaril z zrelo kreacijo mladih harmonikarjev. Solist Janez Zupan se je z zahtevnimi solističnimi vložki približal vrhunskemu načinu izvajanja. Prikazal je visoko stopnjo muzikalnosti, za kar je bil nagrajen z aplavzi.

Za Jeseničane je bil posebno razveseljiv dogodek nastop godalnega orkestra učencev jeseniške šole. Mentor orkestra, profesor Dušan Filipič, je sestavil iz najboljših učencev – godal, glasbeno skupino, katera bi lahko prerasla v kompletni orkester. Izvedli so Palčke, za orkester in klavir, Blaža Arniča. Če že ne moremo poročati o nekakšni briljantnosti orkestra, moramo poudariti zadovoljivo zvočnost, ritmičnost, dinamičnost, izenačenost in muzikalno reagiranje na zahteve dirigenta. Pogrešali smo le nekoliko več sproščenosti, kar pa ne zmanjšuje celotnega vtisa o uspešnem nastopu te mlade glasbene skupine in pianistke Marte Mesec učenke 3. r. To pa je tudi lep uspeh mladega in prizadevnega pedagoga Dušana Filipiča. Taka glasbena skupina je lahko že uspešna osnova, na kateri bi jeseniška glasbena šola morala snovati načrte za preraščanje godalnega orkestra v kompletni orkester, seveda v sodelovanju z nekaterimi godbeniki, recimo iz pihalnega orkestra. O tem bi bilo vredno razmišljati, ker kompletiranje takega orkestra bi bila velika kulturna pridobitev za Jesenice.

F. Ropret

Harmonikarski orkester glasbene šole Radovljica, ki ga vodi Jože Ažman

KONCERT OB DNEVU ŽENA

Komisija za kulturo pri izvršnem odboru konference osnovnih organizacij sindikata železarne Jesenice in krajevna skupnost Sava vabita ob prazniku dneva žena vse žene in dekleta na Koncert PIHALNEGA ORKESTRA JESENIŠKIH ŽELEZARJEV, ki bo v torek, 6. marca, ob 19. uri v dvorani gledališča Tone Čufar na Jesenicah.

Vstopnine ne bo!

Komisija za kulturo pri IO OOS železarne Jesenice in krajevne skupnosti Sava

KJE JE NAŠ SMUČARSKI MUZEJ?

Janez Vajkard Valvasor (1641–1693) slavni slovenski zgodovinar je bil prvi, ki je smelo trdil, da so slovenski kmetje in gozdarji na Dolenjskem, na Blokah, na Vipavskem na Čavnu in na Trnovski planoti pa tudi na Pohorju, pozimi znali za vsakdanjo rabo vešče uporabljati »skije«, smeče, »drkalice« ali današnje smuči. V srednji Evropi in na Balkanu smo bili Slovenci pred 500 in več leti prvi, ki smo znali vijugati in krmariti s smučmi po globokem snegu!

Množica slovenskih smučarjev bi morala biti ponosna na to staro zgodovinsko ugotovitev, ki jo je pozneje v kmetijskih in rokodelskih novicah potrdil tudi dr. Janez Bleiweis in za njim tudi naši prvi planinci že leta 1895, še prav posebej pa planinci Drenovci po letu 1906 do začetka prve svetovne vojne z bratoma Jožetom in Pavelnom Kunaverjem in še prav posebej pionirjem našega smučarskega športa z Rudolfom Badjurom na čelu. Prvi planinci in Drenovci so pri nas pred osemdesetimi leti zamenjali okorne krplje z doma izdelanimi smučmi. Priprave na prvo svetovno vojno, na boje v Karpatih, Dolomitih, Tirolah in soških bojiščih so pospešile razvoj smučarskega športa pri nas. Od 1. do 12. januarja leta 1914 je bil v Bohinjski Bistrici naš prvi smučarski tečaj za lovce, gozdarje in gorske vodnike, kjer so vadili še z eno samo smučarsko palico po načinu pionirja smučanja Matija Zdarskega. Takoj po prvem tečaju je bila izvedena za tečajnike tudi prva tekma, 15. februarja pred 65 leti, prva »civilna« tekma smučarjev iz Kranjske in Primorske.

Drenovci so nenehno in vztrajno utirjali smučine iz Ljubljane na Rožnik, Golovec in Katarino celo na Šmarno goro, Krvavec, Veliko in Malo planino, najdrznejši pa so se povzpeli celo na Jermanova vrata. V Bohinju so dobili domovinsko pravico vsi smučarji. 20. februarja 1921 je bila v Bohinju izvedena prva smučarska tekma za prvenstvo Jugoslavije. Prvi državni prvak je v tekih »po hribih na 5 km« postal Janez Hlebanja, Luks iz Mojstrane, Jože Pogačar iz Ljubljane pa je skočil celo 9 m, s padcem pa je dosegel 12-metrsko dolžino (svetovni rekord tega leta je bil 69,8 m). Leta 1924 se pojavijo naši smučarji na prvi smučarski olimpiadi v Chamonixu. Naš smučarski šport je od tedaj dalje hitel z naglimi koraki, v skokih dalje. Na 11. zimskošportni olimpiadi, leta 1928 v St. Moritzu, je bilo naše zastopstvo že številčnejše in istočasno tudi uspešnejše. 4. februarja 1934 je naš smučarski šport z mojstrovinami Janeza Rožmana in inž. Stanka Bloudka doživel svetovno slavo, ko je Norvežan Birger Ruud v Planici skočil nov svetovni rekord 92 metrov. Že naslednje leto (1935) se je Andersen približal stometrski dolžini, skočil je 99 metrov, leta 1936 je s skokom Sepa Bradla Planica zaslovela preko vsega sveta, postavljen je bil svetovni rekord 101 m. Rodila se je doba smuških poletov. Planica je zibelka nove panoge smučarskega športa – smuških poletov, katero nikakor ni leta 1977 zaključil Bogdan Norčič s svojimi 181 metri.

Našo smučarsko zgodovino so začeli pisati pred več kot petsto leti kmetje, lovci in gozdarji na Blokah, Pohorju in Čavnu, z globokimi smučinami pa so jo nadaljevali Drenovci in za njimi Skalaši. V smučini, na alpskih terenih in skakalnicah, mamutskih velikankah, letalnicah pa so jo nadaljevali za Janezom Hlebanjem in Jožetom Pogačarjem še naši prvi olimpijci leta 1924 in 1928, dokler niso posegli v boj na snežnih poljanah Tomaž Godec v Bohinju, Peter Klofutar in Leon Knap v Kranjski gori in plejada odličnih smučarjev iz Dovjega in Mojstrane z Janezom Poldom, Jakopiči in Klančniki na čelu. Tudi smučarji iz Tržiča, Raven na Koroškem, Kranja, Maribora, Celja in Ljubljane nikoli in nikjer niso igrali podrejene vloge. Vsi, tekači, alpinci in skakalci, letalci so častno reprezentirali naš narodni smuški šport na domačih, mednarodnih, svetovnih in tudi olimpijskih tekmovanjih.

Tine Mulej, Ciril Praček, Janez Štefe, Lakota, Jakopič, Bojan Križaj, Strel in drugi predstavljajo z Lukanci vrh našega alpskega smučanja, med njimi je tudi Slavica Zupančič in Majda Ankele. Odlični smučarji tekači so se šolali in vzgajali v Bohinju in slovenski Sibiriji, najboljši so prihajali iz treh triglavskih dolin Janez Hlebanja, Luks, Joško in Janko Janša, ki sta vzgojila Jakopiče in Klančnike in tudi Zdravka Hlebánja, Drčka, ob njih je rastel in se razvijal Janez Polda.

Naš smučarski šport ima globoke korenine v ljudstvu iz katerega je zrasla množičnost in vrhunost s Križajem, Norčičem in drugimi na visokem vrhu svetovne elite.

Ta preko petstoletna zgodovina, ki je tesno povezana z znojem in žulji premnogih smučarjev prav gotovo upravičeno zasluži dostojno mesto v nujno potrebni znanstvenovzgojni kulturni muzejski zbirki, v našem narodnem smučarskem muzeju. Čas, skrajni čas bi že bil, da začnemo skrbno zbirati, registrirati in vzorno urejati naš slovenski smučarski muzej, ki je potreben našemu narodu in ga istočasno tudi zahtevajo množice ljubiteljev našega tekaškega, skakalnega in alpskega smučarskega športa. Dragoceni redki zgodovinski dokumenti, rekviziti in eksponati se izgubljajo in uničujejo neurejeni v ropotarnicah, podstrešjih, dvoriščih in smetiščih. Tako se izgublja in uničuje naša preko petstoletna smučarska zgodovina iz naših rok in pred našimi očmi. Ta brezbrižnost in malomarnost meče dokaj temno, črno in žalostno senco na naš najbolj množični ljudski šport.

Uroš

ZIMSKI POHOD NA ARIHOVO PEČ

Po obvestilu v Železarju smo se Kanjavški potepuhi-planinci iz Kranja odločili, da se pohoda udeležimo. Ker nismo mogli organizirati avtobusnega prevoza, smo potovali z lastnimi vozili. Bil je čudovit sončen dan. Peljali smo se čez Ljubelj skozi slovenske vasi onkraj Karavank. Ker nismo natančno vedeli, kje leži Polana, kjer je bilo izhodišče pohoda, smo se morali večkrat ustaviti in vprašati. V Št. Jakobu v Rožu pa so nas o tem natančno informirali. Vasica Polana leži pol ure peš hoje od Podrožce. Na koncu vasice je bilo vse živo, zbrane so bile vse generacije koroških Slovencev.

Športno društvo in planinsko društvo koroških Slovencev sta pripravila prvi zimski pohod na Arihovo peč, v spomin na padle partizane. Pokroviteljstvo nad pohodom sta imeli delovni organizaciji Alpina Žiri in Elan Begunje. To je bil prvi zimski pohod »Arihova peč« v spomin na partizane, ki so padli februarja 1945 zaradi izdaje pri bunkerju pod Arihovo pečjo.

To naj bi bila obenem tudi priložnost srečanja Slovencev z obeh strani Karavank. Pohod je bil kombiniran s smučarskim tekom. Ob deseti uri je bil start na progi za tek. Udeležilo se ga je lepo število članov, mladincev, članic in mladink. Organizatorji niso pričakovali takega odziva glede na to, da propagande za pohod ni bilo veliko. Proga je bila zahtevna. Trasiral jo je koroški prvak v teku na smučeh. Člani so tekli na 12 km, ostali pa na 6 km. Po teku smo se skupaj udeležili še pohoda mimo bunkerja padlih partizanov na Blešče čo planino, kjer ima slovensko planinsko društvo iz Celovca svojo postojanko. V koči smo sklenili več poznanstev. Obljubili smo, da se bomo tudi naslednjih pohodov še bolj množično udeležili. Vsi udeleženci smo prejeli diplome slovenske športne zveze iz Celovca in značke obeh organizatorjev.

Organizatorji upajo, da bo na prihodnjih tekih sodelovalo več Slovencev iz matične domovine. Prizadevali si bodo datum pohoda uskladiti s koledarjem ostalih smučarskih prireditev v Sloveniji.

Zimski pohod »Arihova peč« bo postal tradicionalen in organizatorji že pripravljajo posebna priznanja za tiste, ki bodo na tej prireditvi koroških Slovencev večkrat sodelovali.

Rezultati teka: ČLANICE: Grbajs (Celovec) 40:55, Hrastar (Jesenice) 41:05, MLADINKE: Haderlap (Celovec) 45:37,04, ČLANI: Pristov (Jesenice) 36:13,25, MLADINCI: Kenschnigg (Celovec) 22:52,10.

P. H.

BOGAT ŠAHOVSKI PROGRAM

TURNIR ZA FEBRUAR

V sredo, 21. februarja, je bil v šahovskem domu na Jesenicah drugi letošnji hitropotezni turnir za mesec februar. Na turnirju je igralo 14 igralcev, zmagal pa je mladinec Soklič.

Vrstni red: 1. Soklič 11, 2.–3. Poljanšek in Kosmač 10,5, 4.–5. Lužnik in Ciuha 9, 6. Rodman 7,5, 7.–9. Marušič Nada, Majtan in Jenko 6,5, 10.–11. Ivelja V. in Jauh 4, 12. Kokošar 4, 13. Ivelja B. 2 in 14. Čufurovič 0,5 točke.

Po drugem letošnjem turnirju v tekmovanju za najboljšega hitropoteznega prvaka Jesenic v letu 1979 je vrstni red:

1.–2. Kosmač in Soklič 18,5 (2), 3.–4. Krasnik in Poljanšek 8,5 (1), 5. Lužnik 8,5 (2), 6.–7. Ivelja in Jenko 7 (2), 8.–9. Ciuha in Vuković 6,5 (1), 10.–11. Jan in Rodman 5 (1), 12.–13. Marušič Nada in Majtan 3 (1), 14.–15. Krničar in Kokošar 2 (1), 16. Jauh 0,5 točke (1 turnir).

Istega dne se je tudi devet pionirjev pomerilo na hitropoteznem turnirju, zmagal pa je Veselko Šučur.

INVALIDI, GORENJSKI PRVAKI

V soboto, 17. februarja, se je pet gorenjskih invalidskih ekip pomerilo v ekipnem tekmovanju za prvaka Gorenjske v letu 1979. Sodelovale so tri ekipe ZUIM Kamnik, Borca iz Kranja in DI z Jesenic. Prepričljivo so zmagali Jeseničani in se tako uvrstili na republiško prvenstvo, ki bo 27. aprila v Mariboru. Za jeseniško ekipo so nastopili Poljanšek Pavel, Martin Jan in Nada Marušič.

ŽELEZARNA PRVAK ZA LETO 1979

V soboto, 24. februarja, je bilo v veliki šahovski dvorani šahovskega doma na Jesenicah tekmovanje za pokal maršala Tita občine Jesenice za leto 1979. Kljub lepi sončni soboti, ko je večina odšla na smučanje, se je v šahovskem domu zbralo preko 40 šahistov. Za prvenstvo se je prijavilo deset ekip, tako kot že leta nazaj pa je tudi tokrat zmagala ekipa železarne Jesenice. Zmaga Železarne pa tokrat ni bila tako prepričljiva, saj so morali železarji dokazovati premoč v neposrednem dvoboju proti ekipi centra srednjih šol, katero so premagali s 3:1.

Največje presenečenje tekmovanja je bila izredna ekipa centra srednjih šol, katero so sestavljali sami mladinci. Škoda, da se tekmovanja niso udeležile nekatere ekipe, ki so do sedaj redno sodelovale (upokojenci, graničarji, delavci milice, zdravstveni delavci, delavci občinske skupščine itd.).

VRSTNI RED: 1. ŽELEZARNA JESENICE 32,5, 2. CENTER SREDNJIH ŠOL 30,5, 3. ŠD JESENICE 28, 4. TOZD VZDRŽEVANJE 23, 5. SVOBODA JAVORNIK 18,5, 6. CARINARNICA JESENICE 17,5, 7. TOZD STROJNE DELAVNICE (člani) 11,5, 8. OŠ TONE ČUFAR 9, 9. TOZD STROJNE DELAVNICE (mladinci) 6 in 10. SVOBODA JAVORNIK (mladinci) 3 točke.

Prvi dve ekipi sta se uvrstili na gorenjsko prvenstvo, pokal za občinskega prvaka tekmovanja za pokal maršal Tita za leto 1979, ki ga je prispevala občinska zveza za telesno kulturo, pa je dobila ekipa Železarne, za katero so igrali Lado Krajnik, Tone Krničar, Janez Ciuha in Martin Jan.

TK

JANKO MAJTAN NOVI ZVEZNI ŠAHOVSKI SODNIK

Jeseniško šahovsko društvo se že od leta 1971, ko so vodstvo v klubu prevzeli mlajši šahisti, trudi, da bi bilo šahovsko življenje na Jesenicah res kar najbolj razgibano. Vedno je bil v društvu nekdo, ki so mu šahisti rekli »duša« društva, ki je celotno dejavnost urejal in programiral in bil tudi

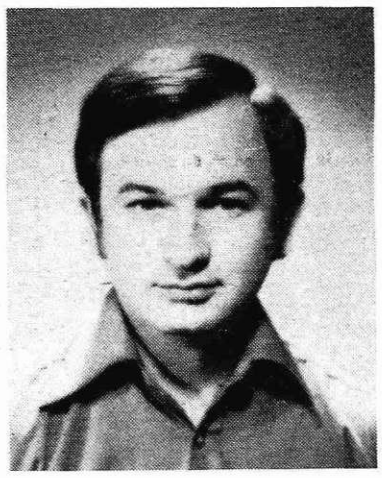

vedno prvi izvajalec. Danes je taka »duša« društva strugar in delavec Železarne Janko Majtan. Šest let je član jeseniškega šahovskega društva, štiri leta pa je že tehnični vodja društva. Ko je bil od 10. do 20. februarja na Bledu seminar za republiške sodnike iz vse Jugoslavije (in na katerem je bilo moč napraviti tudi izpit za zveznega sodnika), se je seminarja udeležil tudi on. Veliko razumevanja je pri tem pokazala tudi Železarna, ki mu je z izrednim dopustom omogočila sodelovanje na tem seminarju. Ker se zvezni sodniki ne rojevajo vsak dan, pa naj bo to v kateremkoli športu, še posebno na Jesenicah, sem zastavil Janku Majtanu nekaj vprašanj. Ko sem prvič to nameraval, se je samo nasmehnil in pripomnil, kaj bom s takim člankom, no pa sva se le sporazumela. Kljub temu, da je šele šesto leto na Jesenicah, govori dobro slovenščino.

KOLIKO ČASA SI ŽE NA JESENICAH?

Rojen sem bil 9. januarja 1949 v Šidu v Vojvodini. Sem Slovak po narodnosti, na Jesenicah pa sem nekaj manj kot šest let. Šahiram že več kot dvajset let, najprej pa sem bil član ŠK Radnički iz Šida. Leta 1971 sem naredil izpit za občinskega, 1974 za republiškega in sedaj še za zveznega šahovskega sodnika. Kot šahist imam I. kategorijo, ki sem jo osvojil lansko leto na prvenstvu Jesenic.

KAJ POMENI NASLOV ZVEZNEGA ŠAHOVSKEGA SODNIKA ZA RAZVOJ JESENIŠKEGA ŠAHA?

Letos nas je od dvajsetih kandidatov na Bledu naredilo izpit devet iz Slovenije. S tem se je struktura v šahovski zvezi Slovenije izredno dvignila. Za šahovsko društvo Jesenice pomeni to lahko zelo veliko. Možnosti imamo, da organiziramo tekmovanja na najvišjem nivoju.

KAJ SI ŽELIŠ KOT ŠAHOVSKI DELAVEC IN ŠAHIST V PRIHODNOSTI?

Želim si, da bi prva ekipa Jesenic dosegla takšno kvaliteto, da bi lahko sodelovala tudi na državnem prvenstvu. Seveda pa si želim v društvu kar največ pionirjev in mladincev pa tudi ostalih šahistov. Želim si tudi, da bi s kolegi v upravnem odboru ŠD še naprej tako sodelovali kot smo doslej in s tem prispevali kar največ k razvoju in množičnosti jeseniškega šaha.

TK

Z občnega zbora mladinskega odseka PD Jesenice

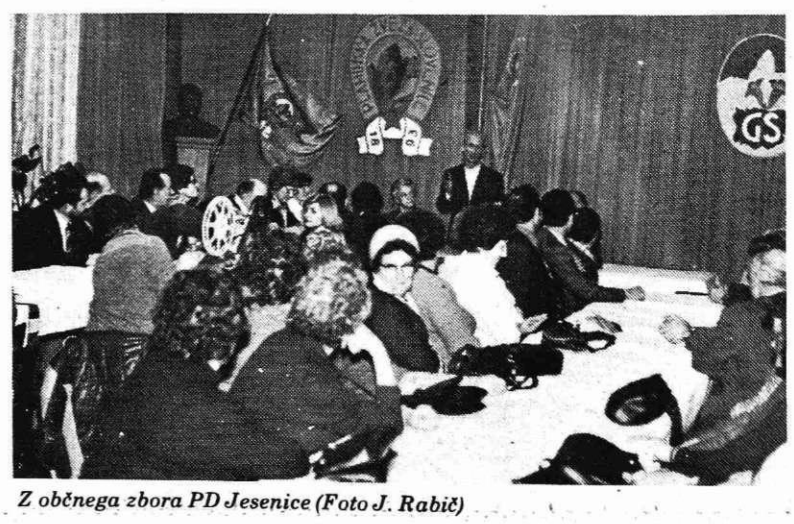

Z občnega zbora PD Jesenice (Foto J. Rabič)

ŠESTDNEVNO POTOVANJE SKOZI AVSTRIJO NA ČEŠKOSLOVAŠKO, POLJSKO – V AUSWITZ IN MADŽARSKO (OD 27. 4. DO 2. 5. 1979)

Komisija za internirance pri občinskem odboru ZZB NOV Jesenice, oranizira skupno s poslovalnico KOMPAS Jesenice ob prvomajskih praznikih šestdnevno potovanje, in sicer:

1. **dan 27. aprila:** Odhod avtobusa ob 5. uri z Jesenic preko Ljubelja do Dunaja, kjer bo krožni ogled mesta, nadaljevanje potovanja do BRATISLAVE, kjer bo prenočišče, večerja.

2. **dan:** Po zajtrku ogled mesta in raznih znamenitosti. Po kosilu odhod na Poljsko v KATOVICE. Namestitev v hotelu, večerja.

3. **dan:** Po zajtrku vožnja do taborišča smrti AUŠWITZ – ogled taborišča, ki je dobro ohranjeno, oziroma oskrbovano, muzejev, mednarodnega spomenika – počastitev ubitih žrtev, med katerimi je tudi 13 naših občanov. Po kosilu ogled Katovic in okolice, večerja, prenočišče.

4. **dan:** Zajtrk – suh obrok za kosilo – prestop poljskočeškoslovaške meje in vožnja skozi Slovaško na Madžarsko v BUDIMPEŠTO. Namestitev v hotelu, večerja, prenočišče.

5. **dan:** Zajtrk. Dopoldan ogled madžarske prestolnice med drugim: Štefanove in Matjaževe cerkve, Ribiške trdnjave, Trga herojev, mostov na Donavi in drugo. Po kosilu prosto popoldne. Večerja v tipični madžarski restavraciji.

6. **dan:** Po zajtrku vožnja do drugega največjega madžarskega turističnega mesta SIOFOKA ob Blatnem jezeru. Po kosilu povratek prek mejnega prehoda Letenje, Čakovec, Ptuj na Jesenice s prihodom v večernih urah.

Cena potovanja z vsemi uslugami po programu je na osebo 3.860 **din.**

Vsak udeleženec mora imeti veljavni potni list.

Po sedaj veljavnih predpisih lahko vsak prenese 1.500 din v bankovcih po 10, 20, 50 in 100 din in **tujo valuto z bančnim potrdilom.**

Prijave z vplačilom (lahko v obrokih do odhoda) sprejemamo na občinskem odboru ZZB NOV Jesenice, C. m Tita 86 in v poslovalnici Kompas, C. m. Tita 18.

Vabimo vse občane, tudi nečlane ZB, predvsem pa bivše taboriščnike in njihove svojce. R-n.

OBJAVA PROSTIH DEL IN NALOG

Svet delovne skupnosti TOZD osnovne šole Tone Čufar Jesenice objavlja prosta dela in naloge:

– učitelja razrednega pouka za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Začetek dela 12. 4. 1979.

Pogoj: Diplomant PA za razredni pouk ali učiteljišče

– pomočnika ravnatelja. Mandat traja 4 leta.

Pogoj: U, PRU ali P s triletno pedagoško prakso.

Objava velja 15 dni.

Kandidati naj vložijo prošnje za sprejem del in nalog na tajništvo šole.

PROGRAM PRIREDITEV KLUBOV ŠPORTNEGA DRUŠTVA JESENICE

UMETNO DRSALIŠČE:
rekreacijsko drsanje:
– petek, 2. marca, od 20. do 22. ure za železarno Jesenice,
– sobota, 3. marca, od 17. do 19. ure,
– nedelja, 4. marca, od 14. do 16. ure, od 17. do 19. ure in od 20. do 22. ure,
– petek, 9. marca, od 20. do 22. ure za železarno Jesenice, zadnjikrat v sezoni 1978/79,
– sobota, 10. marca, od 14. do 16. ure in od 17. do 19. ure, od 20. do 22. ure za ZSMS Plavž, Jesenice,
– nedelja, 11. marca, od 14. do 16. ure, od 17. do 19. ure in od 20. do 22. ure; zadnjikrat v sezoni 1978/79.

Hokejske prireditve:
– četrtek, 8. marca, ob 18. uri – novinarji Jugoslavija proti celemu svetu, vstopnina 30 din, čisti izkupiček namenjen v humanitarne namene.

Kegljanje na ledu:
– sobota, 10. marca, ob 9. uri metalurške igre,
– nedelja, 11. marca, ob 7. uri slovensko prvenstvo,
– torek do petka, 6. do 9. marca prvenstvo železarne Jesenice;
– torek, 6. marca, od 10. do 13. ure in od 15. do 18.30,
– sreda, 7. marca, od 10. do 13. ure in od 15. do 18.30,
– četrtek, 8. marca, od 10. do 13. ure in od 15. do 18.30,
– petek, 9. marca, od 15. do 19.30.

OBVESTILO

1. Po končanem rekreacijskem drsanju v nedeljo, 11. marca, bodo ustavljene hladilne naprave umetnega drsališča v športnem parku v Podmežaklji in s tem zaključena drsalno-hokejska sezona 1978/79.

2. Vsem uporabnikom umetnega drsališča in obiskovalcem tekem in ostalih prireditev se delovna skupnost Športnega društva Jesenice toplo zahvaljuje za njihovo sodelovanje ter priporoča za sezono 1979/80, do katere bo notranjost dvorane dobila nekoliko drugačno podobo, kar vse bo tako uporabnikom drsališča kot gledalcem omogočilo prijetnejše počutje v tej naši – jeseniški športno-kulturni dvorani.

Iz pisane ŠD Jesenice

DEŽURNA TRGOVINA

V soboto, 3. marca, bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta trgovina DELIKATESA – KAŠTA 4 na Plavžu.

VABILO ŽENAM IZ KS PLAVŽ

Družbenopolitične organizacije krajevne skupnosti Plavž vabijo ženske krajevne skupnosti v sredo, 7. marca ob 18. uri v avlo nove osnovne šole na Plavžu na PROSLAVO OB DNEVU ŽENA

Družbenopolitične organizacije KS Plavž

OBČNI ZBOR STRELCEV

UPRAVNI ODBOR STRELSKE DRUŽINE TRIGLAV JAVORNIK – KOR. BELA

vabi vse svoje člane in ljubitelje strelskega športa na redni občni zbor, ki bo v torek, 6. marca, ob 17. uri v domu upokojencev na Javorniku.

Upravni odbor

OBVESTILO UPOKOJENCEM

Društvo vabi člane 3. marca ob 16. uri na redni mesečni sestanek in po sestanku ob 17. uri na predavanje pod naslovom »Cvetje in obrazi naših gora« s predavanjem barvnih diapozitivov pokojnega mojstra fotografije Slavka Smoleja z njegovim komentarjem. Predvaja Joža Varl, besedilo bo bral Franci Pogačnik.

ZAHVALA

Zahvaljujem se za darilo ob odhodu iz TOZD Jeklovlek sodelavkam in sodelavcem dnine Bezjakove.

Slavko Bevc

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata TOZD Remontne delavnice – obrat RTA, kakor tudi vsem svojim sodelavcem in sodelavkam iz tretjega nadstropja za dragoceno darilo in cvetje ob mojem odhodu v pokoj.

Posebno zahvalo izrekam tov. Dolancu in tov. Jani za obisk na domu in izročeno darilo.

Vsem skupaj se še enkrat prisrčno zahvaljujem in želim organizaciji sindikata še naprej veliko skupnega uspeha in medsebojnega razumevanja.

Ivanka Jereb

ZAHVALA

Kolektivu TOZD Strojne delavnice se iskreno zahvaljujem za lepo darilo, ki so mi ga poklonili ob odhodu v pokoj. Svojim nekdanjim sodelavcem želim še mnogo delovnih uspehov in tovariškega sodelovanja.

Rado Vrtačnik

ZA RAZVEDRILO

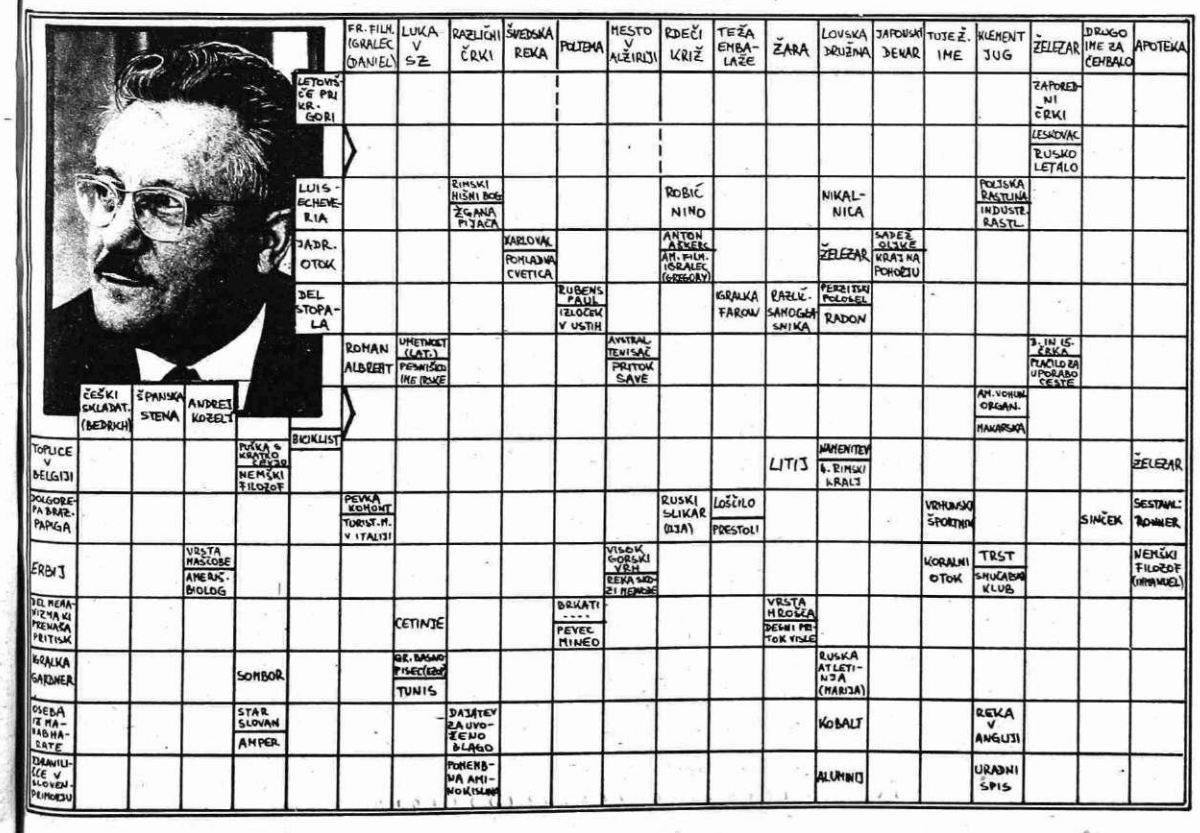

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

3. in 4. marca hongkonški barvni karate film SEDEM VELIČASTNIH SPOPADOV, režija Lo Wei, v gl. vlogi Wang Yu, ob 17. in 19. uri.

5. in 6. marca ameriški barvni pustolovski film ČLOVEK Z ŽELEZNO MASKO, režija Mike Newell, v gl. vlogi Richard Chamberlain, ob 17. in 19. uri.

7. marca amer. barvni kriminalni film POGON ZA STATVO, režija Robert Clouse, v gl. vlogi Joe Don Baker, ob 17. in 19. uri.

8. marca ni predstav.

9. marca amer. barvni – športna drama MOŽ NA MOŽA, režija Johnson Lamont, v gl. vlogi Robby Benson, ob 17. in 19. uri.

10. in 11. marca hongkonški barvni karate film ROKA SMRTI, režija John Y. Woo, v gl. vlogi Dorian Tam, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

3. in 4. marca amer. barvni pustolovski film ČLOVEK Z ŽELEZNO MASKO, ob 18. in 20. uri.

5. in 6. marca hongkonški barvni karate film SEDEM VELIČASTNIH SPOPADOV, ob 18. in 20. uri

7. marca ni predstav.

8. marca amer. barvni komedijski film NAVIJAČICE, ob 18. in 20. uri.

9. marca amer. barvni kriminalni film POGON ZA STATVO, ob 18. in 20. uri.

10. in 11. marca amer. barvni kriminalni film POL KERZI NE OPROŠČA, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE – MOJSTRANA

3. marca franc. barvna komedija film LJUBI ME LILI, ob 19. uri.

4. marca nem. jug. barvni kavbojski film WINETOU IN OLD SUREHAND, ob 19. uri.

10. marca amer. barvni pustolovski film ČLOVEK Z ŽELEZNO MASKO, ob 19. uri.

11. marca hongkonški barvni karate film SEDEM VELIČASTNIH SPOPADOV, ob 19. uri.

Kino KRANJSKA GORA

3. marca nem. jug. barvni kavbojski film WINETOU IN OLD SUREHAND, ob 20. uri.

7. marca amer. barvni pustolovski film ČLOVEK Z ŽELEZNO MASKO, ob 20. uri.

10. marca hongkonški barvni karate film SEDEM VELIČASTNIH SPOPADOV, ob 20. uri.

14. marca amer. barvni kriminalni film POL KERZI NE OPROŠČA, ob 20. uri.

Gledališče

SOBOTA, 3. marca, ob 10. uri dopoldan Svetlana Makarovič: SOVICA OKA – Režija: Zdenko Majaron, Scena in lutke: Saša Kump in Jože Bedič.

TEČAJ ZA ŠOLANJE PSOV

Društvo za vzrejo športnih in službenih psov »BLED« Lesce, sporoča, da bo tudi letos organiziralo tečaj za šolanje psov pod strokovnim vodstvom. Tečaj se bo začel v ponedeljek, 4. marca 1979, ob 16. uri na vežbališču (pod nogometnim igriščem – za trgovskim podjetjem MURKA) v Lescah.

Lastnike psov, ki želijo šolati svoje štirinožne prijatelje, vabimo, da pridejo v ponedeljek v Lesce, kjer bodo dobili vsa ostala navodila.

IO DRUŠTVA LESCE

ZAHVALA

Ob prerani izgubi naše drage mame

JULIJE RAVNIK

se iskreno zahvaljujemo vsem prijateljem, znancem, sosedom, ki so jo spremili na njeni zadnji poti, darovali cvetje ter nam ustno in pisno izrazili sožalje.

Žalujoči vsi njeni

ZAHVALA

Ob tragični izgubi dragega sina in brata

ANDREJA KRIŽELJ

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, prijateljem in sodelavcem DO IZOLIRKA, ki so priskočili na pomoč v težkih trenutkih. Hvala tudi vsem darovalcem vencev in cvetja in vsem tistim, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti.

Žalujoči: družina KRIŽELJ ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nepričakovani nenadomestljivi izgubi dobre žene, mame, stare mame, sestre in tete

REGINE CIGAN

izrekamo iskreno zahvalo vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih na kakršenkoli način pomagali prenašati bolečine. Posebno zahvalo dolgujemo dr. Tatjani Zalokar za nesebično pomoč pri lajšanju njene dolgotrajne bolezni, kolektivu splošne varnostne službe in osebju špedicije na Jesenicah za darovani venec in finančno pomoč, KK SZDL Podmežaklja za spremstvo s praporom in prijateljem za darovane vence in cvetje ter spremstvo na njeni zadnji – prežalostni poti, hvala tudi pevcem za žalostinke in ŽIC ter HK Jesenice za vence.

Žalujoči mož, sin, hčerki z družinama in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nenadni smrti našega dragega moža, očeta in brata

NENADA KONDIĆA

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, dobrim sosedom in vsem znancem in prijateljem, ki so nam v težkih trenutkih priskočili na pomoč, nas tolažili, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo vsem delavcem TOZD Plavž in TOZD Jeklarna za denarno pomoč ter Mići Ljušiću, Lazu Kondiću, Dušanu Šućurju in Mikila Gogiču za poslovilne besede ob grobu.

Še enkrat vsem iskrena hvala.

Žalujoči žena Mira, hčerki Stanka in Milka ter sinMilomir

ZAHVALA

Ob tragični izgubi dragega moža in očeta

LUDVIKA BERGANTA

se najtopleje zahvaljujem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ga tako številno spremili na njegovi zadnji poti in mu darovali vence in cvetje.

Posebna zahvala Dušanu Staretu in Milošu Piščancu za ganljivo slovo. Zahvala tudi pevcem in pihalnemu orkestru za odigrane žalostinke ter gasilcem za častno stražo in spremstvo.

Posebna zahvala velja kolektivu TOZD Jeklarna in bivšim sodelavkam Iskra TOZD Blejska Dobrava za zbrano denarno pomoč in osnovni šoli Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela za spremstvo in darovano cvetje.

ŽALUJOČI: žena Helena, otroci Andrej, Igor in Anita

ZAHVALA

Tiho se je poslovila od nas ljuba mama, babica, prababica, sestra in teta

MARIJA NOVAK
upokojenka Železarne

Pokopali smo jo 16. februarja na pokopališču v Lescah.

Zahvaljujemo se zdravnikom Mihaelu Sajevcu in Jožetu Jensterlu za nesebično pomoč v času njene bolezni, vsemu zdravstvenemu in strežnemu osebju doma upokojencev dr. Fr. Berglja Jesenice in osebju bolnice Jesenice. Iskrena hvala pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev za ganljive žalostinke in pevcem društva upokojencev Javornik – Kor. Bela za poslednje pesmi.

Prisrčna hvala vsem sorodnikom in znancem za izraženo sožalje, podarjeno cvetje in dobrim sosedom za pomoč ter številno spremstvo na njeni zadnji poti.

ŽALUJOČI: Lojzka, Barbka, vnuk Bogdan z družino, sestra Francka, brata Janez in Albin ter nečaki in nečakinje

ZAHVALA

Celotnemu kolektivu, osnovni organizaciji ZK, osnovni organizaciji sindikata in odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Žičarna se iskreno zahvaljujem za lepo spominsko darilo.

Obenem se zahvaljujem Ivanu Sušniku za njegovo nesebično dolgoletno tovarištvo in za obisk na domu.

Vsem želim v bodoče še veliko uspeha pri nadaljnjem, osebnem in družbenem delu.

Vsem še enkrat iskrena hvala!

Mladen Nikšič

Smučanje

V VELESLALOMU PONOVNO ŽELEZARNA

V nedeljo, 25. februarja, so se v Kranjski gori pomerili v veleslalomu in smučarskih tekih na sedmih zimskih športnih igrah člani organizacij sindikata občine Jesenice. Na tekmovanju, ki je potekalo na dveh progah, je nastopilo 264 moških in 82 žensk. Največ uspeha na tekmovanju so imeli tekmovalci Železarne Jesenice, ki so osvajali ekipno prvo mesto. Najboljši pa so bili tudi med posamezniki, in sicer Janez Kovač, Boris Pesjak, Lojzka Praček, Metka Koblar in v tekih Tone Pogačnik in Andrej Janša. Na tekmovanju je nastopilo prek 30 organizacij sindikata, vsi prisotni pa so pokazali mnogo borbenosti in volje za zmago. Morda je bilo tekmovanje v veleslalomu izvedeno na nekoliko prelahki progi, glede na kvaliteto smučanja, ki so jo prikazali mnogi člani ekip.

REZULTATI – VELESLALOM:

Članice nad 45 let: 1. Lojzka Praček – 36,95, 2. Pavla Benet – Carin. 47,29, 3. Marija Babič – Vzdržev. ŽJ 1:03,36.

Od 35 do 45 let: 1. Cilka Benedičič – Emona 34,22, 2. Alareja Bizjak – Gorenjka 35,05, 3. Danica Benedik – ŽJ 35,54, 4. Alenka Mencinger – Zdr. dom 36,85, 5. Olga Krapež – obč. upr. 37,20, 6. Francka Uršič – gradb. 37,91, 7. Mila Petrič – ŽJ 39,00, 8. Milena Robič – Bolnica 41,47, 9. Tina Razinger – inter. 43,33, 10. Vida Bohinc – Golica 43,67, 11. Metka Bernik – Kompas 48,39, 12. Jelica Kordež – Zdr. dom 49,90, 13. Tilka Cerkovnik – Bolnica 54,17, 14. Mara Kelbl – teh. biro 54,73.

Od 25 do 35 let: 1. Breda Bernik – Kompas 33,65, 2. Milena Košir – Komp. 33,98, 3. Jelka Raković – zdr. dom 34,37, 4. Marjeta Tepina – Pravosod. 34,99, 5. Marjeta Krauthaker – ŽJ 35,95, 6. Draga Vindišar – Gradbin. 36,61, 7. Darja Kemperle – Obč. upr. 37,06, 8. Anica Kavčič – ŽJ 37,15, 9. Olga Pervanja – ŽJ 37,57, 10. Julijana Mekina – Zdr. dom 37,92, 11. Bogdana Čubelj – Gradb. 38,20, 12. Milena Pogačnik – Zdr. dom 38,29, 13. Zlata Dragojević – obč. upr. 38,78, 14. Metka Vister – Iskra 39,50, 15. Milena Albreht – Boln. 40,35, 16. Sonja Kajdiž – Golica 40,72, 17. Jana Šmitek – Boln. 41,36, 18. Marjana Svetina – ŽJ 41,50, 19. Danica Uršej – šola 42,95, 20. Bernarda Šmid – Busp. 43,22.

Do 25 let: 1. Metka Koblar – ŽJ 33,09, 2. Majda Papler – Emona 33,20, 3. Mojca Pesjak – Univers. 33,94, 4. Saša Lavtižar – ŽJ 35,14, 5. Milena Černe – Emona 36,13, 6. Jožica Jovanovič – Gorenj. 36,34, 7. Bogdana Aleš – ŽJ 39,24, 8. Branka Svetina – obč. upr. 39,40, 9. Dušanka Milenkovič – Gradis 39,56, 10. Majda Šušteršič – obč. upr. 39,92, 11. Darina Leskovšek ŽJ 41,47, 12. Damjana Bandelj – Gradis 43,66, 13. Lerona Korošec – ŽJ 48,02.

Člani nad 45 let: 1. Rudi Benedik – Iskra 31,50, 2. Janko Šekli – DU Kr. gora 31,51, 3. Marjan Kejžar – ŽJ 31,56, 4. Janez Waueh – Iskra 32,23, 4. Jože Bizjak – Gorenjka 32,24, 6. Albin Babič – vzdržev. ŽJ 33,03, 7. Franc Benedičič – ŽJ 33,17, 8. Franc Gašperin – DU 33,43, 9. Janez Smolej – ŽJ 33,63, 10. Anton Polc – Zdr. dom 33,96, 11. Franc Legat – Železc. 34,16, 12. Miro Svetina – Kovinar 37,76, 13. Boris Oitzl – Kompas 35,09, 14. Alojz Frelih – Boln. 38,32, 15. Miha Cenc – center sr. šol 38,36, 16. Aleks Kovač – Gradb. 38,49, 17. Ciril Šoberl – Bus. 38,51, 18. Anton Kavčič – vzdrž. ŽJ 40,09, 19. Matevž Svetina – ŽJ 43,54.

Od 35 do 45 let: 1. Mirko Klinar – Gradb. 29,23, 2. Ciril Čop – Gradb. 29,35, 3. Leon Pečar – Kompas 29,43, 4. Lovro Markež – ŽJ 29,94, 5. Peter Boškin – Univers. 30,02, 6. Edi Slivnik – Gradb. 30,42, 7. Marjan Lauter – Elim 30,77, 8. Klavdij Mlekuž – ŽJ 31,01, 9. Brane Ramuš – elektro 31,69, 10. Anton Vidic – Gradis 31,74, 11. Marko Pogačnik – ŽJ 32,74, 12. Viktor Stražišar – Zdr. dom 33,18, 13. Anton Kos – Elektro 33,70, 14. Anton Čop – Merkur 33,82, 15. Brane Dolžan – Banka 33,90, 16. Lado Repe – ŽJ 34,18, 17. Peter Kopir – Banka 34,20, 18. Miran Mekina – Zdr. dom 34,37, 19. Jože Komac – Gorenjka 34,65, 20. Franc Rožič – obč. upr. 34,72.

Od 25 do 35 let: 1. Boris Pesjak – ŽJ 28,97, 2. Franc Rabič – Kompas 29,53, 3. Alojz Krauthaker – ŽJ 30,04, 4. Marko Židan – Kompas 30,32, 5. Jože Svetina – Kovinar 30,36, 6. Franci Kotnik – Carina 30,49, 7. Tone Albreht – ŽJ 30,70, 8. Bojan Klinar – Gradb. 30,92, 9. Slavko Pajntar – Elim 30,96, 10. Alojz Čop – Gradb. 31,21, 11. Alojz Uderman – Gorenjka 31,24, 12. Janez Babič – ŽJ 31,28, 13. Pavel Smolej – Merkur 31,29, 14. Bogdan Geršak – Merkur 31,40, 15. Miha Svetina – Gradb. 31,57, 16. Slavko Murič – elektro 31,73, 17. Marjan Zupan – Gradis 32,20, 18. Marjan Mavrič – Kompas 32,40, 19. Jože Peternel – Elim 32,63, 20. Miha Fenz – Elim 32,69.

Do 25 let: 1. Janez Kovač – ŽJ 30,09, 2. Matjaž Šoberl – Golica 30,27, 3. Jože Smolej – ŽJ 30,64, 4. Jože Martinjak – ŽJ 30,75, 5. Sašo Jekler – vzdržev. ŽJ 31,23, 6. Franci Lavtižar – Emona 31,34, 7. Izidor Kofler – ŽJ 31,97, 8. Janez Košnik – vzdrž. ŽJ 32,37, 9. Miloš Ferk – Sind. 32,49, 10. Peter Puc – vzdrž. ŽJ 32,50, 11. Branko Robič – Kovinoser. 32,62, 12. Dušan Junko – Kovinar 32,78, 13. Anton Tožbar – Iskra 32,96, 14. Vinko Vratinčič – Gradb. 33,23, 15. Jernej Brežan – Banka 33,32, 16. Miro Smodiš – vzdrž. ŽJ 33,42, 17. Matjaž Arnež – Boln. 33,49, 18. Anton Urbas – ŽJ 33,76, 19. Marko Košir – ŽJ 33,97, 20. Anton Jakšič – Elim 33,82.

TEKI

Članice nad 40 let (2 km): 1. Mara Rekar – Golica 14:17,12, 2. Marija Petrič – ŽJ 16:15,67, 3. Roža Koselj – ŽJ 18:30,80.

Od 30 do 40 let (2 km): 1. Tončka Brudar – Kompas 13:29,17, 2. Lidija Pšenica – Golica 14:10,23, 3. Milena Pirc – ŽJ 14:23,36, 4. Marija Kajžar – Rateče 14:37,64, 5. Francka Uršič – Gradbinec 14:54,15, 6. Dragica Mlinar – Kompas 16:50,53, 7. Cilka Baloh – Gradis 19:28,67, 8. Ana Kučina – Sind. 19:37,33, 9. Milka Plasin – Kompas 20:38,62, 10. Tanja Kepic – zdr. dom 20:55,21, 11. Marija Jakelj – Kovinar 21:55,92.

Do 30 let (2 km): 1. Majda Tajnikar – Planika 15:02,10, 2. Olga Slivnik – Kompas 15:18,88, 3. Slava Mežik – Kompas 15:55,58, 4. Cilka Ancelj – Golica 16:42,01, 5. Bogdana Čebulj – Gradbinec 17:50,98, 6. Mimi Rebolj – Gradis 18:54,77, 7. Danica Uršelj – Šola 25:03,02, 8. Mateja Kejžar – Gradb. 25:20,85.

Člani nad 45 let (3 km): 1. Tone Pogačnik – ŽJ 11:43,42, 2. Anton Preželj – ŽJ 11:55,69, 3. Franc Oblak – ŽJ 12:01,87, 4. Stane Gorjanc – Izolir. 12:23,68, 5. Alojz Brajc – ŽJ 13:14,79, 6. Jože Knific – ŽJ 13:23,19, 7. Jože Svetina – Gradis 14:27,39, 8. Valentin Markež – Gradis 14:29,64, 9. Jože Zupančič – Kovinar 14:30,59.

Od 35 do 45 let (2 km): 1. Marjan Baloh – Iskra 9:46,17, 2. Alojz Kerštajn – ŽJ 9:55,68, 3. Franc Kajžar – ŽJ 10:22,27, 4. Franc Naglič – Gradbin. 10:29,76, 5. Janez Kunstelj – ŽJ 12:52,04, 6. Peter Boškin – Universal 13:13,95, 7. Janez Pšenica – elektro 13:14,82, 8. Viktor Stražišar – zdr. dom 13:42,21, 9. Viktor Ravnik – Elim 14:02,61. 10. Avgust Mencinger – Bolnica 15:26,29, 11. Miodrag Stojanovič – Rateče 16:01,71, 12. Dale Popovič – Rateče 16:39,69.

Do 35 let (4 km): 1. Andrej Janša – ŽJ 15:14,79, 2. Zdravko Zupan – Elim 15:36,79, 3. Franci Kotnik – Carina 16:53,25, 4. Srečo Trpin – ŽJ 16:58,75, 7. Anton Grumerec – vzdrž. ŽJ 18:01,19, 8. Marjan Žebre – Elim 18:16,58, 9. Metod Bosnič – Rateče 18:31,13, 10. Franci Rabič – Kompas 19:17,63, 11. Srečo Šmid – ŽJ 19:26,51, 12. Martin Čufar – Banka 19:46,77, 13. Dušan Juko – Kovinar 19:47,17, 14. Igor Lorenčič – Elim 19:49,80, 15. Jože Peterman – Iskra 20:09,83, 16. Marko Jan – Carina 21:02,03, 17. Dušan Ulčar – Carina 21:06,65, 18. Miro Eržen – ŽJ 21:10,33, 19. Franc Rihtar – Inter. 22:47,17, 20. Alojz Grošelj – Kovinar 22:50,57.

Ekipno je zmagala Železarna Jesenice 2:04,54 pred Kompasom Kranjska gora 2:06,99, Gradbincem 2:09,99, Iskro – Blejska Dobrava 2:17,43, Bolnico Jesenice 2:24,99 in TOZD – Vzdrževanje železarna Jesenice 2:38,83.

bef

IZREDEN USPEH PIONIRJEV NA TOPOLINU

Jugoslovanska reprezentanca pionirjev pa je sodelovala na evropskem kriteriju pionirjev v Italiji, kjer je dosegla izreden uspeh. Med 19 državami so dosegli drugo mesto za Avstrijo in pred Italijo, Češko, ZR Nemčijo, Francijo, Švico in Bolgarijo. Jugoslovanska ekipa, ki jo je vodil jeseniški trener Janez Šmitek, je imela v svojih vrstah nekaj izrednih posameznikov. Rok Petrovič je že tretjič zapored osvojil prvo mesto v veleslalomu, kar doslej ni uspelo še nikomur, Andreja Leskovšek je bila druga v veleslalomu in tretja v slalomu, mlajša pionirka Mojca Dežman je bila druga v slalomu, najboljši jugoslovanski mlajši pionir pa je bil Jeseničan Robi Žan, ki je bil osmi v slalomu in enajsti v veleslalomu. Najboljši Jugoslovan v slalomu je bil Matej Oblak na desetem mestu (v veleslalomu je bil sedmi), Barbara Kunc pa je dosegla enajsto mesto v slalomu in sedemnajsto mesto v veleslalomu. Robič ni nastopil zaradi poškodbe.

Jugoslovanski pionirji so se kar 15-krat uvrstili med prvih deset, boljša od njih je bila le Avstrija s 23 uvrstitvami, Italija in ZR Nemčija pa sta dosegli 12 uvrstitev. Naši pionirji so dosegli tudi štiri odličja.

Tekmovanje na 20. trofeji Topolino je pokazalo ponovno, da imamo v Jugoslaviji enkraten pionirski naraščaj, saj spadamo v sam evropski vrh. Uspeh, ki so ga dosegli, je največji doslej, saj so se predstavili tudi kot izredno kvalitetna ekipa, velik pa je bil napredek naših deklet. Nekateri od teh pionirjev bodo sedaj prestopili v mladinske vrste, naš glavni adut Rok Petrovič pa bo še vedno ostal med pionirji. Isto velja tudi za Barbaro Kunc, ki bo šele prihodnje leto lahko pokazala svojo pravo vrednost.

Vsekakor pa ostaja dejstvo, da se z našimi najmlajšimi dela kvalitetno in zato rezultati ne izostajajo. Zato se za bodočnost jugoslovanskega alpskega smučanja ni potrebno bati, saj prihajajo zanj le še bolj uspešni časi.

-bef

ROJNIK PRVAK SR SLOVENIJE

Pretekla sobota in nedelja, 24. in 25. februarja, sta potekali v znaku tekmovanj mlajših kategorij. Cicibani iz vse Slovenije so se v soboto pomerili na Starem vrhu nad Škofjo Loko za republiške naslove v veleslalomu. Tokrat nam je pripravil prijetno presenečenje in lep uspeh ciciban Bor Rojnik iz Jesenic, ki je osvojil naslov republiškega prvaka med cicibani v veleslalomu in tako uspehu Žana dodal še en republiški naslov v najmlajši kategoriji. Prav tako lep uspeh je dosegel ravno tako Jeseničan Sandi Potočnik, ki je le za las zgrešil drugo mesto in pristal na tretjem. Tudi uspeh Grega Gosarja iz Kranjske gore, ki je bil peti, je omembe vreden. Pri cicibankah je bila Tatjana Žemva z Bleda tretja, Romana Kotnik iz Kranjske gore pa četrta, pa tudi Nataša Klinar z Bleda in Tina Žmitek iz Radovljice sta dosegli lep uspeh.

REZULTATI:

Cicibani (nastopilo 96) – 1. Bor Rojnik – Jesenice 53,73, 2. Grašič – Alpt. 54,58, 3. Sandi Potočnik – Jesenice 54,78, 5. Grega Gosar – Kr. gora 55,39, 12. Igor Svetina – Bohinj 56,86, 18. Robi Klinar – Jesenice 58,29, Blaž Markež pa je dosegel čas 1:01,44.

Cicibanke (nastopilo 25) – 1. Jesenšek – Branik 56,19, 3. Tatjana Žemva – Bled 56,84, 4. Romana Kotnik – Kranjska gora 56,86, 5. Nataša Klinar – Bled 57,01, 6. Tina Žmitek – Radov. 57,38. Ostale po dosegle naslednje čase: Nika Stražišar – Jes. 1:00,19, Romana Škrilc – Kr. gora 1:00,33, Vesna Dolžan – Kr. gora 1:01,42 in Mojca Novak – Jes. 1:01,69.

V nedeljo pa so se mlajši pionirji Gorenjske pomerili v slalomu na Zelenici. Tu naši pionirji niso dosegli boljših uspehov. Omeniti je treba le peto mesto Plavčaka iz Kranjska gore in 12. mesto Potočnika z Jesenic.

ZIMSKO-ŠPORTNE IGRE DELAVCEV UJV IN CARINE

Postaja milice Jesenice je bila letos organizator zimsko-športnih iger delavcev uprave javne varnosti Kranj, postaj milice z gorenjskega območja ter carinarnice Jesenice.

Tekmovanje je bilo v soboto, 24. februarja, v Kranjski gori in je potekalo v izrednem tekmovalnem vzdušju in zagrizenih bojih. Vreme je bilo organizatorjem naklonjeno, saj so se kranjskogorska smučišča kopala v soncu.

Tekmovalci so startali v veleslalomu in tekih.

REZULTATI:

Veleslalom moški do 35 let: 1. Franc Leskošek (UJV Kranj) 40,50, 2. Drago Zadnikar (PPM Kranj) 40,54, 3. Andrej Kolenc (PM Jesenice) 40,71.

Veleslalom moški nad 35 let: 1. Jože Rozman (PMM Jesenice) 52,13, 2. Jože Pergarec (PMM Kor. sedlo) 52,66, 3. Janez Kozelj (UJV Kranj) 57,71.

Veleslalom moški ekipno: 1. Postaja mejne milice Korensko sedlo (Jože Pergarec, Florijan Radon in Marjan Jakše) 2:18,03, 2. Uprava javne varnosti Kranj (Janez Kozelj, Franc Leskošek in Drago Marinkovič) 2:23,68, 3. Postaja mejne milice Jesenice (Jože Rozman, Vinko Orovič in Danijel Šajovic) 2:31,49.

V veleslalomu so bili za ekipni rezultat šteti trije najboljši časi, in sicer dveh tekmovalcev do 35 let in enega nad 35 let.

Veleslalom ženske posamezno: 1. Darja Peharc (UJV Kranj) 57,99, 2. Irena Jakopič (Carinarnica) 58,79, 3. Pavla Benet (Carinarnica) 1:12,80.

Teki – moški na 5 km posamezno: 1. Friderik Novak (PMM Korensko sedlo) 22:23,75, 2. Franc Kotnik (Carinarnica) 23:03,75, 3. Jože Pretnar (Carinarnica) 24:30,85.

Teki – moški ekipno: 1. Carinarnica Jesenice, 2. UJV Kranj, 3. PMM Korensko sedlo, 4. PM Jesenice.

Za rezultat ekipno v tekih so bili upoštevani trije najboljši časi posamezne ekipe.

Teki – ženske 2,5 km posamezno: 1. Marija Kajžar (PMM Rateče) 15:54,86, 2. Irena Jakopič (Carinarnica) 18:36,90.

V vseh disciplinah je startalo preko 120 tekmovalcev, kar kaže na veliko zanimanje za tovrstna tekmovanja. Letos so bili na sporedu prvič tudi teki, ki so privabili na start preko 30 tekmovalcev.

Najboljša ekipa v veleslalomu in v tekih je prejela pokal v trajno last, drugo-, tretje-, četrto- in petouvrščena ekipa pa so prejele diplome. Prvi trije uvrščeni posamezniki so dobili kolajne, četrto- in petouvrščeni pa diplome.

Najboljša ekipa UJV Kranj je prejela tudi prehodni pokal in je osvojila 43 točk pred PMM Korensko sedlo, ki je zbrala 42 točk.

Razglasitev rezultatov je bila v hotelu Slavec v Kranjski gori, kjer je bilo za vse udeležence tudi skupno kosilo. Odličja je podelil predsednik konference osnovnih organizacij zveze sindikatov UJV Kranj Silvo Jager, prehodni pokal pa načelnik UJV Kranj Stane Mihalič, ki se je prisotnim zahvalil tudi za množično udeležbo in poudaril pomen tekmovanja in tovrstnih srečanj.

Prihodnje leto bo organizator zimsko-športnih iger Carinarnica Jesenice.

A. G.

Kegljanje na ledu

Po naporni sezoni tekmovanj se je končalo tudi šesto kolo za ekipno klubsko prvenstvo. Najbolj standardno formo je pokazala ekipa Murke in je zato tudi osvojila to prvenstvo.

Rezultati so: 1. Murka 66 točk, 2. Universal 51 točk, 3. Krivec 47 točk, 4. Gradbinec 41 točk, 5. Železar 29 točk, 6. Svetina 27 točk, 7. Vatrostalna 26 točk, 8. Jesenice I 8 točk.

V nedeljo, 25. februarja, so organizirali na Jesenicah mednarodni turnir za prehodni pokal mesta Jesenic. Nastopilo je skupaj 12 ekip. Prvo mesto je osvojila ekipa Lesjak iz Avstrije, drugo mesto ekipa Murke in tretje mesto ekipa Bleda.

S tem turnirjem so kegljači uspešno zaključili letošnjo sezono tekmovanja na ledu.

Namizni tenis

KONDOR (ŠK. LOKA) : MUROVA 3:5

V zadnjem kolu prvega dela gorenjske namiznoteniške lige sta se v Škofji Loki v derbiju kola pomerili doslej najuspešnejši ekipi lige, to je Murova in Kondor iz Škofje Loke. Glede na to, da je srečanje odločalo o tem, kdo bo zmagovalec prvega dela lige, sta obe ekipi dvoboj začeli zelo živčno. Toda igralci z Murove so se kmalu zbrali in dvoboj nadaljevali tako, kot znajo in povedli s 3:0, potem pa je prišlo do manjšega preobrata v igri, kar pa je bilo za domačine premalo, da bi lahko na koncu slavili zmago.

Igralci Murove Lavtižar, Šranc in Ravnikar so dvoboj odločili v svojo korist z rezultatom 5:3. S to zmago je ekipa Murove postala najuspešnejša ekipa prvega dela lige z enim samim porazom in taka ostaja, poleg ekipe Jesenic, najresnejši kandidat za prvaka Gorenjske za letošnjo sezono.

IZIDI: Ravnikar : Starman 2:0; Rant : Šranc 1:2; Bertoncelj : Lavtižar 0:2; Rant : Ravnikar 2:0; Starman : Lavtižar 2:0; Bertoncelj : Šranc 1:2; Rant : Lavtižar 2:1; Bertoncelj : Ravnikar 0:2.

TEKMA V VELESLALOMU

Učenci in učenke osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice smo se v četrtek, 22. februarja, v Martuljku pomerili med seboj v veleslalomu. Na 500 metrov dolgi progi s 25 vratci je startalo 131 učenk in učencev. Progo nam je postavil tovariš Cena Straus, bila pa je precej ledena in hitra.

Rezultati:

Učenke 5. in 6. razred: 1. A. Klinar 5. a 44,00, 2. R. Berlisk 6. c 46,10, 3. M. Šteblaj 5. a 46,22, 4. Beta Klinar 5. a 49,48, 5. M. Katnik 6. b 49,60, 6. Tolar 6. a 49,70, 7. M. Šolar 5. b 51,00, 8. Berta Klinar 5. a 51,40, 9. T. Ponikvar 5. c 53,71, 10. T. Pačnik 5. b 54,60.

Učenke 7. in 8. razreda: 1. B. Benedičič 8. a 36,11, 2. V. Klinar 7. a 38,21, 3. T. Boršnik 7. a 42,00, 4. B. Klinar 7. a 48,84, 5. K. Slamnik 8. c 47,80, 6. K. Gasser 8. c 48,23, 7. M. Savinc 8. c 48,27, 8. B. Hočevar 8. b 49,15, 9. Fermentin 7. a 51,48, 10. D. Klinar 7. c 54,50.

Učenci 5. in 6. razreda: 1. B. Ravnik 6. b 36,17, 2. J. Klinar 5. a 37,59, 3. L. Boršnik 6. b 38,14, 4. J. Noč 6. c 39,16, 5. T. Klinar 6. b 40,10, 6. R. Ocepek 6. a 40,80, 7. R. Kejžar 6. c 41,72, 8. M. Robič 6. b 42,30, 9. M. Klinar 6. b 42,39, 10. M. Skube 6. b 43,98.

Učenci 7. in 8. razreda: 1. B. Klinar 8. b 38,55, 2. I. Ocepek 7. a 38,57, 3. A. Berlisk 8. c 38,72, 4. I. Kobentar 8. b 39,40, 5. B. Slivnik 8. b 40,30, 6. M. Jazbec 8. c 40,80, 7. M. Štravs 8. c 41,23, 8. M. Rupar 8. c 41,25, 9. R. Klinar 8. a 41,74, 10. R. Mur 8. b 41,80.

BARBARA

ČIM VEČ REKREACIJE

Komisija za športno rekreacijo pri izvršnem odboru sindikata železarne Jesenice je imela v četrtek, 22. februarja svojo redno sejo. Na seji so obravnavali program bodočega dela in nekatere tekoče zadeve. Pregledali so tudi finančni obračun za preteklo leto in ga potrdili ter pregledali predračun za leto 1979. Ugodno so rešili prošnje nekaterih prireditelјev športnih prireditev za denarno pomoč in to za pohod na Stol, kurirski smuk, pionirski spominski turnir v hokeju na ledu v počastitev spomina Dušana Bruna, žičnice Kres ter tenis kluba.

Med pomembnejšimi sklepi, ki so jih sprejeli pa so naslednji:

– Ugodno so rešili pritožbo TOZD Energetika za finalno tekmovanje v šahu.

– S tenis klubom se za prihodnjo sezono sklene pogodba.

– Referenti za šport po TOZD morajo napraviti program dela za letošnje leto in ga izvajati.

– Potrdi se finančni obračun za leto 1978.

– Železarna je organizator zimskih športnih iger delavcev SOZD Slovenske železarne in to 10. marca v Kranjski gori.

– Nabavijo naj se plakati za tekmovanja v Železarni.

– Razglasitev rezultatov športne rekreacije v železarni bo v drugi polovici marca.

– Tekmovanje med TOZD v kegljanju na ledu bo 6., 7., 8. in 9. marca v športni hali v Podmežakli.

– V prihodnje naj bo organizirane čim več dnevne rekreacije za delavce Železarne.

– Na finalnih tekmah medobratnih tekmovanj mora biti prisoten vsaj en član komisije za športno rekreacijo.

– Tekmovanje v smučanju in sankanju bo organizirano po 10. marcu, v prihodnje pa naj bi bilo pred ostalimi tekmovanji in naj bi služilo kot izbira reprezentance Železarne.

– Za udeležbo na prvenstvu Železarne se poveča refundacija sindikata od 25 na 35 dinarjev.

– Najboljši in najbolj marljivi športni referenti naj se nagrade in prejmejo zlate trim – značke.

– Določili so tudi vodje ekip in tekmovanj za sindikalno smučarsko prvenstvo Jesenic ter zimske športne igre slovenskih železarjev.

bef.

Razglasitev rezultatov občinskih zimskih športnih iger (Foto J. Rabič)

Košarka

KOČEVJE : JESENICE (člani) 100:64 (52:31)

V soboto, 17. februarja so jeseniški košarkarji igrali prvenstveno tekmo v Kočevju. V borbi z močnejšimi domačini so tekmo izgubili z visoko razliko. Na Jesenicah so nastopili: Ažman 7, Jelovčan 2, Berginc 5, Šiler 8, Smolej 22, Lešnjak 2 in Matučec 18.

Jeseničani so tekmo z robustnimi in starejšimi domačini zasluženo izgubili. Gostje so presenetili z dobro igro na začetku srečanja, ko so igrali consko obrambo. Vodili so s tremi do petimi koši razlike. V 14. minuti pa so domačini pričeli igrati zelo agresivno cono presing in rezultat se je naglo spremenil. Jeseničani so poizkusili potem še razne vrste obrambe od posamične do postavljene, vendar izkušenih in fizično močnejših domačinov niso več mogli presenetiti. Razlika se je do konca srečanja samo še povečala.

V

JESENICE : MENGEŠ (članice) 60:57 (29:31)

V derbiju slovenske super košarkarske lige za članice sta se v soboto, 24. februarja, v dvorani ŽIC na Jesenicah pomerili ekipi Mengša in Jesenic, ki sodita v vrh republiške lige.

Za Jesenice so nastopile: Vavpotič 33, Skumavc 13, Stražišar 7, Ažman 7, Kantarević, Bertoncelj, Lakota.

Tekma je bila dokaj kvalitetna v zaključnem delu, ko so gostujoče igralke skušale preobrniti rezultat v svojo korist, pa tudi precej razburljiva. Jeseničanke so ves drugi polčas vodile, nekaj časa celo z več kot desetimi koši razlike. S to zmago se nadaljuje serija zmag naših košarkaric, ki so v četrtek, 22. februarja, v zaostali tekmi premagale v gosteh ekipo Celja s preko 20 košev razlike.

V soboto, 3. marca, potujejo Jeseničanke na težko tekmo v Litijo.

JESENICE : TOMOS (člani) 66:69 (32:33)

V petem kolu SKL – zahod so se Jeseničani pomerili v dvorani ŽIC na Jesenicah z ekipo Tomos iz Kopra.

Za Jesenice so nastopili: Ažman 10, Berginc 21, Matučec 23, Novak 3, Lešnjak 3, Rizvanović 2, Jelovčan 2, Smolej 2, Mlinarič in Kržič.

Domačini kljub borbeni igri tudi proti popredni ekipi Tomosa iz Kopra niso mogli osvojiti prvih prvenstvenih točk. Rezultat je bil vseskozi tesen, Jeseničani pa so zapravili priložnost, da bi dobili tekmo tik pred koncem srečanja, ko so Koprčani vodili le za en koš, naši igralci pa so imeli žogo. Namesto da bi dosegli koš, so izgubili žogo in tudi tekmo. Sodnika sta slabo vodila tekmo in sta domače večkrat oškodovala, to pa še ne more biti razlog za nešportno reagiranje.

To pot se je spozabil ob nepravilni odločitvi sodnika eden ključnih igralcev Jesenic Smolej. S takim vedenjem pa je še bolj oškodoval že tako zdesetkano domačo ekipo. Dobri športniki so tisti, ki ne obvladajo le športnih veščin, ampak znajo obvladovati tudi sebe, pa čeprav gre za kakršnekoli provokacije ali pa krivice. Tega se morajo že sedaj navaditi tudi naši mladi igralci.

V prihodnjem kolu Jeseničani v soboto, 3. marca, gostujejo pri ekipi Lesonit v Ilirski Bistrici.

R.

SEJA KOMISIJE ZA REKREACIJO SOZD SŽ

Pretekli petek je na Jesenicah imela sejo komisija za rekreacijo pri koordinacijskem svetu sindikata SOZD Slovenske železarne. Sejo je vodil predsednik Matej Smrtnik iz železarne Ravne, udeležili pa so se je predstavniki vseh delovnih organizacij SŽ. Dogovorili so se o poteku zimskih športnih iger, ki bodo organizirane v Kranjski gori in na Jesenicah. Slovenski železarji se bodo pomerili v veleslalomu (Kranjska gora), v smučarskih tekih (Kranjska gora), v sankanju (Savske jame) in v kegljanju na ledu (Jesenice). Za tekmovanje so se prijavile ekipa železarne Štore, Ravne in Jesenice ter še Plamen – Kropa, Veriga – Lesce, Žična – Celje, Tovil – Ljubljana in Metalurški inštitut – Ljubljana. Tekmovanje bo 10. marca kot rezervni datum pa je določen 24. marec. Ekipe v posameznih kategorijah bodo štele do pet članov, v vseh kategorijah razen pri tekih in kegljanju na ledu pa bodo tekmovali moški in ženske.

Na seji so bili tudi določeni datumi pohodov v letošnjem letu, in sicer:

– pohod na Peco bo 23. junija,

– pohod na Okrešelj bo 18. avgusta,

– pohod na Triglav, ki bo jubilejni deseti, pa bo 8. in 9. septembra. Ob tej priliki bo izdana tudi jubilejna značka.

-bef

KOŠARKARSKI TURNIR V MOJSTRANI

V petek, 23. februarja, je bil v telovadnici osnovne šole 16. december košarkarski turnir za dekleta. Na turnirju so igrale ekipe gimnazije, zdravstvene šole in občinska selekcija osnovnih šol.

Rezultati tekem:

Selekcija : Zdravstvena šola 37:36 (13:18),

Gimnazija : Selekcija 36:23 (12:14),

Zdravstvena šola : Gimnazija 51:46 (29:24).

Ker so vse ekipe enkrat zmagale in enkrat izgubile, je o razvrstitvi odločala razlika v koših. Tako je bila prva Gimnazija, druga Zdravstvena šola in tretja Selekcija.

Turnir je bil organiziran kot del priprav občinske selekcije na gorenjsko prvenstvo, ki se bo pričelo 3. marca na Jesenicah v ŽIC. Selekcija je trenirala trikrat tedensko v telovadnici v Mojstrani. Za preverjanje forme in uigranosti pa sta trenerja s pomočjo košarkarskega kluba Mojstrana organizirala še turnir. Dekleta so pokazala, da so doslej dobro delala in kolikor bodo s pomočjo trenerjev odpravila posamezne napake, ki so se pokazale na turnirju, lahko upajo na dobro uvrstitev v prvenstvu.

T.